VIIMSE AJA PÜHADE JEESUSE KRISTUSE KIRIK • OKTOOBER 2020

Liahoona

Kolm asja, mille eest saab alati tänulik olla

lk 12

Väärkohtlemise tuvastamine ja sellest rääkimine, lk 5, 18

Vastuste leidmine eksitamise ajal, lk 24

Kuidas meie kogudusehooned meil kummardada aitavad, lk 38

KIRIK
ON
SIIN

Busan
Lõuna-Ko

rea

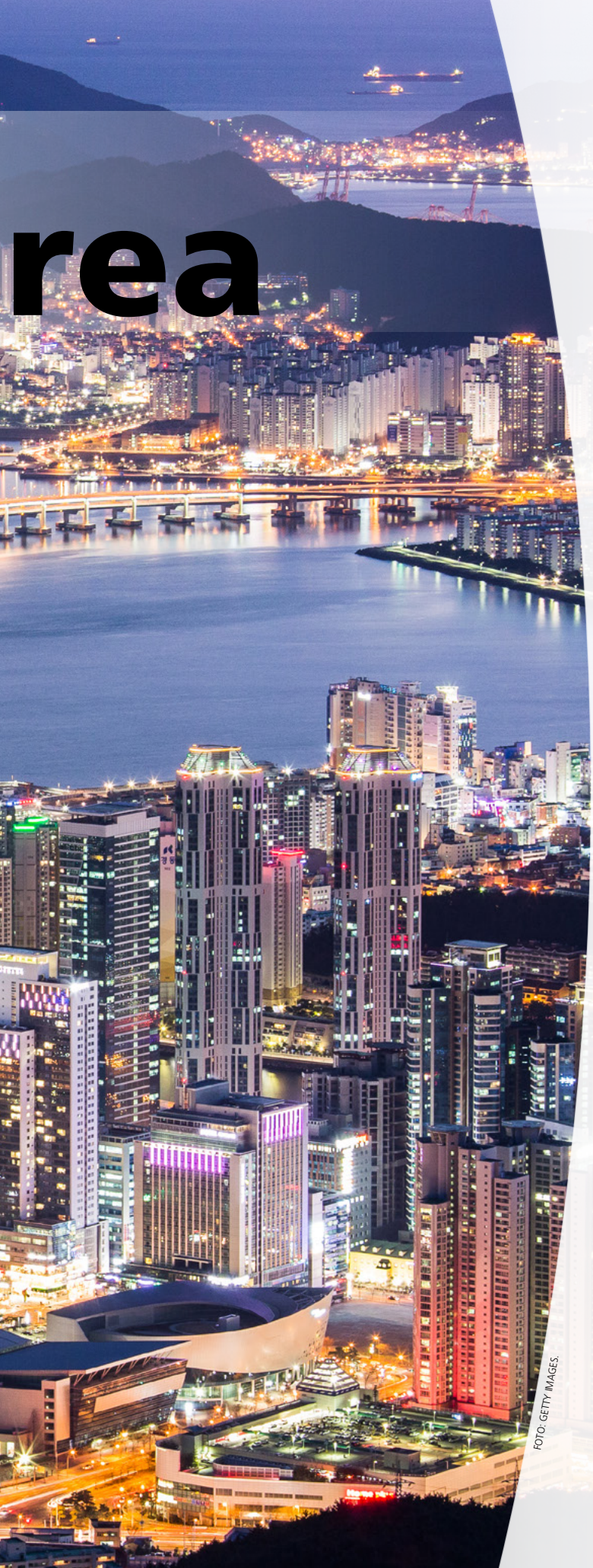

FOTO: GETTY IMAGES.

Busan on koduks ühele Lõuna-Korea kaheteistkümnest vaiast. Busanis asub ühe misjoni peakorter. Järgnevalt mõned faktid Kiriku kohta Lõuna-Koreas.

liikmeid — **88 418**

12 — vaia, 5 ringkonda, 4 misjonit

kogudusi — **103**

18 — pereajalookeskust

Tempel (Soul) — **1**

1956	esimesed ametlikud misjonärid
1967	trükitakse esimene koreakeelne Mormoni Raamat
1973	luuakse esimene vai
1985	pühitsetakse Souli tempel
1991	miljones koreakeelne Mormoni Raamat
2020	Lõuna-Korea koor liitub video vahendusel teiste kooridega, et laulda kevadise üldkonverentsi lõpulaulu

Teenimine laste- ja noorteprogrammi kaudu
8

Apostlid jagavad lootusesõnumeid
12

Sügav torkehaav südames: vägivalla tajumine perekonnas
Jason B. Whiting
18

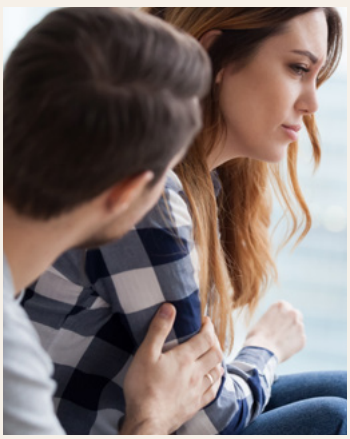

Seiske ilmutuse kaljul
Vanem Lawrence E. Corbridge
24

Väärkohtlemise ennetus

Tervetes suhetes paluvad inimesed oma ebasõbralike sõnade ja tegude eest andeks ning loodavad, et Päästja lepitav jõud aitab neil paremaks saada ja meelt parandada. Kuid ebatervetes suhetes ebasõbralik kohtlemine jätkub ja sellest võib kujuneda väärkohtlemine.

„[Väärkohtlemisel ja muudel] sellistel pahategudel pole Jumala riigis kohta," õpetas president Russell M. Nelson. (Vaimuaarded. – 2019. a sügisene üldkonverents) Osa Kiriku käesoleva kuu ajakirjaartikleid aitab väärkohtlemist tuvastada ja sellest rääkida:

- Oma artiklis lk 18 räägin ma väärkohtlemise tunnustest ja toon välja abivahendeid, mis aitavad teil või teie tuttavatel väärkohtlemist ära tunda ja sellise suhte järel terveks saada.
- Leheküljel 58 jagab üks teismeeas tütarlaps oma kogemust, kuidas teda lapsena seksuaalselt väärkoheldi ning kuidas ta leidis julgust ja jõudu sellest rääkida ning usaldusväärsetelt täiskasvanutelt ja Päästjalt abi otsida.
- Selle kuu „Sõbrakese" rubriigist lk S12 leiate kirjaliku ülesande, mis aitab teil arutada „ei" ütlemist oma lastega. Võiksite teha selle tegevuse põhjal väärkohtlemiseteemalise koduõpetuse õppetunni.
- Emotsionaalne väärkohtlemine võib olla sama kahjulik kui teist tüüpi väärkohtlemised. Lugege selle numbri digitaalset artiklit „Emotsionaalse väärkohtlemise äratundmine", et õppida viit hoiatusmärki ja kuidas abi saada.

Kui teile on tehtud haiget, saate pöörduda juhatuseks ja tervenemiseks Jumala poole ning otsida ka abi usaldusväärsetelt inimestelt. Issand mõistab, mida tunneme, ja aitab meil tunda end turvaliselt ja olla rõõmsad, kui me Tema poole pöördume.

Tundkem kõik Jumala armastust ja sirutugem iga päev Tema poole.

Jason Whiting, PhD
Brigham Youngi Ülikooli pereelu teaduskond

Sisukord

5 **Väärkohtlemise teadvustamine**

6 **Usuportreed**
Sakiusa ja Salote Maiwiriwiri
Vaatamata sellele, et kaks nende last on surnud, elavad Maiwiriwirid rõõmsalt ja sihikindlalt.

8 **Teenimispõhimõtted**
Teenimine laste- ja noorteprogrammi kaudu
Selleks ei pea olema alla 18-aastane, et oma teenimispüüdlustes laste- ja noorteprogrammile toetuda.

12 **Apostlid jagavad lootusesõnumeid**
Kuidas jääda pandeemia ajal Jumala lähedale, teenida armastuseg ja kannatlikult edasi minna?

18 **Sügav torkehaav südames: vägivalla tajumine perekonnas**
Jason B. Whiting
Tundke ära viis väärkohtlemismustrit ning leidke lootust ja saage terveks.

24 **Seiske ilmutuse kaljul**
Vanem Lawrence E. Corbridge
Tõeotsing algab vastuse leidmisega põhiküsimustele.

30 **Viimse aja pühade hääled**
Pere leiab templis rahu ja rõõmu; pusle aitab terveneda; noor mees saab Mormoni Raamatu lugemiseks teise võimaluse; noor mees hakkab mõistma oma ristimise eesmärki.

34 **Tule, järgne mulle: Mormoni Raamat**
Teie sellekuist Mormoni Raamatu uurimist toetavad need iganädalased artiklid.

38 **Kogudusehooned – aupaklikkuse ja kummardamise paigad**
Piiskop Dean M. Davies
Teie kogudusehoone on pühapaik, mis pakub palju võimalusi elus tugevamalt Vaimu tunda.

Lühilood

„Tule, järgne mulle" tugi

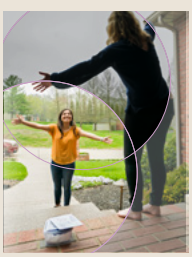

Esikaanel
Getty Images foto.

Osad

Noortele täiskasvanutele
44

Sõltuvus võib olla kui ahel, mis meid vastu maad hoiab. Me võime **leida vabadust, kui sirutume Päästja poole,** kes armastab meid ka siis, kui meil on nõrkusi ja raskusi.

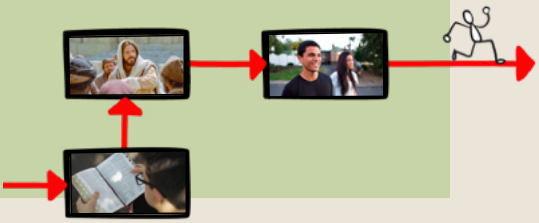

Noortele
52

Ükskõik kas teil on raskusi igapäevase teenimise, väärkohtlemisest tervenemise, vaimse tervise või kasvõi Kiriku täisnime lausumisega, **ei ole te üksinda.**

Lastele
Sõbrake

Saage teada **kümnisest** *ja sellest, kuidas aidata oma perel* **elada õnnelikumalt.**

OKTOOBRIKUISED ARTIKLID, MIDA SAAB LUGEDA VAID DIGITAALSELT

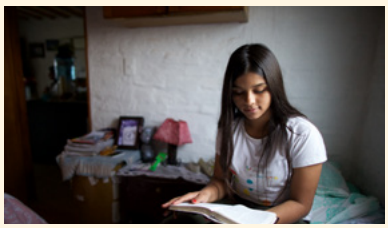

37 võimalust pühakirjade uurimiseks

Marissa Widdison

Kui lugemine pole teie lemmiktegevus, siis proovige uurida evangeeliumi hoopis mõnel siinmainitud viisil.

Emotsionaalse väärkohtlemise äratundmine

Nanon Talley

Pereteenistuse nõustaja räägib, kuidas märgata oma suhetes vaimset väärkohtlemist ja sellest rääkida.

LISAINFO

„Evangeeliumi raamatukogu" rakendusest või aadressilt liahona.ChurchofJesusChrist.org:

- leiate käesoleva väljaande ja
- ainult digitaalselt avaldatud sisu;
- saate uurida varasemaid väljaandeid;
- esitada oma lugusid ja anda tagasisidet;
- tellida ajakirja endale või kellelegi teisele;
- rikastada evangeeliumi uurimist digitööriistadega;
- jagada lemmikartikleid ja -videoid;
- artikleid alla laadida või printida ja
- oma lemmikartikleid kuulata.

VÕTKE MEIEGA ÜHENDUST

Saatke oma küsimused ja tagasiside aadressile liahona@ChurchofJesusChrist.org.

Esitage oma lood aadressil liahona@ChurchofJesusChrist.org või postiaadressil
Liahona, flr 23
50 E. North Temple Street
Salt Lake City, UT 84150-0023, USA

OKTOOBER 2020 22. AASTAKÄIK NR2 LIAHOONA 16725 124

Viimse Aja Pühade Jeesuse Kristuse Kiriku eestikeelne ajakiri

Esimene Presidentkond: Russell M. Nelson, Dallin H. Oaks, Henry B. Eyring

Kaheteistkümne Apostli Kvoorum: M. Russell Ballard, Jeffrey R. Holland, Dieter F. Uchtdorf, David A. Bednar, Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, Neil L. Andersen, Ronald A. Rasband, Gary E. Stevenson, Dale G. Renlund, Gerrit W. Gong, Ulisses Soares

Peatoimetaja: Randy D. Funk

Konsultandid: Becky Craven, Sharon Eubank, Cristina B. Franco, Walter F. González, Larry S. Kacher, Jan E. Newman, Adrián Ochoa, Michael T. Ringwood, Vern P. Stanfil

Tegevdirektor: Richard I. Heaton

Kiriku ajakirjade osakonna juhataja: Allan R. Loyborg

Toimetuse juhataja: Garff Cannon

Tegevtoimetaja: Adam C. Olson

Tegevtoimetaja asetäitja: Ryan Carr

Kaastoimetaja: Enish C. Dávila

Toimetus: David Dickson, David A. Edwards, Matthew D. Flitton, Garrett H. Garff, Jon Ryan Jensen, Charlotte Larcabal, Michael R. Morris, Eric B. Murdock, Sally Johnson Odekirk, Joshua J. Perkey, Jan Pinborough, Richard M. Romney, Mindy Selu, Lori Fuller Sosa, Chakell Wardleigh, Marissa Widdison

Kujundusjuht: Tadd R. Peterson

Kujundusosakonna personal: Jeanette Andrews, Fay P. Andrus, Mandie Bentley, C. Kimball Bott, Thomas Child, Joshua Dennis, David Green, Colleen Hinckley, Eric P. Johnsen, Susan Lofgren, Scott M. Mooy, Aleni Regehr, Mark W. Robison, K. Nicole Walkenhorst

Intellektuaalomandi koordineerija: Collette Nebeker Aune

Tootmisjuht: Ammon Harris

Tootmisosakonna personal: Ira Glen Adair, Julie Burdett, José Chavez, Bryan W. Gygi, Ginny J. Nilson, Marrissa M. Smith

Trükiettevalmistus: Joshua Dennis, Ammon Harris

Trükiosakonna juhataja: Steven T. Lewis

Levijuht: Nelson Gonzalez

Tõlkija: Karin Lindemann

LIAHOONA tellimiseks võtke ühendust kohaliku jaotuskeskusega.

Käsikirjad ja küsimused esitage internetiaadressil liahona.ChurchofJesusChrist, e-posti teel liahona@ChurchofJesusChrist.org või postiaadressil *Liahona,* Rm. 2420, 50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT 84150-0024, USA.

Ajakiri *Liahoona* (Mormoni Raamatust pärit sõna, mis tähendab kompassi või suunanäitajat) ilmub albaania, armeenia, bislama, bulgaaria, eesti, fidži, hiina, lihtsustatud hiina, hispaania, hollandi, horvaadi, indoneesia, inglise, islandi, itaalia, jaapani, khmeeri, kiribati, korea, kreeka, leedu, läti, malagassi, maršalli, mongoli, norra, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, samoa, sebu, sloveeni, soome, suahiili, taani, tagalogi, tahiti, tai, tonga, tšehhi, ukraina, ungari, urdu, vene ja vietnami keeles. (Ilmumise sagedus sõltub keelest.)

© 2020 Kõik õigused kuuluvad Intellectual Reserve Inc´ile. Trükitud Ameerika Ühendriikides.

Autoriõiguste informatsioon: kui ei ole öeldud teisiti, võib Liahoona materjali kopeerida isiklikuks, mittekaubanduslikuks kasutamiseks (kaasa arvatud Kiriku kutsete jaoks). See otsus võidakse igal ajal tühistada. Pildimaterjali kopeerimine ei ole lubatud, kui taiest puudutaval real on selle kohta vastav märge. Autoriõiguste küsimustes peaks pöörduma intellektuaalomandi kontori poole aadressil: 50 E. North Temple St.,FL 13, Salt Lake City, UT 84150, USA; email: cor-intellectualproperty@ChurchofJesusChrist.org.

For Readers in the United States and Canada: October 2020 Vol. 22 No. 2. LIAHONA (USPS 311-480) Estonian (ISSN 1521-4745) is published two times a year (April and October) by The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, 50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT 84150. USA subscription price is $2.00 per year; Canada, $2.40 plus applicable taxes. Periodicals Postage Paid at Salt Lake City, Utah. Sixty days' notice required for change of address. Include address label from a recent issue; old and new address must be included. Send USA and Canadian subscriptions to Salt Lake Distribution Center at address below. Subscription help line: 1-800-537-5971. Credit card orders (Visa, MasterCard, American Express) may be taken by phone. (Canada Poste Information: Publication Agreement #40017431)

POSTMASTER: Send all UAA to CFS (see DMM 507.1.5.2). Send address changes to Salt Lake Distribution Center, Church Magazines, PO Box 26368, Salt Lake City, UT 84126-0368.

VÄÄRKOHTLEMISE TEADVUSTAMINE

Kuigi loodame, et kõiki koheldakse austusega, siis osa inimesi proovib teistele haiget teha, nende üle kontrolli saada ja nendega manipuleerida. Sellist kahjulikku tegevust nimetatakse väärkohtlemiseks. See on vastupidine Jeesuse Kristuse evangeeliumile, mis õpetab kohtlema teisi nii, nagu sooviksime, et meid koheldakse (vt Mt 7:12; Jh 13:34; ÕL 121:36–37).

VÄÄRKOHTLEMISEL ON MÕNED TAVALISED TUNNUSMÄRGID. SIIN ON TOODUD VIIS TUNNUST, MILLEL SILM PEAL HOIDA, ET AIDATA VÄÄRKOHTLEMIST ÄRA HOIDA VÕI SELLELE LÕPP TEHA:

Ohvreid väärkohtlevad tihti inimesed, keda nad tunnevad.

Süüdlane võib olla sugulane või keegi, kellega nad on varem kohtunud. See ei tähenda, et kõik tuttavad peaksid olema murealli-kaks, kuid võime jälgida ning õpetada oma lapsi jälgima ülejäänud nelja märki.

Süüdlased otsivad tihti haavatavaid isikuid.

Süüdlased otsivad neid, kes ei ole võimelised andma nõusolekut või ennast kaitsma.

Süüdlased proovivad tihti ohvrit isoleerida.

Kasutades isoleerimist või ähvardamist, proovivad süüdlased takistada oma ohvritel abi otsimist.

Süüdlased hakkavad alguses tihti piire rikkuma.

Väärkohtlemise puhul rikutakse sobiva käitumise ja keelekasutuse piire teiste suhtes. Süüdlased võivad piire rikkuda täielikult või alustada väikeste rikkumistega, et ohver tundetuks teha.

Süüdlased proovivad samm-sammult luua usalduse, enne kui alustavad väärkohtlemisega.

Seda nimetatakse „peibutamiseks" ja see juhtub tihti noorte ning lastega. Peibutamisega seotud käitumine hõlmab soovi veeta aega kahekesi, salatsemise julgustamist, seksuaalsetel teemadel vestlemist või pornograafia näitamist, et algatada lapsega füüsilist kontakti.

NAISE PILT: NEIL WEBB, TEISED PILDID: GETTY IMAGES

Sakiusa ja Salote Maiwiriwiri

Suva, Fidži

Suutsin vaevu uskuda, milline rahu- ja õnnetunne mulle Maiwiriwiride kodus osaks sai. Vaatamata sellele, et kaks nende lastest on surnud, on nende igapäevaelu rõõmu- ja sihiküllane.
LESLIE NILSSON, FOTOGRAAF

Salote:

Kaks aastat pärast seda, kui meie poeg Esa suri kopsuvähki, suri meie tütar Esalynn ajukelmepõletiku tagajärjel. Tundsin templis tugevat õhutust rääkida ühe seal olnud vanema õdemisjonäriga, kes oli samuti aastaid tagasi kaks last kaotanud. Ta ütles mulle: „Kui teed oma kodust pühapaiga, tunned seal oma laste kohalolu."

Sellest on saanud meie eesmärk. Teeme kõik selleks, et meie kodust saaks pühapaik. Tahame tunda neid oma lähedal.

Sakiusa:

Esa ja Esalynni kaotamine on muutnud meie pere lõppkokkuvõttes lähedasemaks. Me peame lastega nõu. Me käime koos perega templis. Meie elu on võimalikult lihtne ja oleme otsustanud olla iga päev tänulikud. Kui räägime, mida tähendab olla perega templis kokku pitseeritud, ärkab pitseerimine meis ellu. Ja kõige selle kaudu *tunneme* oma laste kohalolu.

ROHKEM INFOT

Lisateavet ja fotosid Sakiusa ja Salote usurännaku kohta leiate käesoleva artikli internetiversioonist või „Evangeeliumi raamatukogu" rakenduses aadressil **Churchof JesusChrist.org/go/10206**.

Vanem Ronald A. Rasband räägib, kuidas kindlustada oma kodu kui paika, kus jagub armastust ja vaimset turvatunnet, aadressil **ChurchofJesusChrist.org/go/10207.**

TEENIMINE **LASTE- JA NOORTEPROGRAMMI** KAUDU

Teenimise põhiidee on innustada teisi arenema ja neid sel teel aidata.

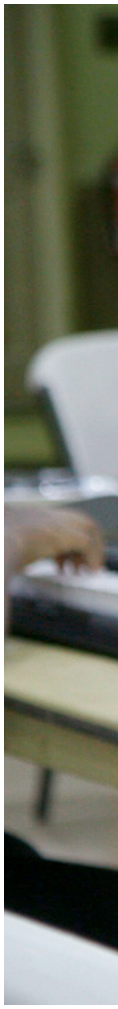

TOM GARNERI FOTO

Laste- ja noorteprogrammi kaudu teenimiseks on palju võimalusi. Võib-olla on teil endal kodus lapsi või noori. Võib-olla olete üks programmi juhtidest või teenite laste ja noortega peresid. Või võib-olla *tunnete juhtumisi* mõnda last või noort (see peaks hõlmama meid kõiki). Ükskõik milline on teie seis, saab selle programmi või selle põhimõtete abil mitmeti teiste elu õnnistada.

Ühine areng

Laste- ja noorteprogramm keskendub püüdlusele saada iga päev üha enam täiuslikult teeninud Päästja sarnaseks. Paljud programmis osalenud on õppinud, et mida enam erinevates eluvaldkondades areneda, seda paremini ollakse võimelised teisi aitama või teenima.

Kuid laste- ja noorteprogrammi puhul ei pea ootama, kuni oled midagi õppinud, et teisi õnnistada. Juba ainuüksi õppimine pakub teenimisvõimalusi.

Ühe Ghanas elava Propheti-nimelise noormehe puhul sai kõik alguse sellest, kui ta seadis endale laste- ja noorteprogrammis eesmärgiks õppida klaverit mängima. „Minu eesmärk on aidata ka teistel inimestel teada, mida ma õpin," ütleb Prophet.

Kuigi ta pole veel õpetaja, on tema eesmärgist saanud juba midagi palju suuremat, kui ta kunagi ette kujutas. Koos Prophetiga õpib nüüd kogudusehoones klaverit 50 õpilast. Ja kes siis Prophetit ja neid teisi 50 õpilast

õpetavad? Neid õpetavad 13-aastased Alexander M ja Kelvin M. „Tahame teha teistele heategusid," ütleb Kelvin.

Need kaks noorukit annavad kolm päeva nädalas tasuta klaveritunde kõigile, kes õppima tulevad. Klaveritunnid on toonud ka lisakasu. Osa noori, kes tutvus klaveritundide kaudu Kirikuga, uuris hiljem evangeeliumi ja otsustas saada ristitud.

Kui püüame iseend täiustada, saame teisi teenida, kui kutsume neid endaga liituma.

ISAAC DARKO-ACHEAMPONGI FOTO

ALEXANDER K. BOATENGI FOTO

JONAS REBICKI FOTO

Võidukas teenimise retsept

Brasiiliast Curitiba linnast pärit Sabrina Simões Deus Augusto on näinud vaia Algühingu juhatajana, kuidas programmi isikliku arengu aspektid tema vaia lapsi ja noori õnnistavad. Lisaks on ta märganud mitmeid võimalusi, kuidas kasutada isikliku arengu kohta õpitut teeniva õe ülesande täitmisel.

„Kui ma mõnda annet arendan," ütleb õde Augusto, „saan õnnistada selle ande abil kedagi, keda teenin."

Õde Augusto õpetas ühte tema hoole alla määratud õde šokolaaditrühvleid valmistama. See õde valmistab ja müüb nüüd trühvleid, et oma perele lisa teenida. „Kuid hiljem sain ma oma õnnistuse, kui üks teine õde õpetas mind küpsetama meesaia, mida müüa saaksin," ütles õde Augusto. „Oma annete arendamise ja jagamisega saame õnnistada teenivate õdedena üksteise elu ja tugevdada omavahelisi suhteid."

KUIDAS SAAB LASTE- JA NOORTEPROGRAMM AIDATA TEIL TEENIDA?

1. **Kutsuge teisi laste- ja noorteprogrammis osalema.**
   Te saate kutsuda teie hoole all olevate noorte ja laste peresid laste- ja noorteprogrammis osalema. Võib-olla pakub neile huvi osaleda programmi tegevustes või isikliku arengu või kasvõi evangeeliumi uurimisega seotud aspektides.
2. **Toetage nende eesmärke.**
   Noortega perede teeniva venna või õena on teil loomulik võimalus toetada nende eesmärke, mille suunas nad laste- ja noorteprogrammis tegutsevad. Kuigi nende eesmärgid on isiklikud, võite nende huvisid teades neile mitmeti abi pakkuda. Te saaksite näiteks otsida neile vajalikke kunstitarbeid, otsustada nende küpsisevalmistamise oskuste üle või õpetada neid mingis valdkonnas, milles teil on teadmisi. Kas te teate, kuidas autol õli vahetada? Riideid parandada? Kas olete asjatundja töövestluste pidamisel? Võite pakkuda neile oma teadmisi või oskusi, kui nad nende vastu huvi tunnevad.
3. **Kutsuge teisi teie isiklikust arengust osa saama.**
   Isiklik areng pole mõeldud vaid lastele ja noortele. Sõltumata oma vanusest saate ka ise selles programmis osaleda. Kui veedate aega vaimseid, sotsiaalseid, füüsilisi ja intellektuaalseid eluvaldkondi arendades, olete paremini valmis teenima inimesi, keda kohtate. Ja Propheti sarnaselt Ghanas saate õnnistada teisi, kui kutsute neid endaga kas klaveritunde organiseerima, sporditundi tegema või koos mõnda keelt õppima.
4. **Võtke teenimine oma eesmärgiks.**
   Kaaluge iga päev teenimiseks aega võtta. Selleks võib olla sõnumi saatmine või läbiastumine, et näha, kuidas läheb, või kokkusaamise kokkuleppimine. Siia juurde võib kuuluda oma hoolealuste sünnipäevade kalendrisse märkimine või nende jälgimine sotsiaalmeedias, et saada teada, mis neid huvitab või mida nad on hiljuti teinud. Isegi kui võtta vaid viis minutit, et mõelda kellegi teise vajaduste peale, võib see tekitada inspireeritud mõtteid, mis võivad nii mõndagi muuta.

ÜKSHAAVAL

„Issanda tõelise ja elava Kiriku tunnuseks on alati organiseeritud ja juhatatud püüdlused teenida Jumala lapsi ja nende peresid. Kuna see on Tema Kirik, siis teenime meie Tema teenijatena seda ühte, just nagu Tema seda tegi."

President Russell M. Nelson. Teenimine Jumala väe ja volitusega. – 2018. a kevadine üldkonverents.

JAGAGE OMA KOGEMUSI

Kirjutage meile oma teenimiskogemustest või sellest, kui teid on teenitud. Minge aadressile liahona.Churchof JesusChrist.org ja klõpsake „Submit an Article or Feedback" (Esitage artikkel või andke tagasisidet).

APOSTLID JAGAVAD

lootusesõnumeid

Reageerides maailmas levivale viirusele on ametnikud ära keelanud avalikud kogunemised ja kuulutanud välja karantiinid. Koolid on suletud, kirikujuhid tühistavad kiriku koosolekuid ja need, kes söandavad minna välja, peavad kandma kaitsemaske.

On 1919. aasta ja möödunud aastal alguse saanud äge gripipandeemia nõuab kümneid miljoneid inimelusid.[1] Kiriku uus prohvet, president Heber J. Grant (1856–1945), asetati ametisse 1918. aasta novembris, kuid teda toetatakse alles 1919. aasta juunis, kuna kevadine üldkonverents lükati edasi.

Neil ja teistel keerulistel aegadel aset leidnud teenimistöö käigus andis president Grant nõu, mis on sobilik ka meie ajal, öeldes: „Tulime siia maa peale, et saada teadmisi, tarkust ja kogemusi, et õppida õppetunde, kannatada valu, pidada vastu kiusatustele ja saada võitu surelikest proovilepanekutest.” Ta lisas oma isiklike kogemuste sulatusahjus ammutatud teadmiste põhjal: „Ma .. tean, et vastasseisutunnil viimse aja pühi tröötitakse, õnnistatakse ja lohutatakse nagu ei kedagi teist!”[2]

Meie praegusel uudse koroonaviiruse „vastasseisutunnil” ammutame tröösti ja lohutust Jeesuse Kristuse taastatud evangeeliumist. Suur õnnistus on teada, et Taevane Isa armastab oma lapsi ning et Ta on kutsunud meie ajal prohvetid ja apostlid, et nad meid läbi surelikkuse tormide juhataksid.

Kiriku juhid jagavad mõtteid, kuidas jääda pandeemia ajal Jumala lähedale, teenida armastusega ja kannatlikult edasi minna.

FOTOD: GETTY IMAGES

Templite sulgemine „pakub imelist võimalust õppida rohkem pereajaloo uurimise ja indekseerimise või siis selle kohta, kuidas valmistada väga palju nimesid ajaks, mil templi uksed taas avatakse".

– Vanem David A. Bednar.

Mõned Kaheteistkümne Apostli Kvoorumi liikmed meenutavad meile hiljutiste intervjuude käigus jagatud nõuannetes, et meil on võimalik tunda rõõmu ja vaadata lootusrikkalt tulevikku hoolimata meie ümber toimuvast.[3]

Töö läheb edasi

Vanem Bruce R. McConkie (1915–1985) on kõrvutanud omal ajal Kirikut „suure karavaniga", mis vaatamata vastuseisule edasi liigub.[4] Vanem David A. Bednar paneb karavani rahuliku hooga edasiliikumise Kiriku inspireeritud ettevalmistuse ja ajaloos kogetud vastasseisu arvele.

„„Ükski patune käsi ei suuda peatada töö edenemist"[5] ja ka ükski pandeemia ei peata seda tööd edenemast," ütles ta. „Kõigi nende raskuste keskel, millega praegu seoses selle viirusega silmitsi seisame, läheb töö edasi. .. Me ei tea, kaua see aega võtab, aga me võidame. Ja me ei pruugi jätkata oma endist eluviisi täpselt sellisel kujul, nagu see on meile teada, kuid paljud kohandused ja muudatused on väga positiivsed."

Vanem Quentin L. Cooki sõnul hõlmab Kiriku inspireeritud ettevalmistus selliseid ajakohaseid näiteid, nagu hingamispäeva pühitsemise rõhutamine, Melkisedeki preesterluse kvoorumite ja Abiühingute tugevdamine, üleminek teenimisele ning programmi *„Tule, järgne mulle"*, Mormoni Raamatu videote ning laste ja noorte programmide tutvustamine.

„Me vaatame sellele tagasi kui põhiettevalmistusteks kulunud ajale ja mitte pelgalt millelegi, mida pidime taluma," ütles ta.

Kaheteistkümne Apostli Kvoorumi tegevjuht, juhataja M. Russell Ballard, on sellega päri. Vaatamata sellele, et templid ja kogudusehooned on ajutiselt suletud, on Kiriku liikmetel vajalikud vaimsed vahendid, et edasi liikuda.

Juhataja Ballard meenutab, mis tunne oli 7. detsembril 1941 kirikust koju tulla ja avastada, et Pearl Harborit oli rünnatud ja Ameerika Ühendriigid kisti kohe teise maailmasõtta. Paljude nüüdisaja inimeste sarnaselt tundis ta muret tuleviku pärast ja mõtiskles, kas ta ise elab tulevikuta.

„Seda ei juhtunud," ütles ta. Nii nagu vabad maailma rahvad võitsid sõja, nõnda võidab maailm sõja koroonaviiruse vastu. „Kõik saab olema hästi, kui pöörame oma südame Taevaisa poole ning vaatame Tema ja Päästja kui kogu inimkonna Lunastaja poole," ütles ta.

Kirik liigub edasi ka muutuvaid ilmaolusid arvestava misjonitöö kaudu. Vanem Dieter F. Uchtdorf ütles, et Kiriku juhid olid uurinud uusi evangeeliumi jagamise võimalusi juba enne seda, kui COVID-19 misjonitööd häirima hakkas. Häiritud misjonitöö tõttu on tulnud transportida tuhandeid misjonäre nende koduriiki, osa neist varem vabastades ja osa teisele misjonile määrates.

„COVID-19 on kiirendanud tohutult sel teemal mõtlemist ja avanud meie silmad," ütles ta.

FOTO: WELDEN C. ANDERSEN

Tehniliste vahendite ja sotsiaalmeedia vahendusel avanevad nüüd uksed, mis on varem väravatagustes kogukondades, ligipääsmatutes kodudes ja korterelamutes suletuks jäänud.

„Misjonitöö jätkub pandeemiale vaatamata," lisas vanem Uchtdorf. „Õpime jätkuvalt, kuidas misjonitööd nüüd ja tulevikus täiustada. Issand on lubanud oma tööd kiirendada, et kõik Jumala lapsed saaksid õnnistatud (vt ÕL 88:73). Mulle tundub, et seda keerulist aega läbi elades oleme just selle protsessi keskel. Meie kallid misjonärid on nüüdisaja teerajajad, kes tallavad sisse rada, et jagada evangeeliumi sellisel uuel, meie olukorrale vastaval viisil, et Jeesuse Kristuse Kirik „veere[ks] edasi, kuni ta on täitnud terve maa" (ÕL 65:2)."

Kuid evangeeliumi jagamine pole ainus valdkond, kus avanevad uued võimalused. Ka südamed on avanemas, kuna rasked ajad muudavad sageli inimesi alandlikumaks ja pööravad neid Jumala poole, ütles vanem D. Todd Christofferson.

„Nad on veidi avatumad mõtlema: „Ehk on mul vaja lisaks pangaarvele veel midagi. Võib-olla on elus midagi enamat kui see, millega mina olen harjunud,"" ütles ta.

Vanem Christofferson julgustab Kiriku liikmeid otsima misjonitöövõimalusi, jagama näiteks sotsiaalmeedia vahendusel evangeeliumiga seotud sõnumeid ja meeme, rääkima põhimisjonäridega, kuidas aidata olla osaduses inimestega, keda nad interneti vahendusel õpetavad, ja pidada ühendust inimestega, kellega nad ei saa sageli kohtuda.

Sotsiaalne ja vaimne kaugsuhtlus

Kirik liigub edasi ka seeläbi, kuidas viimse aja pühad sellistele ajutistele raskustele nagu COVID-19 vaimselt reageerivad. Et ennast füüsiliselt kaitsta, hoiame end teistest füüsiliselt kaugemale, kuid vaimseks kaitseks läheneme oma Taevaisale ja Tema Pojale. COVID-19 pandeemia on andnud paljudele Kiriku liikmetele lisavõimalusi vaimse turvatunde suurendamiseks, järgides president Russell M. Nelsoni nõuannet Issandat kuulda.

„Meie Isa teab, et kui meid ümbritsevad ebakindlus ja hirm, siis aitab meid kõige enam see, kui kuulame Tema Poega," ütles president Nelson 2020. aasta kevadisel üldkonverentsil. Ta lisas: „Kui püüame olla Jeesuse Kristuse jüngrid, peavad meie püüdlused *Teda kuulata* olema palju sihilikumad. On vaja teadlikku ja järjepidevat pingutust, et täita oma päevad Tema sõnade, Tema õpetuste ja Tema tõdedega."[6]

Olgugi et meile ei meeldi, et Kiriku koosolekud on peatatud, templid suletud ja et töökohti on kaotatud, pakub kodune ajaveetmine meile „võimalust mõelda Jumalale ärkamisest" (vt Al 5:7), ütles vanem Cook. „Ehk võiksid hiljutised sündmused olla vaimseks äratuskellaks, mis meie tähelepanu kõige tähtsamale suunab. Sellisel juhul oleks suur õnnistus keskenduda sel ajaperioodil sellele, mida saame oma elus täiustada, ning kuidas saaksime õnnistada teiste elu, kui Jumalale ärkame ja lepingurajal kõnnime."

Vanem Jeffrey R. Holland lisas: „Sellised ajad paluvad meil heita pilku hingesoppi, et näha, kas meile meeldib see, mida seal ees näeme. Just siis hakkame [me] mõtlema, kes [me] tegelikult oleme ja mis on tegelikult oluline."

Sellised ajad kutsuvad meid ka suurendama usku, teenimist ja tänulikkust, innustades meid „mõtlema oma sõltuvusele Jumalast ja

Temalt saadud õnnistustest, mida peame nii sageli endastmõistetavaks," ütles vanem Holland. „Me võlgneme Taevaisale olla veidi tänumeelsemad, veidi tänulikumad ja pidada veidi enam meeles, kui paljud probleemid leiavad lahenduse tänu Jumalale, inglitele, lepingulistele tõotustele ja palvele."

Meie tänulikkus keerleb selle ümber, kui peame oma õnnistuseks meeles, „kui halastav on Issand olnud inimlaste vastu Aadama loomisest kuni selle ajani välja" (Mn 10:3). Kaheteistkümne Kvoorumi liikmed on öelnud, et alati, kui vajame „varjualust", saame järgida Nefi ja Alma eeskuju ning meeles pidada, et Tema, „kelle peale [me] ole[me] lootnud", Päästja Jeesus Kristus, „ikka veel vabastab [meid]" (2Ne 4:19; Al 36:27). Ja me saame meeles pidada, nagu õpetas apostel Paulus, et miski ei või „meid lahutada Kristuse armastusest" (vt Rm 8:35).

Issand Jeesus Kristus „on meie lõplik varjupaik" (vt Ps 61:2–5), ütles vanem Holland. „Mis ka ei juhtu, ei lahutata meid iial Päästja armastusest ja Tema kaastundest, isegi kui me seda ajuti ei märka. Vaimu ei takista ei viirus, riigipiirid ega meditsiinilised prognoosid."

Heateod

Lugenud hiljuti ühe Kiriku komitee raportit, tekkis vanem Christoffersonil mure, kuidas mõjub „pealesunnitud üksindus" Kiriku vanemaealistele ja noortele vallalistele liikmetele.

„Pealesunnitud üksindus võib viia üksilduseni ning üksildusega võivad kaasneda füüsilised ja vaimsed terviseprobleemid," ütles ta. „Selleks et seda ära hoida, soovitavad mõned avalikud tervisepropageerijad, et üksilduse tundjad otsiksid võimalusi kellelegi head teha."

Vanem Christoffersoni sõnul võivad viimse aja pühad leida võimalusi, kuidas teisi ja eriti üksildasi teenida, aidata ja toetada, ning kui üksildased liikmed teisi teenivad, väheneb ka nende endi eraldatustunne.

„Keskenduge teenimisele," ütles ta. „Selleks et meis tekiks kuuluvus-, vendlus- ja sõsarlustunne, saab teha üksteise heaks nii mõndagi. Käes on aeg, mil vanemate kvoorum ja Abiühing saavad tulla tõeliselt omade juurde ning pakkuda just seda, milleks vaid nemad on nii ainulaadselt organiseeritud."

Ja selle asemel, et kellelegi alati sõnumit saata, soovitas ta: „Minu arvates on väga tervislik helistada kellelegi selle vana tehnikaseadme abil, mida kutsutakse telefoniks. Lihtsalt helistage, et suhelda. Las nad kuulevad teie häält."

Pisikestel pingutustel, et teistele sõbrakätt ulatada, on suur mõju. Me ei oska arvatagi, kuidas see võib kellegi päeva helgemaks muuta. „Kuna inimesed on sel viisil eraldatud, on meie teenimine väga vajalik," ütles vanem Cook.

Vanem Holland soovitas: „Peaksime pühendama teatud osa päevast nendega suhtlemisele, kes vajavad ergutamist. Loomulikult saame seda tehes

Pisikestel pingutustel, et teistele sõbrakätt ulatada, on suur mõju. Me ei oska arvatagi, kuidas see võib kellegi päeva helgemaks muuta. „Kuna inimesed on sel viisil eraldatud, on meie teenimine väga vajalik.” – Quentin L. Cook.

ka ise ergutust ja seega on kõik „üles tõstetud” (3Ne 27:14, 15), milleks Päästja Tema enda sõnul maa peale saadeti.”

Veel üks viis iseennast ja teisi tõsta on valmistuda päevaks, mil templid taas avatakse. Templite sulgemine kas siis pandeemia, remondi või koristustööde tõttu „pakub imelist võimalust õppida rohkem pereajaloo uurimise ja indekseerimise või siis selle kohta, kuidas valmistada väga palju nimesid ajaks, mil templi uksed taas avatakse”, ütles vanem Bednar.

Ta lisas, et vaatamata sellele, kas templid on avatud või suletud, saab Kiriku liikmetel olla ikkagi kehtiv templisoovitus ja neil on võimalik püüda olla selle vääriline.

Õppetund, mida Issand soovib meile anda

Vanem Bednar osutas sellele, et kuigi keegi ei tahaks kogeda COVID-19 pandeemiat, on see meile sellest hoolimata nuhtluseks kaelas.

„Tänu taastatud evangeeliumi pakutud igavikulisele vaatenurgale ja Päästja lepituse armulikkusele on meil võimalik saada surelikkuse vastasseisust õppetunde, mis valmistavad meid ette igaviku õnnistusteks,” ütles ta. „Me peame palvetama. Me peame otsima. Me peame paluma. Meil peavad olema silmad, et näha, ja kõrvad, et kuulda. Kuid meile võidakse anda tähelepanuväärt õnnistusi, et õppida ära need õppetunnid, mis õnnistavad meid nüüd ja igavesti.”

COVID-19 laastav mõju kogu maailma peredele on õpetanud inimesi teistest rohkem hoolima, ütles juhataja Ballard.

„Me hakkame mõistma, kui kallid on meie pered, kui kallid on meie ligimesed ja kui kallid on meie Kiriku-kaaslased,” ütles ta. „Me saame nüüd õppetunde, mis muudavad meid parematekseks inimesteks.”

Ja mida oodata praeguse tormi möödudes? Rohkesti sedasama, ütles vanem Uchtdorf. Jumala laste väljakutsed nii Kirikus kui ka sellest väljaspool jätkuvad.

„Elame ajal, mil meil on vaja õppida,” ütles ta. Ja kõige tähtsam õppetund on see, et tulevaste väljakutsete lahendus on ka käesoleva väljakutse lahendus: see on Jeesuse Kristuse evangeelium.

Kuna viimse aja pühadel on Jeesuse Kristuse taastatud evangeelium, saavad nad vanem Hollandi sõnul õppida olema positiivsed ja optimistlikud, andes endast parima ja usaldades Issanda sõna, kui Ta ütles: „Tehkem rõõmsal meelel kõik, mis on meie võimuses, ja seejärel püsigem paigal suurima kindlusega, et näha Jumala päästet ja tema käsivarre ilmutamist.” (ÕL 123:17)

„Meil on palju, mille üle rõõmustada, kui täiustame oma usku, usaldame rohkem Issandat ja näeme seda ime, kui Ta meid vabastab,” ütles vanem Holland. ■

VIITED

1. Vt William G. Hartley. The Church Grows in Strength. – *Ensign,* sept 1999, lk 35.
2. *Teachings of Presidents of the Church: Heber J. Grant*, 2002, lk 49, 48.
3. Russell M. Nelson. Rõõm ja vaimne ellujäämine. – 2016. a sügisene üldkonverents.
4. Bruce R. McConkie. The Caravan Moves On. – *Ensign,* nov 1984, lk 85.
5. Joseph Smithi tsitaat. *History of the Church,* 4. kd, lk 540.
6. Russell M. Nelson. Kuula Teda! – 2020. a kevadine üldkonverents.

FOTO: GETTY IMAGES

Sügav torkehaav südames: väärkohtlemise tajumine perekonnas

Ebaterved käitumismustrid võivad kujuneda ükskõik millistes suhetes. Nende märkamine võib paljastada väärkohtlemise või teha sellele lõpu veel enne, kui see algab.

Jason Whiting, PhD
Brigham Youngi Ülikooli pereelu teaduskond

Hiljuti helistas mulle üks murest murtud isa. Tema tütar Jenna (nimed on muudetud) õppis kaugemal ülikoolis ja oli uues suhtes, mis edenes kiiresti. Jenna poisssõber Jake surus talle peale abielu ja piiras tema suhtlemist vanematega. Jenna vabandas vanemate ees ning tõi selgituseks Jake'i suure armastuse ja soovi paarina aega veeta.

Jenna pere hakkas muretsema, kui sai teada, et Jake'il on endine abikaasa ja laps, keda ta polnud Jennale maininud. Nad helistasid tema endisele abikaasale, kelle sõnul on Jake'il inetu iseloom ja ta oli armukade. Kui Jake sellest teada sai, oli ta raevunud. Ta ütles, et Jenna vanemad on kontrollivad ja viitas ajale, mil neile ei meeldinud, kui ta Jenna arukuse kulul sarkastiliselt nalja heitis. Jake käis irooniliselt peale, et Jenna hakkaks ise otsustama ja katkestaks nendega suhtlemise. Jenna vanemad olid meeleheitel, kuna nende kõnedele ja sõnumitele enam ei vastatud.

Igaüks tahab endale õnnelikku perekonda, kuid isegi siis, kui püütakse elada evangeeliumi järgi, võivad suhted hakata haiget tegema. Osa probleeme tekib peres tavaliselt arusaamatuste ja huvide vastuolu tagajärjel. Kuid psüühiliselt tervetes kodudes palutakse kehva käitumise pärast andeks ja lahendatakse tülid, samas kui ebatervetes olukordades karmid käitumismustrid või halb kohtlemine jätkuvad ning neist kujuneb välja väärkohtlemine.

Koduvägivald ja evangeelium

„Te olete murdnud oma õrnade naiste südamed ja kaotanud oma laste usalduse" (Jb 2:35).

Väärkohtlemise puhul on tegemist tahtliku kavatsusega haiget teha või kontrollida. Siia juurde kuulub terve rida käitumisharjumusi, nagu eiramine, manipuleerimine, kritiseerimine ning kehaline või seksuaalne vägivald.[1] Kahjuks on väärkohtlev käitumine üldlevinud ning mõnede õpetlaste hinnangul kogeb kogu maailmas umbes veerand lastest kehalist, seksuaalset või vaimset väärkohtlemist.[2] Väärkohtlemise ohvriks langemise tase on kõrge ka täiskasvanute puhul, kelle seas ligikaudu iga neljas naine ja iga kümnes mees kannatavad oma abikaasa kehalise vägivalla all.

FOTOD ON MÕELDUD NÄITLIKUSTAMISEKS, KASUTATUD ON MODELLE.

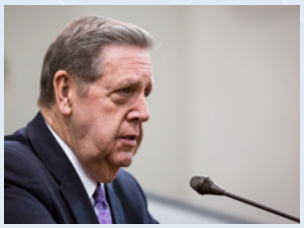

„Hääl, mis tunnistab sügav-mõtteliselt, toob kuuldavale tulihingelisi palveid ja laulab Siioni laule, võib olla seesama hääl, mis sõitleb ja halvustab, häbistab ja alandab, põhjustab valu ja hävitab samal ajal nii enda kui teiste vaimu. „Samast suust lähtuvad tänu ja sajatus," kurvastab Jakoobus. „Nii ei tohi olla," ütleb ta, „mu vennad [ja õed]!" (Jk 3:10)."

Vanem Jeffrey R. Holland Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist. Inglite keel. – 2007. a kevadine üldkonverents.

Väärkohtlemine võib leida aset ükskõik millises suhtes ning vägivallatsejad võivad olla nii mehed kui ka naised. Kuid pigem on kontrollivaks osapooleks ning kasutavad kehalist ja seksuaalvägivalda siiski mehed. Naised on need, keda nende abikaasad tõenäolisemalt terroriseerivad ja vigastavad ning kelle üle nad domineerivad.[3]

Väärkohtlemine teeb kahju nii süüdlase kui ka kannatanu hingele ja on vastuolus Päästja õpetustega. Nüüdisaja prohvetid on teatanud, et neil, „kes kohtlevad halvasti oma abikaasasid või järglasi, .. tuleb ühel päeval anda vastust Jumala ees".[4] Väärkohtlejad sageli eiravad või väärkasutavad evangeeliumi põhimõtteid. Näiteks nõustasin ma ühte abielupaari, kus mees lävis teiste naistega ja mängis maha pere säästud, kuid selle asemel et andeks paluda, survestas ta oma naist talle andestama ja rõhutas, et naise „patt on siis suurem", kui ta oma mehele ei andesta. Ta ei aktsepteerinud naise valu ja väitis, et on Jumala silmis õigeks mõistetud või muidu poleks ta templitöötaja. Kui ta naine rääkis Kiriku juhtidega, esitles mees oma truudusetust tühisemana ja ütles, et naine on oma muredega depressiooni tõttu liiale läinud. Mees hülgas „austuse, armastuse [ja] kaastunde .. põhimõt[ted]"[5] ning väärkohtles oma abikaasat. Naise püüdlused evangeeliumi põhimõtete järgi elada ei suutnud parandada mehe tekitatud probleemi. Igaüks meist võib ebatervele käitumisele järele anda. Igasugusel väärkohtlemisel on teatud ühisjooned ning mida tõsisemaks ja sagedasemaks need osutuvad, seda ebatervem on suhe. Siinkohal on ära toodud viis tüüpilist väärkohtlemismustrit, mis aitavad ära tunda ebatervet käitumist teis endas ja teistes.

1. Julmus

„Oma keelega nad petavad; madude mürk on nende huulte taga. Nende suu on täis sajatamist ja kibedaid sõnu" (Rm 3:13–14).

Üks mees tuli minu juurde teraapiasse, kuigi ta naine seda ei soovinud. Naine pilkas teda, et ta „vajab abi". Kirikus oli naine sõbralik ja vaga, kuid kodus nähvas ta oma kalkusega kui piitsaga. Ta kritiseeris mehe palka ja ütles tema õpetajaelukutse kohta „plikade töö". Ta ütles oma pojale „Ma loodan, et sinust ei saa selline

ROHKEM INFOT

Juhid leiavad väärkohtlemise käsitlemisel abi „Juhi ja asjuri abivahenditest" aadressil ChurchofJesusChrist.org. Kõik laste ja noorte juhid ning õpetajad peavad läbima „Laste ja noorte kaitsmise" koolituse ühe kuu jooksul pärast kutse saamist. Koolituse leiab aadressilt ChurchofJesusChrist.org/callings/church-safety-and-health.

hädapätakas nagu su isa" ja veetis iga päev aega telefonis emaga oma abikaasasid halvustades. Arvustajate arvates on neil õigus valu põhjustada ja „neile meeldib teistel kannatada lasta" (ÕL 121:13). Sellised pereliikmed rikuvad Jeesuse käske „ärge mõistke kohut" ja „ärge mõistke hukka" (Lk 6:37), kui nad halvustavad, väljendavad vastikustunnet või kutsuvad teisi pilkenimedega.

2. Pettus

„Sa oled valetava vaimu võimuses ja sa oled eemale heitnud Jumala Vaimu" (Al 30:42).

Pettus on väärkohtlemisel üldlevinud, kuna vägivallatsejad alahindavad oma tegusid, süüdistavad teisi ja väänavad sõnu. See ajab ohvreid hämmingusse, nagu kirjeldas üks minu uurimistöös osalenu: „[Mu abikaasa] läks närvi, tegi siis midagi vabandamise sarnast ning ütles seejärel ikka ja jälle „Tegelikult on see sinu süü", .. kuni ma hakkasin seda uskuma."[6] Sellist teise inimese reaalsuse eitamist nimetatakse gaasikeeramiseks (gaslighting) ning see tekitab ohvrites segadust ja paneb nad umbusaldama omaenda mälu ja arvamust. Muude pettusevormide sarnaselt manipuleeritakse gaasikeeramise abil vestlusi ja tehakse head nägu.

Väärkohtlejad keelduvad jõuliselt tunnistamast, et nad teevad haiget, ja väidavad sageli, et hoopis nemad on ohvrid. Kui Jenna polnud rahul, et Jake tema vanemaid kritiseeris, sai Jake vihaseks ja jäi kindlaks arvamusele, et Jenna oli teda „solvanud". Jake oli üks neist, „kes hüüavad: Üleastumine! .. ja nad ise on sõnakuulmatuse lapsed" (ÕL 121:17). Ta mitte ainult ei jäänud oma valejutu juurde, vaid pani pahaks tõde.[7]

3. Vabandused

„Tunnista oma vigu ja seda väärust, mis sa oled teinud" (Al 39:13).

Alandlik inimene kahetseb, kui ta on teistele haiget teinud, ning parandab meelt ja käitub paremini. Väärkohtleja leiab südametunnistuse hääle eiramiseks vabandusi. Üks minu uurimistöös osalenud mees meenutas: „Tundsin end kehalise väärkohtlemise tõttu kohutavalt, kuid siis mõtlesin hiljem, et seda poleks juhtunud, kui ta vaid oleks oma suu kinni hoidnud." Tema „kurbus polnud meeleparanduseks" (Mr 2:13), vaid sõge viha ja süüdistamine ei lasknud sel aset leida.

Teraapias ütlesin ma kord ühele naisele, et ma polnud kunagi märganud temas Jumalale meelepärast kurvastust oma mehe aastatepikkuse kritiseerimise pärast. Ta ei vastanud sellele kahetsusega, vaid tusatsedes: „Tore! Veel üks asi, mida ma ei tee!" Väärkohtlejad

ei võta endale vastutust ning on pirtsakad ja kaitsepositsioonil. Nad solvuvad iga pisiasja peale.

4. Uhkus

„Arva[ke] alanduses üksteist ülemaks kui iseennast" (Fl 2:3).

Uhkusega käib kaasas eneseõigustus ja enesekeskssus. Üks mees sõimas oma naist ja lapsi iga kord, kui ta arvas, et nad on tema vastu „lugupidamatud". Kui nende arvamus ei ühtinud tema omaga, „õõnestasid nad tema autoriteeti" või „ei kuulanud tema sõna". Uhkus on võistlushimuline ning keskendub väele ja võitmisele. Sellele vastupidiselt on eluterve perekond koostööaldis, pereliikmete õigused on tasakaalus ja nad „kohtle[vad[teist õiglaselt" (4Ne 1:2). Abikaasad peaksid olema võrdsed kaaslased,[8] nii et kummalgi on sõnaõigus ja kõik arvamused on hinnatud.

5. Kontroll

„Kui .. rakendame .. õigemeelsusetut valitsemist või võimu või sundust inimlaste hingede üle, siis .. taevad eemalduvad" (ÕL 121:37).

Kuigi me hindame valikuvabadust, on see üllatav, kui sageli pereliikmed ütlevad üksteisele, kuidas mõelda, tunda ja käituda. Osa isegi hoiab teisi oma kontrolli all hirmutamise, häbistamise, armastamast lakkamise või ähvardamisega. Ühel mehel olid karmid ootused, et ta naine peaks iga päev teatud kellaajal hommikusööki valmistama, vastama teatud intiimsetele nõudmistele ja kuulama mehe „muresid", mis hõlmasid tavaliselt seda, kuidas naine saaks ennast parandada. Ta jälgis, millele naine raha kulutas, ning sai vihaseks, kui ta mehe sõnumitele kiiresti ei vastanud.

Üks ema väljendas regulaarselt, kuidas ta on oma teismeealises tütres pettunud iga kord, kui tüdruk oli kurb või ei käitunud vastavalt ema standarditele. Kui tema ootusi ei täidetud või kui ta abikaasa väljendas muret, lõpetas ta jäiselt nendega rääkimise.

Lootus ja tervenemine

„Ma olen kuulnud su palvet, ma olen näinud su silmavett! Vaata, ma teen sind terveks" (2Kn 20:5).

Kuigi väärkohtlemine on südantlõhestav, on muutus alati võimalik. Kannatanud saavad otsida haavade parandamiseks vaimset ja asjatundlikku abi ning Päästja lepituse väge. Abi leidmiseks külastage lehekülge **abuse.ChurchofJesusChrist.org.**

Väärkohtlejad peavad meelt parandama ja abi otsima. Selleks on vaja „lasku[da] alandlikkuse sügavustesse" (3Ne 12:2) ja täielikult oma käitumise eest vastutada. Muutus nõuab enamat kui lühiaegseid lubadusi ja pindmisi jõupingutusi. Põhjaliku meeleparanduse valu vaevab hinge ja osa pole nõus seda tegema, mistõttu kannatanud peavad enese kaitsmise osas raskeid otsuseid langetama.[9]

Meie Taevane Isa muretseb meie pärast nagu see ahastav isa, kes mulle oma tütre pärast helistas. Jumala armastus on „suu[r] kui igavik" (Ms 7:41) ja Tal on väga valus, kui Ta lapsed üksteisele haiget teevad. Vesteldes Eenokiga hellalt, Ta nutab. „Vaata neid oma vendi, nad on minu enda kätetöö ja .. [ma olen] andnud ka käsu, et neil tuleb üksteist armastada, .. aga vaata, nad on südametud ja nad vihkavad omaenese verd" (Ms 7:32–33). Taevas ja maa peal nutetakse, kui keha ja hing saavad haiget. Kuid alandlikkuse, Jumala väe ja vajadusel erialaspetsialisti abigag on võimalik kahjulik käitumine lõpetada ning väärikas, turvaline ja armastav kodu luua. ■

VIITED

1. Lisateabe leidmiseks kehalise vägivalla kohta vt abuse.ChurchofJesusChrist.org. Lisateabe leidmiseks seksuaalse väärkohtlemise ja vägivalla kohta vt Benjamin M. Ogles. Agency, Accountability, and the Atonement of Jesus Christ: Application to Sexual Assault. – Brigham Youngi Ülikooli pühalik koosolek, 30. jaan 2018, speeches.byu.edu. Chieko N. Okazaki. Healing from Sexual Abuse. – Brigham Youngi ülikooli konverents, 23. okt 2002.
2. Vt Maryam Ajilian Abbasi, Masumeh Saeidi, Gholamreza Khademi, Bibi Leila Hoseini, Zahra Emami Moghadam. Child Maltreatment in the World: A Review Article. – *International Journal of Pediatrics,* 3. kd, nr 1, 2014, lk 353–365.
3. Vt Hamby, S., tsitaat. Current controversies: Are women really as violent as men? The 'gender symmetry' controversy. Claire M. Renzetti, Jeffrey L. Edleson ja Raquel Kennedy Bergen. – *Sourcebook on Violence Against Women,* 3. tr, 2018, lk 78–82.
4. Perekond: läkitus maailmale. – *ChurchofJesusChrist.org/bc/content/shared/content/estonian/pdf/language-materials/35602_est.pdf?lang=est.* Vt ka abuse.ChurchofJesusChrist.org.
5. Perekond: läkitus maailmale.
6. Jason B. Whiting, Megan Oka ja Stephen T. Fife. Appraisal distortions and intimate partner violence: Gender, power, and interaction. – *Journal of Marital and Family Therapy,* 2012, lisa: 1. kd, lk 113–149.
7. Muude pühakirjanäidete leidmiseks tõe halvustamise kohta vt Jh 3:19–21; Ap 7:54; 2Ne 1:25–26 ja 2Ne 4:13.
8. Vt: Perekond: läkitus maailmale. Vt ka H. Burke Peterson. Unrighteous Dominion. – *Ensign,* juuli 1989, lk 6–11. Lisainfo võrdõiguslikkuse õpetuse kohta ja küsimused mõtisklemiseks seoses lepingusuhetega.
9. Olukordades, kus on tegemist väärkohtlemisega, seisavad kannatanud sageli silmitsi valikutega, kuidas kaitsta omaenda ja teiste turvalisust ning kas seada piire või piirata läbikäimist haigettegijatega. President James E. Faust (1920–2007) on arutanud seda keerulist olukorda, kui keegi on lõksus suhtes, mis on „kauakestev ja silmanähtavalt lootusetu .. [ja] inimese väärikust hävitav" (Abielu täiustamine. – *Liahoona,* apr 2007, lk 3). Lisateabe ja valikuvõimaluste leidmiseks vt ka „Help for Victims" rubriiki Kiriku väärkohtlemise ennetuse veebilehel.

ROHKEM INFOT

Lisateabe ja muude abimaterjalide leidmiseks või erialaspetsialistiga kontakteerumiseks külastage Kiriku väärkohtlemise veebilehte abuse.ChurchofJesusChrist.org.

Rohkem teavet kannatanute abistamise kohta leiate artikli digiversiooni küljeveerust „Kuidas saan aidata? Sõpradele ja juhtidele" aadressil liaho-na.Churchof-JesusChrist.org või „Evangeeliumi raamatukogu" rakendusest.

JUHTIDE ABIMATERJALID

Juhid, kes saavad teada alaealisi ohvrite või pealtnägijatena kaasavast väärkohtlemisest, peaksid võtma ühendust Kiriku nõuandetelefoniga aadressil counselingresour-ces.Churchof-JesusChrist.org.

ILLUSTREERINUD MICHAL DZIEKAN

Vanem Lawrence E. Corbridge
Emeriitseitsekümmend

SEISKE ilmutuse kaljul

Kui meie jalgealune on ilmutuse kalju, on meil võimalik leida vastuseid tähtsaimatele küsimustele.

Mõned aastad tagasi lugesin ma üldjuhina ühte ülesannet täites läbi palju Viimse Aja Pühade Jeesuse Kristuse Kiriku, prohvet Joseph Smithi, Mormoni Raamatu ja taastamisaja sündmuste vaenulikku materjali. Pärast seda ülesannet pole ma naasnud sellesse mutta püherdama.

Selle materjali lugemine tekitas minus alati sünge tunde ja ühel päeval inspireeris see pimeduse tunne mind kirjutama kõigile vaenulikele väidetele erapooliku vastuse. Tahaksin jagada osa tol päeval kirja pandud mõtteist, ja kuigi ma panin selle kirja iseenda pärast, loodan ma, et sellest on abi ka teile.

Kas me püsime igavesti?

Prohvet Taaniel ütles, et viimseil „päevil püstitab taeva Jumal kuningriigi, mis jääb igavesti hävitamatuks ja mille valitsust ei anta teisele rahvale. See lõhub ja hävitab kõik need kuningriigid, aga ta ise püsib igavesti” (Tn 2:44).

See Jumala kuningriik on Viimse Aja Pühade Jeesuse Kristuse Kirik. See „püsib igavesti”. Küsimus on selles, kas meie teiega püsime või „kas ka [meie] taha[me] ära minna?” (Jh 6:67). Ja kui me läheme ära, siis kuhu?

Meie ajastu märk on eksitamine

Kirjeldades oma tuleku ja maailmalõpu märke, mainis Issand palju sõdu ja kuulujutte sõdadest, rahvaste tõusmist rahvaste vastu, näljahäda, nuhtlust, maavärinaid ja hulga muid märke ning muuseas ka seda: „Sest neil päevil [meie ajal] tõuseb ka valekristuseid ja valeprohveteid ja need teevad suuri tunnustähti ja imetegusid, et eksitada, kui võimalik, ka äravalituid, kes on äravalitud vastavalt lepingule.” (JSM 1:22; vt ka Mt 24:24)

Ma pole kindel, mida kõike fraas „et eksitada, kui võimalik, ka äravalituid” endas sisaldab, kuid arvan, et see tähendab vähemasti seda, et meie päevil pannakse kõiki proovile.

Eksitajaid on palju ja eksitamiste spekter on lai. Ühes otsas kohtame neid, kes ründavad taastamist, prohvet Joseph Smithi ja Mormoni Raamatut. Järgmisena näeme neid, kes usuvad taastamist, kuid väidavad, et Kirik on puudulik ja eksiteel. Teised väidavad uskuvat taastamisse, kuid on pettunud, kuna nüüdisaja muutuvad hoiakud on vastuolus õpetusega. Osa, kellel pole selleks volitust, väidab olevat saanud nägemusi, unenägusid ja ilmumisi, et laeva kurssi korrigeerida, meid ülevamale rajale juhatada või Kirikut maailmalõpuks ette valmistada. Osa laseb end eksitada valedel vaimudel.

Spektrumi teises otsas leiame ilmatu hulga segajaid. Iial pole olnud rohkem infot, väärinfot ja valeinfot, rohkem kaupa, vidinaid ja mänge ning rohkem valikuid, kohti, kuhu minna, ning asju, mida näha ja teha, et võtta aega ja tähelepanu sellelt, mis on kõige tähtsam. Kõik see ja enamgi veel levib silmapilkselt elektroonilise meedia vahendusel üle maailma. Käes on eksitamise aeg.

Teadmine on ülioluline

Tõde aitab meil näha selgelt, kuna see on „teadmine asjadest, nii nagu need on ja nagu need olid ja nagu need saavad olema” (ÕL 93:24). Teadmine on ülioluline, et vältida eksitust, teha vahet tõel ja eksimusel ning näha selgelt ja kaardistada teed nüüdisaja ohtude vahel.

Prohvet Joseph Smith on öelnud: „Teadmine on vajalik nii eluks kui jumalikkuseks. .. Teadmine on ilmutus. Kuulake .. seda võtmepõhimõtet: teadmine on Jumala vägi päästmiseks.”[1]

Öeldakse, et „jää oma tõekspidamistele truuks”. Kuigi see on tõsi, ei saa keegi oma teadmistest parem olla. Enamik meist tegutseb vastavalt oma tõekspidamistele, eriti kui usume, et see on meie enda huvides. Probleem on selles, et meil pole alati õigus.

Osa võib uskuda Jumalasse ja et pornograafia pole õige, kuid klõpsata ikkagi pornograafilisel veebilehel, uskudes ekslikult, et nad on seda tehes õnnelikumad või et nad ei suuda muud, kui klõpsata, või et nad ei tee kellelegi teisele liiga. Nad ei tegutse lihtsalt õigesti.

Teised võivad uskuda, et valetamine pole hea, kuid valetavad siiski vastavalt vajadusele, uskudes vääralt, et neil on siis parem, kui tõde ei teata. Nad ei tegutse lihtsalt õigesti.

Mõni võib uskuda ja lausa teada, et Jeesus on Kristus, kuid ikkagi salata Teda mitte ühe, vaid kolm korda, pidades ekslikult paremaks rahvamassidele meeldida. Peetrus polnud paha. Ma pole isegi kindel, et ta oli nõrk. Ta ei tegutsenud lihtsalt õigesti. (Vt Mt 26:34, 73–75.)

Kui käitume halvasti, võime pidada end halvaks, kuigi tegelikult ei tegutse me lihtsalt õigesti. Küsimus pole niivõrd lahknevuse ületamises tegude ja tõekspidamiste vahel, kuivõrd lahknevuse ületamises tõekspidamiste ja tõe vahel.

Kuidas seda lahknevust ületada? Kuidas vältida pettust?

Esma- ja teisejärgulised küsimused

On olemas esma- ja teisejärgulised küsimused. Vastake kõigepealt esmajärgulistele küsimustele. Esmajärgulised küsimused on kõige

tähtsamad. Esmajärgulisi küsimusi pole palju. Mina mainin neist nelja:

1. Kas on olemas Jumal, kes on meie Isa?
2. Kas Jeesus Kristus on Jumala Poeg ja maailma Päästja?
3. Kas Joseph Smith oli prohvet?
4. Kas Viimse Aja Pühade Jeesuse Kristuse Kirik on Jumala kuningriik maa peal?

Teisejärgulisi küsimusi on seevastu lõputult. Need hõlmavad küsimusi Kiriku ajaloo, mitmikabielu, Aafrika päritolu inimeste ja preesterluse, naiste ja preesterluse, Mormoni Raamatu tõlkimise, Kallihinnalise Pärli, DNA ja Mormoni Raamatu, samasooliste abielu ning erinevate esimese nägemuse aruannete kohta jne.

Esmajärgulistele küsimustele vastates saavad vastuse ka teisejärgulised küsimused või nende tähtsus kahvatub. Vastake esmajärgulistele küsimustele ning te tulete toime sellega, mida mõistate ja ei mõista, ning sellega, millega nõustute ja ei nõustu, ilma laevalt põgenemata.

Jumalik õppemeetod

Õppemeetodeid on erinevaid, sh teaduslik, analüütiline, akadeemiline ja jumalik. Tõe teadmiseks on vajalikud kõik need neli meetodit. Igaüks neist saab alguse samast: küsimusest. Küsimused, eriti esmajärgulised küsimused, on olulised.

Jumalik õppemeetod sisaldab teiste metoodikate elemente, kuid on lõppkokkuvõtes kõigest muust üle, kuna pääseb ligi taeva vägedele. Lõpuks tehakse Jumala asjad teatavaks Jumala Vaimu abil, mis on tavaliselt vaikne, tasane hääl. Issand ütles: „Jumal annab teile teadmisi oma Püha Vaimu kaudu; jah, sõnulseletamatu Püha Vaimu anni kaudu" (ÕL 121:26).

Apostel Paulus õpetas, et me ei saa teada Jumala asju muidu kui Jumala Vaimu läbi (vt 1Kr 2:9–11; vt ka JST-s 1Kr 2:11). Ta ütles: „Aga maine inimene ei võta seda vastu, mis on Jumala Vaimust; sest see on temale jõledus." Me näeme seda iga päev. Paulus jätkas: „Ja ta ei või sellest aru saada, sellepärast et seda tuleb ära mõista vaimselt" (1Kr 2:14).

Kõigi eluprobleemide seas on üks, mis kõrgub kõigi teiste üle ja on arusaamatuim. Kõikidest inimese seisunditest halvim pole vaesus, haigus, üksildus, väärkohtlemine ega sõda, ükskõik kui kohutavad need

seisundid ka pole. Kõikidest inimese seisunditest halvim on kõige tavalisem: vaimne surm. See on Jumala juurest eraldamine ja selles elus näitab Ta oma kohalolu oma Vaimu või väe kaudu.

Teisest küljest pole kõikidest inimese seisunditest parim mitte rikkus, kuulsus, prestiiž, hea tervis, inimeste austus, turvalisus ega head hinded. Kõikidest inimese seisunditest parim on olla õnnistatud taevase väega. See on uuestisünd, Püha Vaimu and ja kaaslus, mis on teadmiste, ilmutuse, jõu, selguse, armastuse, rõõmu, rahu, lootuse, kindluse, usu ja peaaegu kõige muu hea allikas.

Jeesus ütles: „Trööstija, Püha Vaim, .. õpetab teile kõik." (Jh 14:26) See on vägi, misläbi me „või[me] teada tõde kõige kohta" (Mn 10:5). „See näitab [meile] kõik, mida [me] pea[me] tegema." (2Ne 32:5) See on „elava vee" allikas, mis voolab igavesse ellu (Jh 7:38; vt ka s 37).

Makske ükskõik mis hinda te peate maksma, kandke ükskõik mis koormat te peate kandma ja ohverdage, mida iganes te peate ohverdama, et Püha Vaimu ja selle väge oma ellu saada ning neid seal hoida. Kõik hea sõltub sellest, kas Püha Vaimu vägi tuleb teie ellu ja kas te seda oma elus hoiate.

„See, mis ei avarda arusaamist"

Millest siis aastatetagune süngus, mida ma vaenulikke materjale lugedes tundsin? Mõne sõnul tuleneb süngus eelarvamusest, mis on kalduvus võtta ja valida üksnes seda, mis on kooskõlas meie oletuste ja tõekspidamistega. Mõte sellest, et kõik, mida keegi on uskunud ja mida talle on õpetatud, võib olla vale, eriti kui seda pole millegi paremaga asendada, on tõepoolest sünge ja häiriv.

Kuid see süngus, mis mulle osaks sai, kui kuulsin rusuvat koori prohvet Joseph Smithi ja Jeesuse Kristuse Kiriku vastu häält tõstmas, on erinev. See süngus ei põhine eelarvamusel ega tule hirmust eksida. See on Jumala Vaimu puudumine. See on inimese seisund, kes „on .. jäetud omaette" (ÕL 121:38). See on pimedusesüngus ja „mõtte tardumus" (ÕL 9:9; vt ka s 8).

Issand ütles:

„Ja see, mis ei avarda arusaamist, ei ole Jumalast ja on pimedus.

See, mis on Jumalast, on valgus; ja see, kes saab valgust ja jätkab Jumalas, saab rohkem valgust ning see valgus kasvab üha eredamaks ja eredamaks, kuni saabub täiuslik päev" (ÕL 50:23–24).

Jumala Vaimult saadud ilmutus tõrjub eelarvamuse välja, kuna see pole ainuüksi tõenduspõhine. Ma olen püüdnud kogu elu kuulata Issanda sõna ning õppinud märkama ja järgima Jumala Vaimu. Prohvet Joseph Smithi, Mormoni Raamatut ja taastamist ründavate rusutud häältega ühinenud vaim pole valguse, arukuse ja tõe vaim. Ma ei tea paljutki, kuid tunnen Issanda häält ja Tema hääl ei ole selles rusuvas kooris.

Valguse, arukuse, rahu ja tõe vaim käib kaasas taastamisaja sündmuste ja hiilgava õpetusega, eriti prohvet Joseph Smithi kaudu maailmale ilmutatud pühakirjadega, ning on teravas kontrastis kahtlusemülkas ligunenud sünguse ja südantpööritava mõttetardumusega. Lugege vaid neid pühakirju ning küsige iseendalt ja Jumalalt, kas tegemist on vale, pettuse ja eksliku ettekujutuse sõnadega, või on see tõsi.

Tõde ei saa teada elimineerimise kaudu

Osa, kes kardab, et Kirik ei pruugi olla õige, raiskab aega ja tähelepanu teisejärguliste küsimuste mülkas rassides. Nad üritavad ekslikult

õppida tõde elimineerimise kaudu, püüdes kõik kahtlused elimineerida. See on alati halb mõte. Sellest pole kunagi kasu.

Tõe vastu on suunatud lõputult väiteid ja arvamusi. Iga kord, kui otsite üles vastuse ühele vaenuväitele ja tõstate pea, põrnitseb teile näkku järgmine. Ma ei ütle, et peaksite pistma pea liiva alla, vaid ütlen, et te võite veeta kogu eluaja meeleheitlikult igale Kiriku vastu suunatud väitele vastust otsides, saamata iial teada kõige tähtsamaid tõdesid.

Esmajärgulistele küsimustele ei saada vastust teisejärgulistele küsimustele vastates. Teisejärgulistele küsimustele on vastused olemas, kuid te ei saa tõendada positiivset asjaolu, lükates ümber kõik negatiivsed. Te ei saa tõendada Kiriku õigsust, lükates ümber kõik selle vastu esitatud väited. See strateegia on vigane. Lõpuks on vaja ka kinnitavat tõendit ning Jumala asjade puhul tuleb kinnitav tõend lõpuks ja loomulikult Püha Vaimu ja Tema väe ilmutuse kaudu.

Jeesuse küsis oma jüngritelt:

„„Aga teie, keda teie mind ütlete olevat?”

Siimon Peetrus vastas ning ütles: „Sina oled Kristus, elava Jumala Poeg!”

Jeesus vastas ning ütles temale: „Õnnis oled sa, Siimon, Joona poeg, sest liha ja veri ei ole sulle seda ilmutanud, vaid mu Isa, kes on taevas.

.. Sina oled Peetrus ja sellele kaljule ma ehitan oma koguduse ja surmavalla väravad ei võida seda!” (Mt 16:15–18; vt ka s 13–14)

Jeesuse Kristuse Kirik on rajatud ilmutusekaljule ja põrgu väravad ei saa sellest võitu. Kirik oleme meie teiega. Meie jalgealune peab olema ilmutuse kalju ja kuigi me ei pruugi teada iga küsimuse vastust, peame teadma vastuseid esmajärgulistele küsimustele. Neid teades ei saa põrgu väravad meist võitu ja me jääme igaveseks püsima.

Seiske ilmutuse kaljul

Taevas on Jumal, kes on meie Igavene Isa. Jeesus Kristus on Jumala Poeg ja maailma Lunastaja. Joseph Smithi oli Jumala prohvet, kes pani aluse Jumala kuningriigi taastamisele. Viimse Aja Pühade Jeesuse Kristuse Kirik on Jumala kuningriik maa peal. Ma tean seda kõike omast kogemusest. Ma tean seda tõenduspõhiselt ja need tõendid on ülekaalukad. Ma tean seda, kuna olen uurinud. Ja kõige kindlamalt tean ma seda Püha Vaimu ja Tema väe kaudu.

Ja seoses sellega tean ma kõike, mida mul on vaja teada, et igavesti püsima jääda. Seiskem ilmutuse kaljul, eriti seoses esmajärguliste küsimustega. Seda tehes jääme igavesti vankumatult püsima. ■

22. jaanuaril 2019 Brigham Youngi ülikooli pühalikul koosolekul peetud kõnest „Stand Forever”.

VIIDE

1. *Teachings of Presidents of the Church: Joseph Smith,* 2007, lk 265.

Ta on ikka veel meie tütar

Vinaisi Maca Naquere, Lautoka, Fidži

Pidime saama abikaasaga pitseeritud, kuid see püha talitus hõlmas palju enamat kui vaid meid kahte.

Olime lootnud ja oodanud seitse aastat lapsi saada, kui mu abikaasat ja mind lõpuks tütrega õnnistati. Alicie oli meie elu valgus, kuid elas kõigest viis kuud, enne kui suri kopsupõletiku tagajärjel.

Ma polnud oma elus midagi nii rasket kogenud. Naasin iga päev töölt koju ning istusin ja nutsin. Mu ämm ja äi istusid sageli minu kõrval, et mulle jõudu anda. Palvetasin, et saada teist last, kuid midagi ei juhtunud. Kurbus mattis mind enda alla.

Ämm ja äi hakkasid mu abikaasat ja mind innustama, et sõidaksime pitseerimiseks Suva templisse. Me polnud kunagi templis käinud ning otsustasime, et see on parim viis, kuidas leida lootust ja tervenemist.

Miski poleks suutnud mind ette valmistada selleks, mida ma tol päeval tundsin. Teadsin, et meid pitseeritakse abikaasaga kogu igavikuks. See teadmine täitis mind tänu ja armastusega. Kuid ma polnud mõistnud, et see püha talitus hõlmas palju enamat kui vaid meid kahte.

Sain templis teada, et Aliciet saab pitseerida meiega. Valasin rõõmupisaraid, kui sellest pühast õpetusest teada sain. Meie tütar jääb kogu igavikuks meiega. Tunnistan, et Jumal pakub meile oma pühas kojas kõike, mida õnneks vajame.

Järgnenud aastatel on mu abikaasat ja mind õnnistatud poja ja kolme lapsendatud lapsega. Kuid Alicie ei unune kunagi. Tänu templitalitustele kuulub meie tütar igavesti meie perekonda.

Kui ma kohtun kellegagi, kes on lapse kaotanud, on mul valus koos nendega. Kuid tean ka, et see valu pole lõpp. Ma tean Alicie kaotamise ja ka teiste katsumuste kaudu, et Jumal on minu jaoks olemas. Tean, et Jumal on alati olemas, kui olen masendunud või kurdan millegi üle.

Tean, et näen Aliciet jälle ning see tõde toob jätkuvalt mu abikaasale ja mulle sügavat rõõmu. ■

ILLUSTREERINUD JOSHUA DENNIS

Ta pani mind uuesti kokku

Alaina Dunn, Utah, Ameerika Ühendriigid

Mu sõber kuulis, et olen haige, ja saatis mulle spetsiaalselt minu jaoks omavalmistatud pusle.

Olin pidanud end alati tervislikuks ning olin seega šokeeritud, kui ärkasin ühel hommikul ja tundsin rinnus nii tugevat survet, nagu see plahvataks. Mind viidi kiiresti haiglasse, kuid pärast tunde kestnud testimist ei suutnud arstid probleemi tuvastada. Kuigi tundsin ikka veel piinavat valu, saadeti mind koju. Sellega algas minu seitsme kuu pikkune arsti juures käimise, haiglas olemise ja kõige hullema valuga seotud katsumus, mida ma elus iial tundnud olen.

Hakkasin tundma masendust. Pidin jätma pooleli ülikooli ja kolima uuesti vanemate juurde. Ma ei saanud sõpradega väljas käia. Mul oli liiga valus, et tegeleda oma hobidega. Tundsin, et kõik, millest hoolisin – minu pürgimused, mu suhted, mu anded – olid kildudeks purunenud ja mu endise mina tükke näis olevat võimatu kokku panna. Ja ma hakkasin mõtisklema: kuidas Taevane Isa laseb sel minuga juhtuda? Kas Ta siis ei armasta mind?

Pärast järjekordset pettumust valmistavat ja vaevalist arstivisiiti tahtsin vaid kerra tõmmata ja nutta. Kuid koju saabudes nägin ma välisukse ees midagi imelikku: seal oli vana ja kulunud kingakarp, mis oli kleeplindiga kinni tõmmatud ja mulle adresseeritud.

Karbil olnud kirjast ilmnes, et pakk on ühelt mu sõbralt. Ta oli kuulnud, et olen haige, ja tahtis mu tuju tõsta. Kui ma kingakarbi avasin, avastasin, et see on täidetud vahtpolüstürooli tükikestega. See oli spetsiaalselt minu jaoks valmistatud pusle.

Hakkasin puslet kokku pannes nutma. Tükid moodustasid mu nime ja selle ümber olid armsad armastus- ja julgustussõnumid. Ma tundsin sõbra kingitust kokku pannes, kuidas mind ennast kildhaaval kokku pannakse.

Veidi aega hiljem hakkasin ma võtma ravimit, mis sümptomeid leevendas ja aitas arstidel diagnoosi panna. Minu seisund oli harvaesinev, kuid ravitav, ja võisin naasta õige ravimi abil normaalse elu juurde.

Ma teadsin, isegi kui mu keha alles tervenes, et ma ei unusta kunagi, mida olin õppinud. Teadsin tänu oma sõbra armsale kingile, et mind armastatakse ja et Taevane Isa pole mind unustanud. Pärast kuid kestnud kildudeks-purunemise tunnet sain ma tänu sõbra headusele ja oma Taevaisa armastusele taas terveks. ■

ILLUSTREERINUD JOSHUA DENNIS

„Kas teil on kuldtähtedega sinine raamat?"

Michael Jacobson, Oregon, Ameerika Ühendriigid

Mõni aeg pärast seda, kui olin raamatu minema visanud, tekkis mul uudishimu, mis seal kirjas on.

Aastaid tagasi sain ma sõjaväebaasis teeninud misjonäridelt sinise raamatu, mille kaanel ilutsesid kuldsed tähed. Mind koolitati samas baasis mu tööks Ameerika Ühendriikide mereväes.

Kui ma seda raamatut lugema hakkasin, ütles keegi mulle, et see on vale, kuna see on Piibli pealt maha kirjutatud. See pani mind kahtlema raamatu autentsuses, kuid ma hoidsin seda alles. Lugesin seda veidi, panin selle oma meremehekoti põhja ja sinna see ununes.

Pisut rohkem kui aasta hiljem otsustasin oma meremehekoti korda teha. Leidsin raamatu, kuid see ei huvitanud mind enam ja viskasin selle minema. Kuid mõni aeg hiljem tekkis mul uudishimu, mis seal kuldtähtedega sinises raamatus kirjas on. Usun nüüd, et see tunne tuli Vaimult, „mis juhib tegema head" (ÕL 11:12).

2005. aastal kutsus üks mu uus sõber mind misjonäre kuulama. Algul tekitas nende õpetus minus küsimusi ja kahtlusi, kuid misjonärid jäid kindlaks ja nende vastused tundusid mulle loogilised.

Kui ma mõistsin, et need misjonärid olid nagu need, keda olin aastaid tagasi kohanud, küsisin neilt õhinal: „Kas teil on kuldtähtedega sinine raamat?"

„Jah, on küll!" vastas üks neist. „See on Mormoni Raamat!"

Olin elevil, et olin saanud Mormoni Raamatu tagasi. Olin lausa nii elevil, et jõudsin selle vähem kui kahe nädalaga rohkem kui ühe korra läbi lugeda. Sain lugedes ja palvetades teada, et see on Jumala sõna.

Vanem Rubén V. Alliaud Seitsmekümnest ütles üldkonverentsil midagi, mis suhestub sellega, mida mina seoses Mormoni Raamatuga kogesin: „Iga lugeja, kes pühendub palvemeelselt [Mormoni Raamatu] siirale uurimisele, mitte üksnes ei õpi Kristusest, vaid ta hakkab õppima *Kristuselt*. Eriti siis, kui ta otsustab Jumala sõna jõu järele proovida (vt Al 32:5) ega hakka eelarvamusliku uskmatuse tõttu seda enneaegu eitama seepärast, mida teised on öelnud asjade kohta, mida nad pole iial lugenud."[1]

Kui olen lugenud Mormoni Raamatut, palvetanud ja Vaimu usaldanud, olen näinud oma elus sündimas suuri asju. ■

ILLUSTREERINUD GREG NEWBOLD

VIIDE

1. Rubén V. Alliaud. Leitud Mormoni Raamatu väel. – 2019. a sügisene üldkonverents.

Minu ristimise eesmärk

Rui Cong Hong, Uus-Taipei linn, Taiwan

Istusin enne oma ristimist omaette ja palvetasin, et mu sõbrad imekombel kohale ilmuksid.

Taiwanil Taipei äärelinnas elanud lapsena ei teadnud ma midagi misjonäridest. Kui ma seega nendega esimest korda kokku puutusin, tekitas nende sõnum minus uudishimu. Ei läinud kaua, kuni olin innukas nende õpetusi järgima ja evangeeliumi oma elus järele proovima. Tundsin, et saan nii teada, kas Jumal on tõepoolest olemas.

Mulle õpetati kuu ajaga evangeeliumi ja käske, mida enne ristimist õpetatakse. Mind valdas palvetades rahu, sain pühakirju uurides isiklikku ilmutust ega puudunud iialgi üheltki Kiriku koosolekult. Otsustasin, et pean saama ristitud.

Tookord kerkisid minu jaoks suurimad probleemid esile mu suhetes osa minu sõpradega, kuna nad olid minu Kirikus osalemise vastu. Palvetasin palju nende probleemide üle, kuid meie suhted näisid ainult halvenevat.

Kutsusin sõpru oma ristimisele, kuid nad ei hoolinud mu kutsest. Ma tõesti ei teadnud, mida teha. Istusin enne ristimist üksinda kogudusehoone fuajees diivanil ja palvetasin, et mu sõbrad imekombel kohale ilmuksid, et saaksin rääkida neile positiivsetest muudatustest, mida oma elus teinud olin, ja tõestada neile, et teen ristimisega õige otsuse.

Mu sõbrad ei ilmunud kohale, kuid kui ma oma südame Jumalale välja valasin, tundsin ma midagi. Tundsin tol hetkel suurt armastust oma Taevase Isa vastu. Teadsin, et Ta on kohal ja kuulab tõepoolest mu palvet.

Algul tahtsin ma saada ristitud pelgalt kõige imelise tõttu, mis mu elus toimus, kuid tol hetkel hakkasin mõistma oma ristimise eesmärki.

Tekkinud tunne oli niisugune, otsekui Issanda hääl räägiks õrnalt ja vahetult minuga, öeldes: „Sa ei pea kellelegi midagi tõestama. Sul on vaja vaid mulle tõestada, et tahad tulla minu juurde ja jääda kogu oma ülejäänud elu truuks minu evangeeliumile.” ■

ILLUSTREERINUD JULIA YELLOW

Kuidas kogeda Kristuse tervendavat väge?

Kui Jeesus Kristus teenis nefilaste seas, näitas Ta kõigile, kes Tema juurde tulid, suurt armastust ja tervendavat väge. Mida nefilaste kogemused Päästjaga meile õpetavad?

ARUTELU

- Kui teie oleksite olnud nefilaste seas, mida oleksite palunud Päästjal tervendada? Mida te Talle ütleksite?
- Kuidas saate tulla nefilaste sarnaselt Kristuse juurde ning tunda oma elus Tema armastust ja tervendavat väge?
- Millal olete tundnud Päästja armastust? Kuidas te seda armastust tundsite?

Nefilaste katsumused

Jeesuse saabumisele eelnesid tormilised aastakümned. Nefilased elasid üle

- usulise tagakiusamise (vt 3Ne 1:9);
- pahelisuse ja jäledused (vt 3Ne 2:3, 7:7);
- sõja (vt 3Ne 2:17);
- klassidiskrimineerimise (vt 3Ne 6:10–14);
- kodanikurahutused (vt 3Ne 7:1–4);
- kolmepäevase pimeduse ajal aset leidnud looduskatastroofid (vt 3Ne 8).

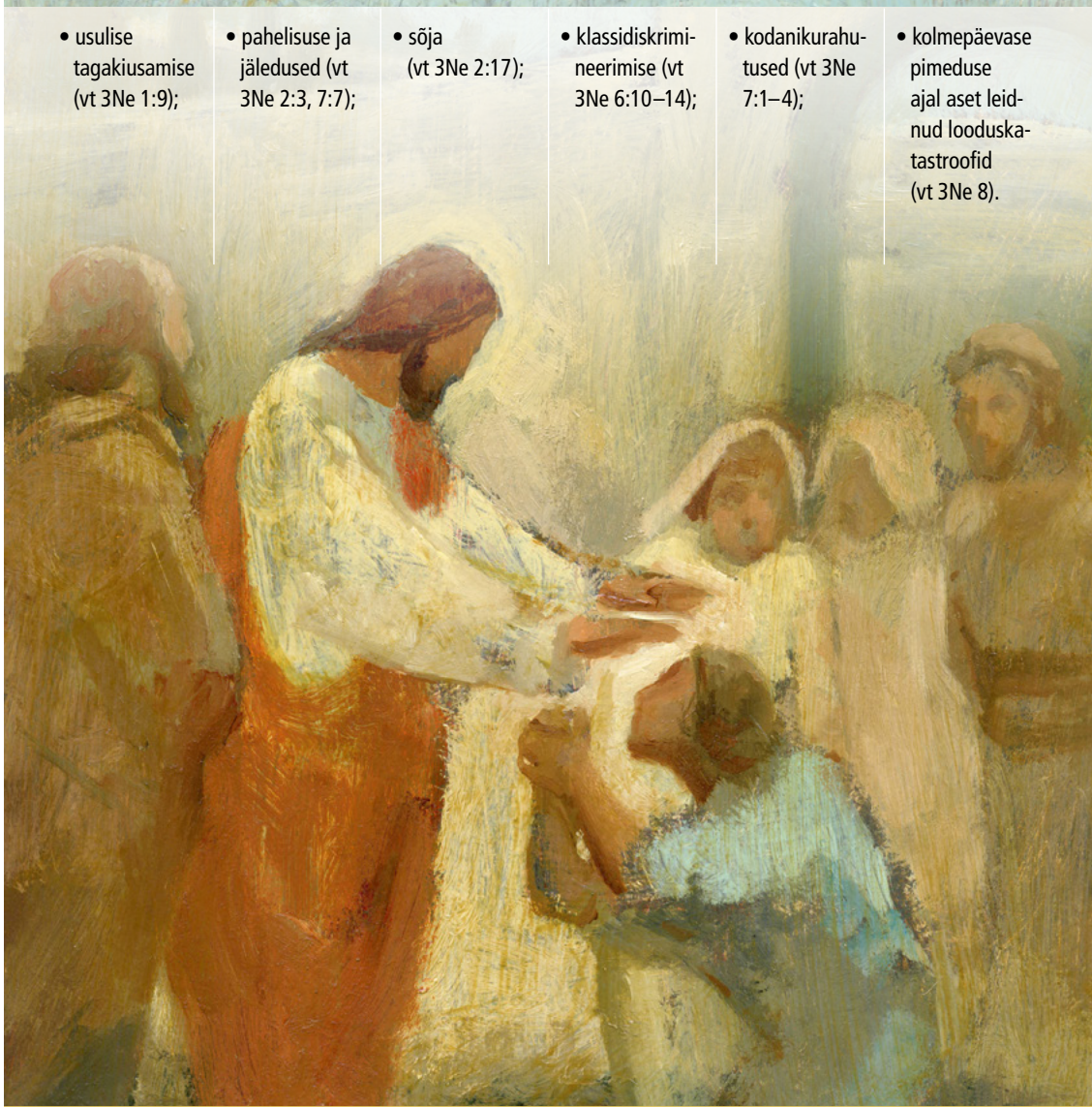

Kristuse teenimistöö nefilaste seas

Kui Päästja ilmus nefilastele, kutsus Ta kõiki, kes olid „mingil .. moel vaevatud" (3Ne 17:7), tulema ja terveks saama. Tema kutse hõlmas enamat kui vaid nefilaste hiljutisi katsumusi. See käis nähtavate ja nähtamatute haavade kohta, mida nefilased võisid olla kogu elu kaasas kandnud. Jeesus Kristus tegi terveks „igaühe" (3Ne 17:9) ja teenis neid „ükshaaval" (3Ne 17:21).

J. KIRK RICHARDS, TERVENEMINE

3. Nefi 17–19

(28. SEPTEMBER – 11. OKTOOBER)

Kui Päästja külastas nefilasi, palvetas Ta koos nendega 11 korda. Ta õpetas neile sõna ja eeskujuga, kuidas nad peaksid palvetama. Viimse aja prohvetid, nägijad ja ilmutajad õpetavad jätkuvalt, mida Päästja palve kohta õpetas. Mõned näited:

ARUTELU

Mida on Päästja ja viimse aja prohvetid ja apostlid veel palve kohta õpetanud? Kuidas need õpetused aitavad muuta teie palveid tähendusrikkamaks?

Kuidas ma saan palvetada, nagu Päästja on õpetanud?

Mida Päästja õpetas	Mida viimse aja prohvetid, nägijad ja ilmutajad õpetavad
Palvetage teiste eest (vt 3Ne 17:14, 17, 21; vt ka 3Ne 18:23)	„Kogu hingest teiste nimel palvetamine [suurendab] meie suutlikkust kuulda Issanda häält ja Talle kuuletuda.“ [1]
„Te peate alati valvel olema ja palvetama“ (3Ne 18:15)	„Just tõsimeelse ja puhtsüdamliku palve kaudu võime saada tarvilikke õnnistusi ja vajalikku tuge, et käia oma teed kohati raskel ja väljakutseid esitaval rännakul, mida kutsume surelikkuseks.“ [2]
„Palvetage oma peredes“ (3Ne 18:21; vt ka 3Ne 17:3)	„Kui .. [te] iga päev perega palveta[te], .. siis saavad teile õigemeelsete järeltulijate kasvatamise eest osaks Issanda lubatud õnnistused.“ [3]
Ärge kasutage palju sõnu (vt 3Ne 19:24; vt ka 3Ne 13:7)	„Meie palved peaksid olema lihtsad, vahetud ja siirad.“ [4]
„Palvetage edasi“ (3Ne 19:26)	„Palveta sageli. Palveta oma mõttes, oma südames. Palveta põlvili. Palve on sinu isiklik võti taevasse. Lukk on sinu pool eesriiet.“ [5]

VIITED

1. David A. Bednar. Palvetage alati. – 2008. a sügisene üldkonverents.
2. Thomas S. Monson. Kolm eesmärki, mis teid juhatavad. – 2007. a sügisene üldkonverents.
3. *Kiriku presidentide õpetused: Howard W. Hunter,* 2015, lk 215–216.
4. Dallin H. Oaks. The Language of Prayer. – *Ensign,* mai 1993, lk 17.
5. Boyd K. Packer. Palve ja õhutused. – 2009. a sügisene üldkonverents.

ILLUSTREERINUD J. BETH JEPSON

3. Nefi 20–26
(12.–18. OKTOOBER)

Kuidas osaleda Issanda „imepära[ses] töö[s]”?

Päästja õpetas nefilastele paljude muude õpetuste seas Iisraeli kokkukogumisest. Lisaks käskis Ta neil uurida pühakirju ja pidada omaenda ülestähendusi. Kuidas me saame järgida neid õpetusi tänapäeval?

Uurige prohveteid

Päästja andis nefilastele käsu: „Uurige prohveteid” (3Ne 23:5). Meil on võimalik kuulda elavat prohvetit ja teisi Kiriku juhte üldkonverentsil kõnelemas.

- Mida teha, et üldkonverentsist rohkem kasu saada?
- Kuidas prohvetite uurimine aitab meil Iisraeli koguda?

Ühinege tööga

Jeesus Kristus kuulutas prohvetlikult viimse aja „imepära[sest] töö[st]” (vt 3Ne 21:9). See töö on Iisraeli kokkukogumine. President Russell M. Nelson on öelnud, et see on „kõige tähtsam praegu maa peal toimuv sündmus” ja et „kui te otsustate, kui te soovite, võite selles olulist rolli mängida”.[1]

- Kuidas oma perega rohkem Iisraeli kokkukogumise kohta õppida ja selles osaleda?

Pidage ülestähendust

Jeesus käskis oma nefilastest jüngritel pidada Tema õpetuste ja laamanlase Saamueli prohvetlike kuulutuste kohta ülestähendust (vt 3Ne 23:4, 6–13). Sarnaselt saame panna kirja oma elukogemused, et neist oleks abi meile endale ja et õpetada teisi.

- Kas teil on olnud minevikus vaimseid kogemusi, mida te pole kirja pannud?
- Kuidas panna kirja seda, mida Jumal teile õpetab?

VIIDE

1. Vt Russell M. Nelson. Iisraeli Lootus. – Ülemaailmne pühalik noortekoosolek, 3. juuni 2018, HopeofIsrael.ChurchofJesusChrist.org.

PISIPILT MÄRKMIKUST: GETTY IMAGES

Mida tähendab olla tõeliselt usule pöördunud?

Pärast seda, kui Päästja ilmus nefilastele, said neile osaks ligikaudu 200 ühtsuse- ja rahuaastat, kuna nad olid „kõik Issandasse pöördunud” (4Ne 1:2).

Tooge veel näiteid nefilaste õigemeelsete tegude kohta. Lugege salme 4. Nefi 1:2–15 ja täitke tühjad read leitud näidetega:

- _____
  _____
  _____
- _____
  _____
  _____

Õnn ja ühtsus

Nefilased olid õnnelikud ja ühtsed, kuna nende teod olid õigemeelsed (vt 4Ne 1:2–15).

- Nad olid üksteisega õiglased ja sõbralikud.
- Nad järgisid Kristuse käske.
- Nad paastusid ja palvetasid alandlikult.

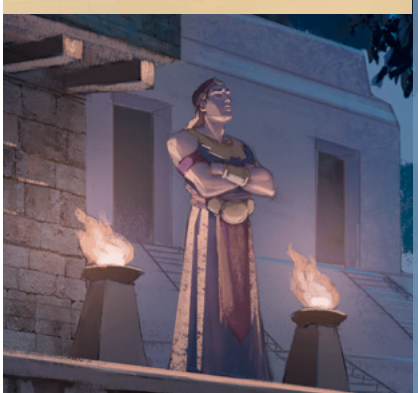

Kurbus ja eraldumine

Kahjuks ei jäänud need ühtsuse- ja õnneaastad igavesti kestma. Lõpuks ei kuuletunud nefilased enam Jumala käskudele (vt 4Ne 1:24–31). Seega

- muutusid nad isekaks ja uhkeks;
- nad ehitasid rahalise kasu saamise eesmärgil omaenda kirikuid;
- nad salgasid Kristuse Kiriku.

ARUTELU

- Kõrvutage õigemeelsete nefilaste õnne nende kurbusega, kui nad ei olnud õigemeelsed. Mõtisklege nende erinevuste üle ja leidke, kuidas teie saate täielikumalt Issandasse pöörduda.
- Kas te võiksite välja valida ühe asja, mida oma elus täiustada?
- Kuidas need asjad saavad teid lähendada teie sõprade, pere ja Issandaga?

ILLUSTREERINUD JOSH BLACK

Piiskop
Dean M. Davies
Esimene nõuandja Juhtivas Piiskopkonnas

Kogudusehooned – aupaklikkuse ja kummardamise paigad

Issanda Vaim on meie kogudusehoonetes ja inspireerib meid, kui me käitume Tema ees aupaklikult.

Üks pühendunud töökaaslane rääkis mulle kord talle osaks saanud kogemusest, kui ta oli parasjagu oma ülesannet täitmas ning pärast vaiakonverentsi toole ära pani ja vaiakeskust korda seadis. Täitnud pool tundi neid kohustusi, mõistis ta, et oli viimasena hoonesse jäänud. Selle asemel et tunda end üksinda ja minema kiirustada, märkas ta, et tundis sedasama sulnist rahutunnet, mida ta oli tundnud konverentsi ajal, ja et see lausa tugevnes.

Kui ta oma ülesande lõpetas ja kogudusehoonest väljus, kohtas ta ühte teist liiget, kes näis talle keskendunult otsa vaatavat. Kui see liige mõistis, mida mu sõber oli teinud, võttis ta tal käest ja ütles: „Vend, Issand näeb neid pisiasju, mida sa Tema heaks teed, ja vaatab alla ja naeratab nende peale."

Teenides aastaid hiljem piiskopina, avastas seesama sõber, et on taas oma kogudusehoones üksinda. Kustutanud saalis tuled, jäi ta hetkeks paigale, kui kuuvalgus läbi akende kõnepuldile valgust heitis.

Tema üle uhas taas tuttav rahutunne ning ta võttis saali eesotsas istet ja meenutas neid arvukaid pühi hetki, mida ta oli seal kogenud – paljusid momente, mil ta oli jälginud, kuidas preestrid sakramendilaua ääres leiba murravad, kordi, mil ta oli tundnud, kuidas Püha Vaim teda saadab, kui ta koguduse konverentsil kõnet peab, tema juhitud ristimisteenistusi, kauneid kooriettekandeid, mida ta oli kuulnud, ning arvukaid koguduseliikmete tunnistusi, mis olid teda nii sügavalt liigutanud. Üksi pimedas saalis istudes tundis ta, kuidas tema ja ta koguduseliikmete elu mõjutanud kogemused ta korraga endasse haarasid, ning ta kummardas pea sügavast tänutundest.

Minu sõbrale oldi targalt ja õigesti õpetatud, et pühimad paigad maa peal on tempel ja kodu, kuid kahe eeljutustatud kogemuse kaudu hakkas ta mõistma ka meie kogudusehoonete püha olemust. Kuna need hooned pühitsetakse preesterluse volitusega, saavad neist paigad, kus Issand valab oma rahva peale ilmutust ja kus seal aset leidvate talituste kaudu „avaldub .. jumalikkuse vägi" (vt ÕL 84:20).

Koos koduga toob kogudusehoone lubatud rõõmu, millest ustavad pühad võivad hingamispäeval osa saada. Sellest saab koht, kus liikmete südamed on nende ühise kummardamise tõttu „kokku põimitud ühtsuses ja armastuses üksteise" (Mo 18:21) ja Päästja vastu. Selleks et meie kogudusehoonete kaudu tuleva vaimsete õnnistuste valangu eest õiget tänu ja austust üles näidata, peaksime sisenema neisse kummardamispaikadesse sügava ja siira aupaklikkusega.

Aupaklikkuse tähendus

Nüüdisaja kirikukultuuris on sõnast *aupaklikkus* saanud sõna *vaikus* sünonüüm. Kuigi mahehäälsus on loomulikult meie kogudusehoones sobilik, ei taba selline piiratud suhtumine aupaklikkusse selle sõna kogutähendust. Sõna *aupaklikkus* ladinakeelne vaste on tuletatud tegusõnast *revereri,* mis tähendab „aukartust tundma".[1] Kas meil oleks võimalik leida mõni sõna, mis kirjeldaks veel väljendusrikkamalt meie hingetundeid, kui mõtiskleme tõeliselt selle üle, mida Päästja meie kõigi heaks teinud on?

Mulle meenuvad kauni kirikulaulu sõnad, mida oma kogudusehoonetes laulame: „Oo, Jeesuse halastuses leian varju ma."[2] Selline sügav tänu, kiituse ja hämmastuse tunne on aupaklikkuse olemus ning ajendab meid vältima igasuguseid sõnu või käitumist, mis võiksid neid tundeid meis endas või teistes nõrgendada.

Kogudusehooned ja hingamispäev

Kaasaja ilmutusest on teada, et hingamispäeval kummardamise puhul on kesksel kohal „min[na] palvekotta ja ohverda[da] oma sakramendid [Issanda] pühal päeval" (ÕL 59:9). „Palveko[jad]", kuhu hingamispäeval koguneme, on meie pühad kogudusehooned.

TIFFANY MYLOAN TONGI FOTO NAISEST KÕNEPULDI ÄÄRES

President Russell M. Nelson on aidanud meil paremini mõista, kuidas meie aupaklikkus Päästja ees ja meie tunded seoses hingamispäevaga on omavahel tihedalt seotud. Rääkides omaenda kogemusest, kuidas ta hakkas hingamispäeva austama, jutustas president Nelson: „[Ma sain] pühakirjadest teada, et minu käitumine ja hoiak hingamispäeval olid *tähiseks* minu ja mu .. Isa vahel."[3]

Nii nagu meie hingamispäeval käitumine ja suhtumine on meie Issandale pühendumuse tähiseks, nõnda võime osutada ka oma käitumise, suhtumise ja koguni oma riietega, mil määral tunneme aupaklikkust Päästja ees.

Kogudusehooned ja talitused

Vanem Jeffrey R. Holland Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist on aidanud meil seda mõista, kuulutades:

„Lisaks sellele, et anda aega kodukesksemale evangeeliumiõppele, .. [rõhutavad ja tunnustavad] muudatused .. pühapäevase[s] jumalateenistuse[s] .. Issanda õhtusöömaaja sakramenti .. meie iganädalase kummardamiskogemuse püha keskpunktina. Meie ülesanne on pidada võimalikult isiklikult meeles, et Kristus suri murtud südame tõttu, kuna võttis täiesti üksinda oma õlule kogu inimpere patud ja mured.

Kuna meil on selles saatuslikus koormas oma panus, nõuab selline hetk meilt austust."[4]

Tähtis on meeles pidada, et selleks hetkeks määratud kohaks, mil Päästjale ülimat austust näidata, on kogudusehoone sakramendisaal. Lisaks aupaklikkusele, mida tunneme iganädalase sakramenditalituse ajal, meie aupaklikkuse ja austuse tunded võimenduvad, kui mõelda teistele kogudusehoones läbiviidavatele preesterluse talitustele ja õnnistustele, nt lastele nime andmine ja nende õnnistamine, ristimine ja liikmeks kinnitamine, preesterlusse pühitsemine ja kutsetesse asetamine. Kõigi nende talituste ja õnnistustega võib kaasneda Püha Vaimu väljavalamine, kui talitusest osasaajate ja juuresviibijate suhtumine on aupaklik.

Kogudusehooned ja kummardamine

Hingamispäev annab meile võimaluse kummardada Issandat kodus õppides ja koos kogudusega sakramendi- ja teistel koosolekutel osaledes. Pühad on Kiriku algusajast peale kokkusaamise üle rõõmustanud, et üksteisega suhelda ning vendade- ja õdedevahelisi sidemeid luua. Meie kogudusehoonetesse on

lausa projekteeritud kohad, kus nädala sees selliseid üritusi pidada. Me ei tohiks siiski kunagi lasta silmist nende hoonete peaeesmärki, milleks on kummardamispaiga pakkumine.

Kummardamine ja aupaklikkus on omavahel tihedalt seotud. „Kui kummardame Jumalat, pöördume Tema poole aupaklikku armastuse, alandlikkuse ja imetlusega. Me tunnustame Teda ja peame Teda oma suveräänseks kuningaks, universumi Loojaks, oma armsaks Isaks, kes meid lõputult armastab.”[5]

See kummardamise põhieesmärk peaks seega mõjutama meie käitumist kogudusehoonetes ka siis, kui tegeleme millegi seltskondliku või meelelahutuslikuga. Tuleb suure hoolega jälgida, et Kiriku ürituste tagajärjel tekiks ükskõik millises hoone osas võimalikult vähe segadust, prahti ja kahjustusi, ning kui midagi sellist peaks tekkima, tuleks hoolitseda viivitamatult selle koristamise või parandamise eest.

Lastele ja noortele saab õpetada, et aupaklik suhtumine kogudusehoonesse ja selle eest hoolitsemine ei piirdu pühapäevaste koosolekutega. Kui liikmed osalevad kogudusehoone koristamisel – eriti, kui lapsevanemad teevad seda koos oma lastega –, pakub see imelist võimalust aupaklikkuse tekitamiseks meie pühade hoonete vastu. Nagu mu sõbra kogemusest seoses vaiakeskuse konverentsiaegse korrastamisega nähtus, kujutab juba ainuüksi kogudusehoone eest hoolitsemine endast kummardamist ja kutsub kohale Issanda Vaimu.

Kogudusehooned ja Päästja

President Nelsoni prohvetliku juhatuse all tehakse tähelepanuväärseid jõupingutusi selleks, et Jeesuse Kristuse nimi ei jääks kunagi mainimata, kui me Tema Kirikule viitame. Sarnaselt ei tohi

JAMES ILIFF JEFFERY FOTO

MASSIMO CRISCIONE'I FOTO ÕUES SEISVATEST LIIKMETEST

DAVID HENRY MEREDITHI FOTO UST PUHASTAVAST NAISEST

Kogudusehoone eest hoolitsemine kujutab endast kummardamist ja kutsub kohale Issanda Vaimu.

MASSIMO CRISCIONE'I FOTO HOONEST VÄLJUVATEST INIMESTEST

me lasta Päästjat kõrvale tõrjuda meie kummardamise keskpunktist, sh meie kummardamispaikadest.

Oleme harjunud viitama templile kui Issanda kojale, mis on täpne ja oluline nimetus. Ehk oleme siiski altid unustama, et iga meie kogudusehoone on pühitsetud preesterluse volitusega kohaks, kus Issanda Vaim võib viibida ja kus Jumala lapsed – nii sees kui ka väljas – võivad tulla „teadmisele oma Lunastajast" (Mo 18:30).

Hiljuti teatavaks tehtud algatus kaunistada meie kogudusehooneid kunstiteostega, millel kujutatakse austusega Päästjat ning Tema surelikkuses ja surelikkusele järgnevas elus aset leidnud sündmusi, on mõeldud selleks, et pöörata meie silmad, mõtted ja süda rohkem Tema poole. Kui lähete neisse palvekodadesse koosolekutele ja üritustele, palume teil armastavalt peatuda, neid pühi maale vaadelda ja nende üle mõtiskleda, silmitseda neid oma lastega, nii et need suurendaks teie imetlust ja aupaklikkust Jumala vastu.

Vana Testamendi prohvet Habakuk kuulutas: „Jehoova on oma pühas templis, tema palge ees vaikigu kogu maa!" (Ha 2:20) Pidagem samuti meeles, et Issanda Vaim on meie kogudusehoonetes ja tungib igaühe südamesse niivõrd, kui me käitume Tema ees aupaklikult. ■

VIITED

1. Märksõna „Revereri". – Lexico Powered by Oxford, lexico.com.
2. Oo, Jeesuse halastuses leian varju ma. *Kiriku lauluraamat,* lk 119.
3. Russell M. Nelson. Hingamispäev on rõõm. – 2015. a kevadine üldkonverents.
4. Jeffrey R. Holland. Vaata, see on Jumala Tall. – 2019. a kevadine üldkonverents.
5. Dean M. Davies. Jumalakummardamise õnnistused. – 2016. a sügisene üldkonverents.

Noortele täiskasvanutele

Selles osas

44 **Kas sõltuvus on sama mis vastupanu?**
Destiny Yarbro

48 **7 nõuannet pornograafiahuvi seljatamiseks**
Richard Ostler

Ainult digitaalne

Ema toetamine karskuseteekonnal
Onnastasia Cole

Need ja teised artiklid leiate aadressilt
- **liahona.ChurchofJesusChrist.org**
- **NV nädala lood** (Evangeeliumi raamatukogu rakendus, noorte täiskasvanute rubriik)

Jagage oma lugu

Kas teil on mõni imeline lugu, mida teistega jagada? Või kas soovite näha artikleid teatud teemadel? Kui jah, siis soovime kuulda teie arvamust. Võite esitada oma artiklid või anda tagasisidet aadressil **liahona.ChurchofJesusChrist.org.**

Te võite saada vabaks

Kast teie olete või on keegi, keda armastate, sattunud ühte ja samasse untsu keeramise, meeleparanduse, taaspühendumise ning siis uuesti untsu keeramise tsüklisse? Paljud imetoredad noored täiskasvanud, kellega ma noorte vallaliste täiskasvanute koguduse piiskopina koostööd tegin, olid sellesse tsüklisse lõksu jäänud. **Kuid samas said paljud vabaks Jeesuse Kristuse lepituse kaudu.** Sellekuise rubriigi sõltuvust kajastavates sõnumites pakutakse ideid, millest võib olla vabaks saamisel abi nii teile endale kui ka teistele.

Tähtsaim, mida meeles pidada, on see, et **me oleme Taevase Isa lapsed ja Ta armastab meid.** Vanem Dieter F. Uchtdorf on õpetanud: „[Jumal] ei oota oma armastusega, kuni olete saanud jagu oma nõrkustest ja halbadest harjumustest. Ta armastab teid täna, mõistes täielikult teie heitlusi. .. Ta teab, kuidas te kahetsete, kui pole teinud piisavalt või olete ebaõnnestunud. **Ja Ta armastab teid ikkagi**." (Rõõmus elu evangeeliumi järgi. – 2014. a sügisene üldkonverents; rõhutus lisatud.)

Kuid Saatan püüab veenda, et Taevase Isa armastus ja Päästja vägi teid muuta ja puhastada ei ulatu teieni ning on teie puhul välistatud. Saatan püüab hoida teid häbi ja enesejälestuse keerises, kuid ärge uskuge ta valesid.

Pöörduge hoopis Taevase Isa poole. **Ärge kartke** rääkida avameelselt oma piiskopi või koguduse juhataja ja teistega, kes teid armastavad. Kui loete teiste sõltuvusega vaevelnud noorte täiskasvanute lootustandvaid lugusid, toimige saadud muljete põhjal. **Olge endaga kannatlikud, pidage meeles oma Jumalikku loomust, võtke üks päev korraga ja uskuge Jeesuse Kristuse tervendavasse väesse.** Tema ja nii paljud abiallikad aitavad meil soovitud vabadust leida. Ärge andke iial alla.

Teie sõber
Richard Ostler

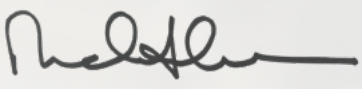

Kas sõltuvus on sama mis vastupanu?

Sõltuvuse parem mõistmine aitab usaldada, et Issand ühel päeval meid orjusest vabastab.

Destiny Yarbro

Meie langenud maailmas on sõltuvus mõne jaoks masendav ja elumuutev reaalsus. Kasutades reaalsusest põgenemiseks liialdaselt midagi sellist nagu toit, retseptiravimid, sotsiaalmeedia, kuulujuttude levitamine, pornograafia, valetamine, hasartmängud või isegi treenimine, võime kergesti leida end sõltuvustsükli vangistusest.

Kui ma olen jälginud, kuidas imelised ja armastavad inimesed minu ümber sõltuvusega heiltevad – mitte lihtsalt halbadele valikutele järgi andes, olen ma pöördunud nende neuroloogiliste impulsside ja sunduste paremaks mõistmiseks pühakirjade ja viimaste sõltuvuseteemaliste uurimuste poole.

Sõltuvuse umbrohi

Sõltuvusega toimetulek võib olla nagu aiapidamine. Ei piisa ühekordsest rohimisest. Me teame, et umbrohtu tuleb juurde ning rohime hoolega ja regulaarselt, et taimi kaitsta.

Kui meil on raskusi mõne sõltuvusega, võib tagasilangus isegi pärast meeleparandust ja abiotsimist olla masendav. Võime olla üllatunud ja pettunud, et pärast väga rõõmsaid või väga kurbi eluperioode on need kiusatused eriti tugevad. (Nii nagu pärast värskendavat vihmasadu või ränka tormi kipub kasvama veel enam umbrohtu.)

Sõltuvus versus tahtlik vastupanu

Olen avastanud, et Saatan kasutab sõltuvust „tõendina", et halva soovimine on meil loomuses, et oleme algusest peale hukka mõistetud või et Issand on meie suhtes alla andnud. Kurat kasutab meie heidutamiseks häbistamist, osutades sellele, et ükskõik kui palju me meelt parandame, siis kiusatused ei lakka.

Inimesed on sõltuvusele vastuvõtlikud mitmel põhjusel, kuid sõltuvus saab sageli alguse püüdlusest „sügavaid ja rahuldamata vajadusi"[1] rahuldada. Seega kuigi vastuhakk *võib* viia sõltuvuseni ja sõltuvused *võivad* panna patustama, külvatakse neid sageli või minnakse nendega liiale pigem nõrkuse tõttu kui tahtliku vastuhaku pärast.[2]

Õnneks teame, et nõrkus võimaldab meil õppida armust ja lasta oma usul Jeesuse Kristuse tervendavasse väesse sügavamaks muutuda.[3]

Orjusest vabanemiseni

Mormoni Raamatus pakuvad meile mõtteid sõltuvuse lõksu langemise ja sealt põgenemise kohta kaks inimrühma: Limhi rahvas ja Alma rahvas.

Mõlemad rühmad olid küllaltki pikalt orjuses. Mõlemad mõistsid, et „neil ei olnud mingit võimalust end [vangistusest] vabastada" (Mo 21:5). Mõlemad palusid aja jooksul Issandalt abi.

Limhi rahvas oli orjuses üleastumise pärast. „Vihale" ärgitatuna võitlesid nad oma rõhujatega kolm korda, ilma et oleksid Issandalt abi palunud. Nad said igas lahingus lüüa. Kui nad hakkasid alandlikumaks muutuma, „Issand oli aeglane kuulma nende hüüdu ..; ometi [Ta] *kuulis* nende hüüde ja hakkas pehmendama laamanlaste südant, nii et nad hakkasid kergendama nende koormaid" (Mo 21:15; rõhutus lisatud). Neid õnnistati, kuna nad olid üha alandlikumad, kuid „Issand [pidas] kohaseks vabastada neid orjusest" alles palju hiljem.

Alma rahvas oli orjuses õigemeelsusele vaatamata, kuid „valasid välja oma südamed [Jumalale]". Kuigi Ta teadis nende õigemeelseid soove, jättis Jumal nende vangistuse ja vabastamise vahele aega. Kui nad jätkuvalt Tema peale lootsid, lubas Ta „kergenda[da] .. koormaid, mis on asetatud teie õlgadele, kuni selleni välja, et te ei tunne neid oma seljal, nimelt nii kaua, kui te olete [veel] orjuses". Seepeale „nad alistusid kõiges rõõmsameelselt ja kannatlikkusega Issanda tahtele" (Mo 24:12, 14–15).

Mõlemad rühmad lõpuks vabastati. Ja ka meile lubatakse, et kui pöördume oma orjuses Issanda poole, „või[me] seista edaspidi kui [Tema] tunnistajad" ja „või[me] kindlalt teada, et .. Issand Jumal, toeta[b] oma rahvast nende kannatustes" (Mo 24:14) ja nende sõltuvustes.

Olge täis tröösti

Kui teil on raskusi sõltuvusega, siis pidage meeles, et Issanda abil võib see pinnas olla viljakas kristlike omaduste arendamiseks. Muutudes üha alandlikumaks, on teil võimalik õppida kannatlikkust, kaastunnet, pikameelsust ja vagadust.

Kohtuge oma preesterluse juhtide ja inimestega, kes võivad teid toetada ja võtke kasutusse kõik vahendid, mille Taevane Isa on andnud, et aidata teil vabaks saada. Lootke Issandale. Kui te Teda usinalt järgite, saab Ta teha sellest hirmutavast ja masendavast probleemist vägeva võimaluse enese vaimseks täiustamiseks.[4]

Üks austraallasest algusaja viimse aja püha ütles oma minevikku olevikuga kõrvutades: „Minu minevik [oli] umbrohtu kasvanud kõnnumaa, kuhu oli vaevu puistatud mõni lilleõis. [Kuid] nüüd on see umbrohi kadunud ning selle asemel tärkavad lilled."[5]

Kui meie teiega järjepidevalt oma aeda rohime ja katsumustes Issanda poole pöördume, saame ka meie Alma rahvale antud lubaduse: „Olge täis tröösti, sest homme ma vabastan teid orjusest!" (Mo 24:16)

Rohige edasi – saak on seda väärt! ■

Artikli autor elab Ameerika Ühendriikides Texase osariigis.

VIITED

1. Spencer W. Kimball. Jesus: The Perfect Leader. – *Ensign,* aug 1979, lk 5.
2. Vt 1Kr 15:42–44.
3. Vt 2Kr 12:9; Et 12:27.
4. Vt Js 51:3.
5. Martha Maria Humphreyse tsitaat. Marjorie Newton. *Southern Cross Saints: The Mormons in Australia,* 1991, lk 158.

7 nõuannet pornograafiahuvi seljatamiseks

Kui ma olen aidanud noori vallalisi täiskasvanuid, kes püüavad kompulsiivset pornograafiahuvi seljatada, olen ma avastanud mõned nipid, millest võib olla kasu ka teile.

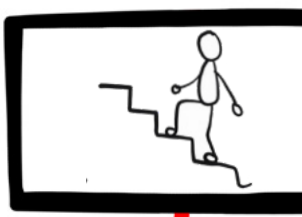

Richard Ostler

Kui mind asetati noorte vallaliste täiskasvanute koguduse uueks piiskopiks, ootas mu kabineti ukse taga rida noori täiskasvanuid, kes tahtsid minuga kokku saada. Arvake ära, millest me selle esimese vestluse käigus rääkisime?

Pornograafiast.

Ja järgmised kolm aastat oli tähtis osa mu kutsest aidata noortel täiskasvanutel seda kompulsiivset harjumust seljatada, mistõttu teadsin, et pean võimalikult palju selle kohta õppima. Ma paastusin, palvetasin, käisin templis, pidasin nõu teiste juhtidega, vaatasin üle kõik olemasolevad materjalid, käisin rehabilitatsioonitundides ja õppisin neilt, kes töötasid selle nimel, et sellest paraneda. Tahan jagada õpitu kohta mõningaid lootusrikkaid mõtteid.

1. Teadke, et te olete Taevaste Vanemate laps ja nad armastavad teid.

Püüdes seljatada kompulsiivset pornograafiahuvi, võib teil olla tunne, et te kaugenete Taevasest Isast, kuna arvate, et ei vääri armastust ega abi enne, kui probleemi lahendate. See on just see, mida tahab Saatan – eraldada teid kõigist, kes teid armastavad, nii et mõtlete, et suudate pornograafia ise seljatada, olles alles siis armastuse väärilised.

Jumaliku olemuse tõttu olete te alati väärilised, et saada Taevaselt Isalt lootust, inspiratsiooni ja isiklikku ilmutust ning Jeesuse Kristuse tervendavat väge, et pornograafiat seljatada.[1] Ärge tõmbuge eemale ei neist ega ka inimestest, kes teid armastavad.

KRITSELDUSED: GETTY IMAGES

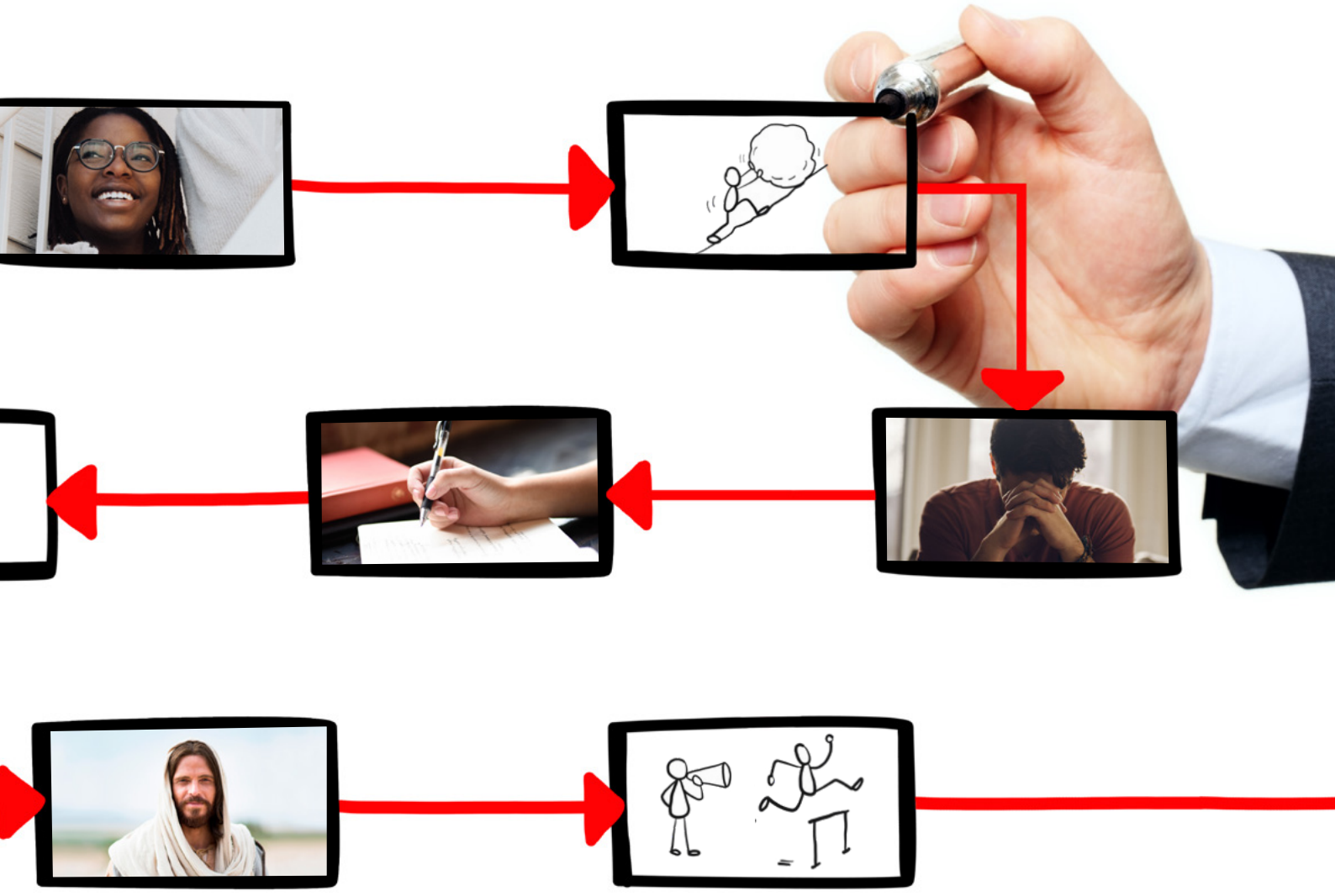

2. Ärge tundke häbi.

Olen õppinud, et pornograafia seljatamisel on oluline häbist vabaneda. Häbi tagajärjel tekib tunne, nagu te oleksite katkine, vigane või halb inimene. Selline kahjulik enesearvamus võib tegelikult hoida teid sõltuvustsükli lõksus. Tehtu kahetsemine kuulub meeleparanduse juurde ja saab aidata teil käitumist muuta. Kuid häbi tekitab teis tunnet, et te olete üdini halb ega küündi Päästja abini.[2]

Taevane Isa tahab, et loodaksite täielikult Jeesusele Kristusele ja saaksite osa Tema lepituse õnnistustest. Häbi vaatab minevikku ning hoiab teid valede ja enesejälestuse keerises. Palun hoidke häbirajast eemale.

3. Äge kiirustage end „sõltlaseks" sildistama.

Paljud inimesed sildistavad end „pornograafiasõltlaseks". Ma manitsen teid, et te ei nimetaks end nii ekslikult. Enamik noori, kellel on raskusi pornograafiaga, *pole* tegelikult sõltuvuses.[3] Selline ekslik nimetus võib teha pornograafia vaatlemise lõpetamise raskemaks, kuna sellega kaasneb häbi, lootuse kahanemine ja enesejälestus.

4. Pange kirja isiklik ennetusplaan.

Isiklik ennetusplaan on kolmeosaline dokument, mis aitab teil pornograafia seljatada.

1. osa: pange kirja oma päästikud. Ajenduse tundmine on esimene samm tsüklis, mis viib pornograafia vaatlemiseni.

Päästikuid on erinevaid:

- **Olukorrapõhised:** varasemate mõtete või käitumisega seotud oludest vallanduvad päästikud (nt samas toas viibimine või teatud ajal päevas).
- **Pingelised, ärevad, üksildusest tingitud, traumeerivad sündmused:** ängistavad tunded või olukorrad, mis ajendavad nägema pornograafias pääseteed ja nende tunnetega toimetuleku võimalust.
- **Visuaalsed:** süütu kokkupuude sotsiaalmeedia, filmide, fotode jne vahendusel millegagi, mis pole pornograafiline, kuid ajendab seda vaatama.

2. osa: koostage plaan päästikute vähendamiseks.

Kui teie olukorrapõhiseks päästikuks on nt see, et tunnete end

õhtul hilja kaitsetuna, võib teil olla abi sellest, kui oma telefoni 30 minutit enne magamaminekut välja lülitate või ei hoia telefoni magamistoas. Kui pornograafia pakub teile võimalust tulla toime ängistavate tunnetega, leidke paremaid võimalusi nende tunnete talitsemiseks. Kas trenn või ravimid võiksid aidata pinge või ärevuse taset alandada? Kas üksildustunnet võiks alandada sõbraga väljaskäimine või instituuditunnis osalemine? Mõtisklege selle üle, millega teil on raskusi ja millistest valikutest võiks teile abi olla.

Ärge alahinnake ka vaimseid vahendeid. Palve, pühakirjade uurimine, teenimine ning kirikus ja templis käimine on vägevad vahendid, mis on olulised päästikute vähendajad ja aitavad teil tugevaks jääda.

2. osa: planeerige, mida te teete päästiku vallandumisel. Kirjuta iga päästiku jaoks mitmesammuline tegevuskava.

Nt kui tunnete millekski tõuget, võiksite telefoni kiiresti välja lülitada, kellelegi sõnumi saata või helistada, minna jalutama või trenni, lugeda Mormoni Raamatut või teha midagi muud, mis aitab teil mõtted mujale suunata.

Pange kirja sammud, mis teie puhul toimivad! Vahel läheb kihk üle, ilma et peaksite kõik ennetusplaani sammud läbi tegema. Kuid need sammud aitavad teil sel hetkel tähelepanu mujale suunata. Kui kihk läheb üle, kirjutage oma ennetusplaani, mis toimis ja kuidas plaani muuta, et sellest oleks järgmine kord veel enam abi. Hoidke seda kuskil, kus te seda iga päev näete.

5. Mõistke, mis vahe on vääratusel ja tagasilangusel.

Vääratusega on tegemist siis, kui teil miski nurjub, kuid te võtate end kiiresti kokku ja õpite sellest kogemusest, et oma ennetusplaani täiustada. Tagasilanguse korral te annate alla, lähete liiale ega hooli.

Teadke, et vääratamine kuulub ennetusplaani täiustamise juurde. Ärge järeldage sellest, et kõik teie edusammud on luhtunud või et kogu töö, mida olete teinud, ei lähe arvesse – läheb küll! Suhtuge asjasse positiivselt ja vaadake tulevikku ning teadke, et teil on jäänud üks päev vähem probleemi seljatamiseni.

Küsige endalt, kui olete vääratanud:

- Mis juhtus?
- Miks oli see päästik teistsugune?
- Kas teil on olnud hiljuti pingeid? Kuidas te end vaimselt tundsite?
- Kas see, kui te mõnda aega pühakirju ei lugenud, muutis teid nõrgemaks?
- Kas te pole hiljuti eriti trenni teinud?
- Kas teie ennetusplaanis on midagi sellist, millest pole kasu?
- Mida saate teha järgmisel korral teistmoodi?

Pange oma õppetunnid kirja ja liikuge edasi!

6. Uskuge Päästja tervendavasse väesse.

Jeesus Kristus saab teid meeleparanduse kasvuprotsessis aidata ja Tal on vägi teid võimekaks muuta, kui te pornograafiat seljatada püüate. Ta mõistab, mida tunnete, ja soovib teid sellest koormast vabastada. Ärge arvake, et Tema poole pöördumine Ta koormat suurendab. Ta on juba teie eest maksnud. Andke selle asemel endast parim, saage Päästjaga lähedasemaks ning paluge, et Ta aitaks teil terveneda, teie tujusid muuta ja annaks teile rohkem jõudu edasi liikuda.

Vanem Ulisses Soares Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist on õpetanud: „Kui püüame pidevalt oma katsumusi ületada, siis õnnistab Jumal meid usuandidega, et saada terveks ja saata korda imesid. Ta teeb meie heaks seda, mida me ei suuda ise enda heaks teha.“ [4]

7. Ärge tehke seda üksinda.

Jõudu ja abi edusammude tegemisel võib saada ka suhtlemisest ja sõprusest. Sul võiks olla keegi, kes aitab sul olla vastutustundlik ning toetab sind paremate ja halvemate päevadel. Sellised inimesed peaksid olema sulle toeks, ilma et nad sind kritiseeriksid. Lisaks saaksite ka ise neile seeläbi toeks olla. Küsige nõu oma Kiriku juhtidelt ja pereliikmetelt. Vajadusel aitavad ka terapeudid või elukutselised vaimse tervise nõustajad teil avastada, mis on need peamised põhjused, miks teil võib pornograafiaga raskusi olla.

Pidage meeles, et teie olete homsed lapsevanemad ja juhid

Te olete esimene põlvkond, kellel on pornograafiale 24/7 ligipääs. Usun, et see väljakutse jõuab oma haripunkti teie põlvkonnas, sest teil on tulevikus paremad vahendid ja te olete targemad, et juhatada teisi sellest lõksust eemale või välja, kui teist ühel päeval lapsevanemad ja juhid saavad. „Taevane Isa ei pannud meid maa peale äparduma, vaid hiilgavalt läbi lööma.“ [5]

Kuigi neist nõuannetest võib teile pornograafia seljatamisel abi olla, ärge kartke pöörduda ka muude allikate poole. Igaühe paranemistee on erinev. Leidke üles see, mis just teid aitab. Ärge andke alla. Võtke üks päev korraga. Te suudate seda, tõepoolest suudate! (Vt Fl 4:13.) Ja teist saavad need, kes te olema peaksite. ■

Artikli autor elab Ameerika Ühendriikides Utah' osariigis.

VIITED

1. Õde Joy D. Jones selgitas, mis vahe on väärtusel ja väärilisusel 2017. a sügisese üldkonverentsi kõnes „Mõõtmatu väärtus”.
2. Vt Wendy Ulrich. Nõrkus ei ole patt. – *Liahoona,* apr 2015, lk 23. Shame versus Guilt: Help for Discerning God's Voice from Satan's Lies (digiartikkel). – *Ensign*, jaan 2020.
3. Vt Dallin H. Oaks. Pornograafialõksust pääsemine. – *Liahoona,* okt 2015, lk 52. President Oaks kirjeldab pornograafiaga seotuse eri tasandeid: „1) tahtmatu kokkupuude, 2) aeg-ajalt kasutamine, 3) intensiivne kasutamine ja 4) kompulsiivne kasutamine (sõltuvus).” Hea on mõista, et mitte kõik pornograafiast huvitatud pole „sõltlased”. Pornograafiahuvi tasandist sõltumata on alati lootust see seljatada.
4. Ulisses Soares. Võtke oma rist enese peale. – 2019. a sügisene üldkonverents.
5. Richard G. Scott. Learning to Recognize Answers to Prayer. – *Ensign,* nov 1989, lk 30.

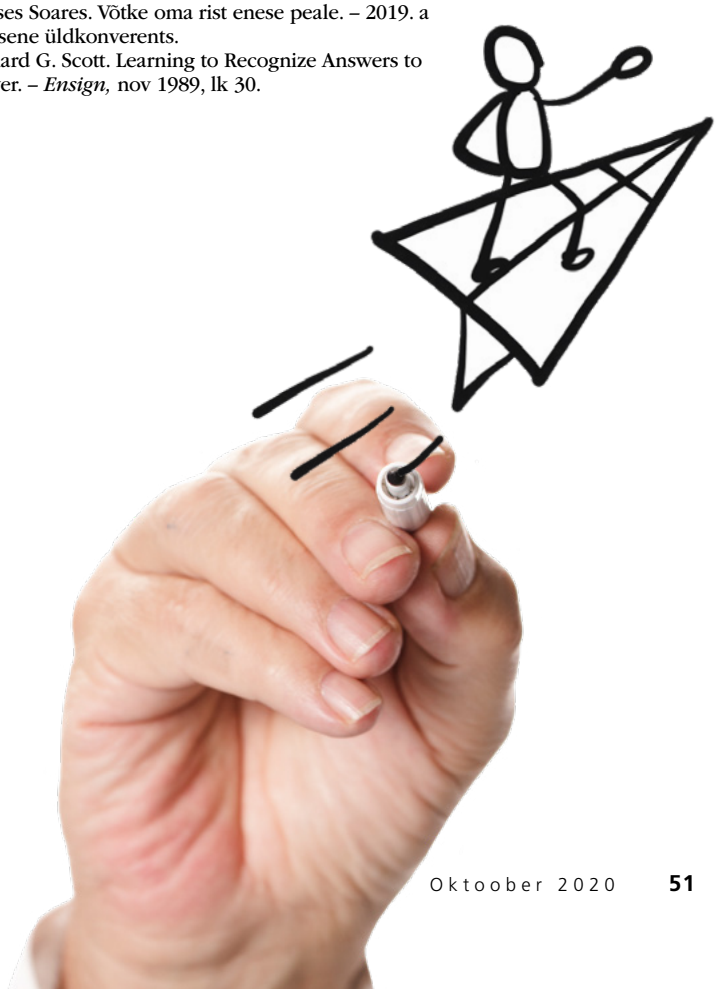

DOCTRINAL
MASTERY

NOORTELE

Kui mind asetati

teenima California San Bernardino misjoni põhimisjonärina, oli mu pere minu kõrval. Siin fotol kallistan ma pärast ametisse asetamist ühte oma venda. Siiani jõudmine on olnud paras rännak, kuid ma olen nii tänulik endas ja oma peres täheldatud muutuste eest.

Eelviimasel gümnaasiumiaastal sattusin ma tõsisesse autoavariisse. Enne seda ma lihtsalt ei teinud, mida oleksin pidanud. Kuid pärast avariid mu vaatenurk tõeliselt muutus. Oleksin võinud just siis, sealsamas elu kaotada ja ei tahtnud, et see nii lõpeb. Mu piiskop aitas mul õigele rajale naasta: lugeda iga päev Mormoni Raamatut ja valmistuda misjoniks.

Staadionijooks on minu sport, mu kirg. Pärast avariid jäi mul hooaeg vahele ja mõtisklesin, kas mulle üldse veel midagi alles jääb. Kuid ma pöördusin Issanda poole ja kui ma seda tegin, oli mul järgmisel aastal fenomenaalne hooaeg. Raskusi tuli ikka ette, kuid muutus see, et ma ei teinud seda enam iseenda, vaid Issanda jaoks.

Mind muutis see, et ma nägin, kui palju õnnistusi võib evangeeliumi täius tuua. Kogu õnnest ja rõõmust osa saanuna tahan ma seda jagada kogu maailmaga. Igatsen selle järele, et inimesed tunneksid sedasama rõõmu, mida mina tunnen iga päev tänu evangeeliumile. Ja sellepärast ma teenin misjonil: et aidata „tuua inimesele surematus ja igavene elu" (Ms 1:39).

Garret W, 18, Põhja-Carolina, Ameerika Ühendriigid

SISUKORD

54 **Marta igapäevane teenimine**
Sam Lofgran

58 **Kuidas ma seksuaalse väärkohtlemise järel terveks sain**
Nimi avaldamata

62 **Küsimused ja vastused: Kuidas tulla toime üksildusega? Kas saan teenida misjonil, kui mul on probleeme vaimse tervisega?**

64 **Viimane sõna: Meie Lootus, meie Valgus, meie Jõud**
Vanem Ronald A. Rasband

65 **Mormoni Raamatu inimesed: Jeredi vend**

Marta IGAPÄEVANE

TEENIMINE

Need ema ja tütar teevad tublisti tööd, et koos evangeeliumi järgi elada. Ja Martal on võimalik elada selle järgi oma ema ainulaadsel viisil teenides.

LESLIE NILSSONI FOTOD

Sam Lofgran
Kiriku ajakirjad

Marta on 11-aastane Portugali tüdruk ja paljude temavanuste tüdrukute sarnaselt meeldib ka talle sõpradega aega veeta, toitu süüa ja nukkudega mängida. Talle meeldib veeta aega ka oma emaga. Kuid emaga elamine tähendab seda, et Marta elu on veidi erinev kui teistel lastel.

Marta ema Sonia sündis motoorikahäirega, mistõttu tal on raske kõndida. Ta ei ole täiesti halvatud, kuid ta vajab ringiliikumiseks käimistuge. Ta ei saa ennast ise riidesse panna, pesta ega voodisse minna. Seetõttu on tal raske üksinda elada. Marta on Soniat viimastel aastatel teeninud, aidates emal teha seda, millega ta ise toime ei tule.

„Ma hoian enda ümbrust korras, et mu emal oleks kergem ringi liikuda," ütleb Marta. „Ma teen ka mängides pause, et mul oleks aega ema järele vaadata ja näha, kas ta vajab abi. Kui ma mängin ja ta hüüab, lähen ma kiiresti, kuna tegemist võib olla millegi pakilisega."

Kuid Sonia püüab lasta Martal elada võimalikult normaalset elu. Kui Sonia ei vaja abi, kannab ta hoolt selle eest, et Martal oleks aega sõpradega mängida.

USU JÄRGI ELAMINE

Oma ema teenides on Martal võimalik elada iga päev evangeeliumi järgi. Ta on võtnud endale palju kohustusi, mida teistel lastel tavaliselt pole. Näiteks tõuseb ta vara, et aidata enne kooli emal end tööks valmis seada. Marta abita ei saaks Sonia iga päev ringi liikuda ega tööle minna.

Marta ja Sonia käivad koos ka kirikus. Sonia risiti, kui ta oli kaheksa-aastane ja seega on Marta Kirikus üles kasvanud. Sonia õpetab Martale iga päev evangeeliumi tähtsusest. Üks viis selle tegemiseks on see, et nende kodus on palju Jeesuse Kristuse pilte.

„Tean, et Jumal elab ja et Jeesus Kristus on olemas," ütleb Sonia. „Ja ma tahan, et igaüks, kes mu koju tuleb, teaks, et usk on mulle väga tähtis. Pean tähtsaks õpetada seda ka Martale, et ta kasvaks üles Jeesusest Kristusest teades."

Marta on ema õpetused omaks võtnud ja õpib ka iseseisvalt evangeeliumi kohta. Talle meeldib õppida pühakirju lugedes, mis aitab tal tugevdada suhteid Taevase Isa ja Päästjaga. „Tunnen pühakirju lugedes, et Kristus on minu kõrval," ütleb ta.

TRÖÖSTI LEIDMINE

Kuigi kõik need kohustused võivad olla rasked, aitab iganädalane kirikus käimine Martal leida tröösti, mida ta oma ema jätkuvaks aitamiseks vajab. „Kui nad sakramendikoosoleku alguses ja lõpus palveid ütlevad, on nii rahulik," sõnab ta. „Seal olles on mul vahel tunne, et Taevane Isa ütleb mulle, et ma olen hea inimene ja et ma pean ka edaspidi hea olema, et oma ema aidata."

Selle tunde tekkides meenub talle alati, kui tänulik ta on oma ema eest. Talle tundub, et Taevane Isa on saatnud inglid teda toetama. „Minu arvates annab Ta mulle jõudu ärgata ning oma ema üle rõõmus ja uhke olla," ütleb Marta.

Soniale ja Martale on saanud üheskoos selgeks, et kellegi elu pole kerge ega täiuslik. Sonia ütleb: „Minu raskused ei kurvasta mind. Tean, et Jumal andis mulle need luud, liha ja vere sellistena, kuna ma olen eriline, ja Jumal ütles, et ma saan hakkama. Ma annan endast parima. Ma suudan ka enamat, kuid olen täna iseendaga rahul. Ma olen uhke selle üle, mida teen, mis mul on ja mida teen homme."

Ka Marta mõistab, et kõik laabub, kuigi elu võib olla mõnikord raske, kuna ta oma ema eest hoolitseb. Ta näeb, et kõigil on erinevaid probleeme. „Kellegi elu pole täiuslik," ütleb ta. Kuid oma isiklikele probleemidele vaatamata leiab Marta ikka igas olukorras midagi head – üheks näiteks on tema suhted emaga. „Mu emal on füüsiline puue, kuid vaimselt ja emotsionaalselt on ta väga arukas. Me oleme head sõbrad."

TULEVIKKU VAATAMINE

Mida toob Martale ja Soniale tulevik? Marta ütleb: „Tahan olla oma ema lähedal ja loomulikult ka abielluda ning saada lapsi ja luua perekonna. Kuid kui ma saan, tahan ma osta tulevikus nii oma perele kui ka oma emale maja, kuna ma ei taha päevagi temast kaugel olla."

Ka Sonia on tuleviku osas optimistlik ning jääb Martale alati tänulikuks seltsi ja armastuse eest. „See on hämmastav, et mul on nii ilus tütar. Nii tore, et mu elus on Marta. Ta on Jumala kingitus. Jumal on Marta minu jaoks ette valmistanud." ■

Olin elanud õudusunenäos, kuid sain hiljem teada, et saan loota süngeimatel hetkedel oma Päästjale.

Kuidas ma *seksuaalse väärkohtlemise järel* terveks sain

Nimi avaldamata

Minu õudusunenägu algas, kui olin kõigest seitsmeaastane ja mu ema uuesti abiellus. Mu uus kasuisa meeldis mulle väga. Ta oli sõbralik ja sobis hästi meie perekonda. Tundsin end temaga turvaliselt. Kõik oli suurepärane, kuni ühe päevani, mil kõik olid millegagi hõivatud ja ta mind seksuaalselt väärkohtles.

Ma ei saanud aru, mida ta oli minuga teinud. Tundsin hirmu, olin segaduses ja mul oli nii häbi. Kuid ma kartsin kellelgi rääkida. Arvasin, et see ei lase mu perel taas õnnelik olla ja et keegi mind nagunii ei usu. Seega otsustasin vaikida.

Ta oli mulle vaid sel ühel korral haiget teinud, kuid see mälestus väärkohtlemisest jäi mind alatiseks painama. Muutusin lõpuks nii paranoiliseks, et keegi näeb mu valu läbi ja paljastab mu saladuse, et püüdsin tõde varjata kasuisaga heaks sõbraks saades. Ta oli minuga eriti sõbralik ja ta hakkas mulle ka tegelikult jälle meeldima.

Kuid siis olukord halvenes. Kui mu ema hakkas öösiti tööl käima, hakkas kasuisa mind regulaarselt väärkohtlema. Tundsin end nii abitult. Tahtsin kõik ära rääkida, kuid mu kasuisa meeldis kõigile ja arvasin, et kõik on tema poolt. Seega kui olin õhtuti üksinda, anusin ma, et Jumal aitaks mul mu saladust hoida.

ÄRARÄÄKIMINE

Ühel päeval väärkohtlemine viimaks lõppes. Mul polnud aimugi, miks. Kuigi ta ei teinud mulle enam haiget, tundsin ma end räpasena ja mul oli häbi. Ma vihkasin iseennast. Mõnikord ma isegi arutlesin, kas surm oleks kergem kui mu reaalne olukord. Tahtsin ikka veel kõik ära rääkida, kuid kartsin, mis tõele järgneb.

Kuid siis ühel pühapäeval, kui ma olin 14-aastane, kuulasin ma kirikus õppetundi suurte otsuste langetamisest. Mu õpetaja julgustas meid paastuma ja palvetama ning lubas, et Jumal annab meile jõudu õigesti tegutseda. Ma ei lakanud ka pärast kirikut tema sõnadele mõtlemast. Mõtisklesin, et kui ma paluksin, kas Jumal tõepoolest aitaks mul kõik ära rääkida?

Järgmisel päeval ma paastusin, et koguda julgust emale väärkohtlemisest rääkida. Ma ei suutnud koolis keskenduda, sest mõtlesin vaid sellele, kuidas ta reageerib. Kui ma koju jõudsin, tundsin ma end erakordselt halvasti. Palvetasin ja palusin taas jõudu, kuid tundsin, et pole valmis talle rääkima.

FOTO: GETTY IMAGES, MÕELDUD NÄITLIKUSTAMISEKS, KASUTATUD ON MODELLI

Pöördusin ema poole õhtul, kui ta õhtusööki valmistas. Ma ei teadnud, mida öelda, kuid kui ma talle silma vaatasin, leidsin julgust rääkima hakata. Kui ma suu avasin, tuli sealt kõik, mida olin aastaid varjanud.

Istusime emaga diivanil ja nutsime. Hiljem võtsime ühendust kogudusejuhatajaga ja helistasime politseisse. Mu kauisa võeti tema tegude eest vastutusele ja mina sain vajalikku kaitset – ma ei pidanud teda enam kunagi nägema.

TERVENEMISE RADA

Tookord oli raske, kui pidin oma kogemusest ametiisikutele jutustama ja kui sõbrad küsisid, kus mu kasuisa on, kuid kuna mu pere mind toetas, polnud ma enam üksinda. Me koondusime üheskoos uue peremoto taha: „Ma suudan kõik temas, kes mind teeb vägevaks" (Fl 4:13). Ka meie sugulased pakkusid oma armastust ja tuge ning aja jooksul algas meie ühine tervenemine.

Ema ja mina käisime mõlemad professionaalsel nõustamisel, millest oli suur abi. Minu nõustaja oli just selline, keda vajasin. Ta aitas mul kõiki mu tundeid mõista ja halbade mälestustega toime tulla. Ma ei saanud enne aru, kui valus mul oli olnud, kuni hakkasin end taas tervena tundma.

Ma ei arvanudki, et valu haihtub pelgalt äraräkimisega, kuid ma ei mõistnud ka, kui palju aega (ja kannatlikkust) tervenemine võtab. Olin tundnud end nii kaua väärtusetuna. Pidin õppima end uuesti armastama.

Leidsin enim rahu, kui pöördusin oma Päästja ja Taevase Isa poole. Mõistes, et nad teavad *täpselt,* kuidas ma end tunnen, andis see mulle jõudu ja lootust. Lootsin süngeimatel hetkedel neile. Aja jooksul hakkasid mälestused tuhmuma ja tundsin Päästja armastuse kaudu tõelist rahu.

Tervenemisprotsessi juures oli väga tänuväärne mõistmine, et mu tulevik *on* helge. Kui mind väärkoheldi, et suutnud ma normaalset elu isegi ette kujutada. Tundsin, et olen jäädavalt katki. Kuid abi ja tervenemise kaudu leidsin ma, et mul on, mida oodata. Hakkasin rääkima oma lugu teistele tüdrukutele, kes olid haiget saanud, ja otsustasin isegi misjonile minna. Tunnistuse teistega jagamine andis mulle jõudu.

Minu kasuisa teod ei defineeri seda, kes ma olen. Ta muutis mu elu igaveseks, kuid mina olen otsustanud kasutada oma kogemust teiste aitamiseks. Mõni päev on ikka veel raske, kuid Issand on mind selle kõige kaudu tugevdanud ja ma tean, et Ta jätkuvalt aitab mind. Minust on saanud ohvri asemel ellujääja. ■

KUI SA OLED VÄÄRKOHTLEMISE OHVER

Mis on väärkohtlemine?

Väärkohtlemine on teiste (nt lapse, vanuri, puudega inimese või kellegi muu) hooletusse jätmine või sellisel viisil kohtlemine, mis põhjustab neile kehalist, vaimset või seksuaalset kahju. See on vastuolus Päästja õpetustega.

„Kirik on seisukohal, et igasugune väärkohtlemine on lubamatu" (*General Handbook: Serving in The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints,* 2020, 38.6.2). Väärkohtlemine rikub Jumala seadusi ja võib olla vastuolus ka ühiskonna seadustega.

Erinevad väärkohtlemise liigid

Kehaline väärkohtlemine: kellegi tahtlik agressiivne või vägivaldne käitumine teise inimese suhtes, mille tagajärjeks on kehalised vigastused.

Seksuaalne väärkohtlemine: soovimatu seksuaaltegevus või -kontakt, mille puhul süüdlane kasutab jõudu, ähvardab või kasutab ära ohvreid, kes pole võimelised andma oma nõusolekut. Igasugune seksuaaltegevus täiskasvanu ja lapse vahel on väärkohtlemine nõusolekust hoolimata.

Verbaalne või vaimne väärkohtlemine: käitumismuster, mille puhul keegi ründab tahtlikult ja korduvalt teist inimest mittefüüsiliselt, nt karmide sõnadega, hirmutades, manipuleerides või alandades. See põhjustab madalat enesehinnangut ja -väärikust. Kuigi tegemist pole kehalise väärkohtlemisega, kahjustab see inimese üleüldist vaimset ja emotsionaalset tervist.

Kuidas saada abi?

Issand ootab, et me teeksime kõik, mis meie võimuses, et hoida ära väärkohtlemist ning kaitsta ja abistada väärkohtlemise ohvreid. Keegi ei pea taluma väärkohtlemist. Ükskõik kas teid väärkoheldakse praegu või see juhtus kaua aega tagasi, mõlemal juhul leiate abi aadressilt abuse.ChurchofJesusChrist.org.

OTSIGE KOHE ABI

„Kui keegi teid praegu ahistab või on seda teinud minevikus, otsige julgelt abi. .. Paluge tuge kelleltki, keda saate usaldada. Teie piiskop või vaiajuhataja võivad anda teile väärt nõu ja aidata teid ametiisikutega suhtlemisel. .. Ärge kartke – hirm on Saatana tööriist, et teie kannatused ei lõppeks. Issand aitab teid, aga teie peate oma käe välja sirutama."

Vanem Richard G. Scott (1928–2015) Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist. Ahistamise purustavate tagajärgede ravimine. – 2008. a kevadine üldkonverents.

Kuidas saada üle üksildustundest?

„Üksilduspiin näib sureliku elu juurde kuuluvat. Kuid Issand on teinud halastavalt nii, et meil pole iial vaja surelikkuse raskustega üksi toime tulla. .. Meile on lubatud, et Jumaluse kolmas liige on meie pidev kaaslane ja seega on meil eriline võimalus oma elu tarbeks ilmutust saada. Me pole üksi!”

Sheri L. Dew, endine nõuandja Abiühingu Üldjuhatuses. We Are Not Alone. – *Liahona*, jaan 1999, lk 112.

Arendage oma andeid

Mina saan üksildustundest jagu oma andeid arendades, olgu selleks mõni muusikariist, hobi vm. See aitab tähelepanu üksildustundest kõrvale juhtida ja sageli ei tunnegi ma seda enam. Lisaks aitab see leida teisi, kellel on samad huvid.

Steven H, 12-aastane, New Mexico, Ameerika Ühendriigid

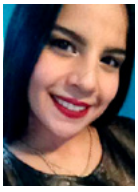

Otsige valgust

Mina püüan saada Taevaselt Isalt tuge, julgustust ja armastust ning et Püha Vaim annaks mulle rahu, lootust ja jõudu, kui mediteerin, palvetan ja loen pühakirju. Salmis 3. Nefi 11:11 öeldakse, et Jeesus Kristus on „maailma valgus ja elu”. Ta tuli hajutama kogu pimedust.

Andrea B, 18-aastane, Zulia, Venezuela

Pöörduge sõprade ja pere poole

Kui tunnen üksildust, meeldib mulle pöörduda oma sõprade ja pere poole. See teeb mind tõeliselt rõõmsaks. Ma silmitsen oma elus olevaid õnnistusi ja tänan Taevast Isa selle eest, kui palju Ta mulle juba andnud on.

Talli N, 16-aastane, Oregon, Ameerika Ühendriigid

Pidage meeles Jumala plaani

Teadke, et tänu Jumala plaanile oleme kõike muud kui üksildased. Püha Vaim on alati meiega ja Jumal teab, millega meil on raskusi. Issand on läbi teinud kõik katsumused ja raskused, millega te silmitsi seisate. Üks tähtsamaid tundeid surelikkuses on rõõm, kuid rõõm ei tule ilma kurbuseta (vt 2Ne 2:11). Palvetage Jumala poole ja paluge abi. Ta ei vea kedagi meist alt.

Brock S, 17-aastane, Utah, Ameerika Ühendriigid

Usaldage Issandat

Mul oli raske kodust lahkuda ja Brasiiliasse misjonile tulla. Ma ei osanud ju isegi siinset keelt! Kuid ma olen õppinud, et kui Issanda Vaim on minuga, ei tunne ma kunagi üksildust. Ta tunneb teid ja aitab alati. Usaldage Teda!

Vanem Joseph Tolen, 20-aastane, Brasiilia Campinase misjon

Vastuseid võidakse pikkuse ja selguse huvides toimetada. Avaldatud vastused on mõeldud selleks, et pakkuda tuge ja nõu. Tegemist pole Kiriku ametliku õpetusega.

Mida sina arvad?

„Mida ma tegema peaksin, kui olen meelt parandanud, kuid mõtlen ikka pidevalt sellele, mida ma valesti tegin?"

Saatke oma vastus ja soovi korral ka kõrge resolutsiooniga foto 15. novembriks 2020 aadressil liahona.ChurchofJesusChrist.org (klõpsake „Submit an Article or Feedback").

KAY LYNN HODGESI FOTO

Kas saan teenida misjonil, kui mul on olnud probleeme vaimse tervisega?

Jah. Kõik, kellel „on soov teenida Jumalat, [on] .. kutsutud tööle" (ÕL 4:3). *Kus* me teenime, pole üldse nii tähtis, kui *kuidas* me teenime. Ja kõigi puhul, kes kaaluvad misjonile minna, arvestatakse nende kehalise ja vaimse tervisega.

Kui te soovite misjonile minna, siis rääkige oma piiskopiga. Ta saab aidata teil avalduse esitamisega alustada. See protsess hõlmab nii arstide ja teiste spetsialistide kui ka Kiriku juhtide ja lapsevanematega nõupidamist. Nõupidamised pole mõeldud selleks, et hinnata, kas te olete Issanda jaoks „piisavalt head", vaid selleks, et aidata otsustada, millised teenimisvõimalused on teile parimad.

Teenimis*kutse* võidakse esitada igaühele, kes soovib teenida. See, kuhu või kuidas konkreetselt teid teenima *määratakse*, võib sõltuda paljudest teguritest. Terviseprobleemidega (sh vaimsete) inimesed on püüdnud vahel seda teavet avalduse esitamisel varjata, arvates, et see aitab neil saada just sellist ülesannet, nagu nad tahavad. Kuid kui te olete oma haigusloo (sh vaimse tervise) esitamisel täiesti aus, õnnistab teid Issand. Ta ootab, et teeksite kõik, mida suudate, et oma tervist parandada. Ja suur osa kodusest meditsiinilisest toest on saadaval ka misjoniväljal.

Lisateavet vaimse tervise kohta leiate aadressilt mentalhealth.ChurchofJesusChrist.org.
Lisateavet misjonite, sh teenistusmisjonite kohta leiate aadressilt ChurchofJesusChrist.org/callings/missionary.

Meie lootus, meie Valgus, meie Jõud

Vanem Ronald A. Rasband
Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist

Mind apostliks pühitsedes ütles kallis president Thomas S. Monson (1927–2018), et minust saab kogu maailmas Jeesuse Kristuse nime eriline tunnistaja. Ma ei suhtunud sellesse kohustusse kergekäeliselt. Ma uurisin usinalt pühakirju, et Issandat Tema nimede ja tiitlite järgi tunda. Kõik see, mida ma teiega jagan, on pärit pühakirjasalmidest, mis tuletavad meile meelde lootust, mis meil Temas on.

Ta on Iisraeli lootus (Jr 17:13), helkjas koidutäht (Ilm 22:16), Hea Karjane (ÕL 50:44), Nõuandja (Js 9:6; 2Ne 19:6), Rahuvürst (Js 9:6; 2Ne 19:6), Päästja (Rm 11:26), Maailma Valgus (Jh 8:12) ja tulevaste heade andide ülempreester (Hb 9:11). Ta on vägev päästma (Al 34:18; ÕL 133:47) ja tal on kõik võim (ÕL 61:1).

Kristuse mõju on kõikehõlmav. Ta on seal, kui me vaarume, kuid püüame edasi minna. Ja kui libastume, on Tema „valgus, mis paistab pimeduses" (ÕL 6:21) eredamalt kui kunagi varem. Ta armastab meid nii meie kõige eredamal kui ka kõige pimedamal tunnil.

Jeesuse Kristuse jüngriks olemine ei rajane oletustel. Tema tee on tähistatud Tema enda jalajälgedega. Teda järgides hakkame armastama seda, mida Tema armastab. Uuendades iga nädal püha sakramenti võttes oma lepinguid Temaga, suureneb meie arusaamine Temast kui maailma Lunastajast (ÕL 93:9), tõe Vaimust (ÕL 93:9) ja Sõnast (ÕL 93:8).

Kallid sõbrad! See on Päästja, keda ma tunnen, armastan ja austan kogu südamest. Ma tunnistan kogu hingest Temast ning Tema headusest ja halastusest. Ta on lubanud: „Te olete minu sõbrad ja te saate pärisosa koos minuga." (ÕL 93:45)

Jeesus Kristus on alati vastus probleemidele ja katsumustele, mis on osa surelikust kogemusest. Mõistes Tema missiooni ja Tema evangeeliumi, annavad meie armastus Tema vastu, usk Temasse ja lootus Temale meile jõudu. ■

Artikkel põhineb usuõpetajatele mõeldud 8. veebr 2019. a ülekandel „Õhtu üldjuhiga".

Jeredi vend

Juhatas oma pere ja sõbrad Paabeli torni juurest tõotatud maale.

Ehitas **ookeani ületamiseks** pargased.

Palus Issandal puudutada 16 kivi, et **pargaseid valgustada.**

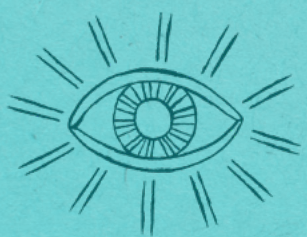

Nägi **imetabast nägemust,** mis on kirjas plaatide pitseeritud osas (vt Et 4:4–5).

Rääkis Jeesuse Kristusega **palgest palgesse** (vt Et 3:13–20).

„Suur ja vägev mees, ja mees, keda Issand kõrgelt soosis" (Et 1:34).

GAIL ARMSTRONGI PABERLÕIKED; KATIE DOCKRILLI KONTUURJOONISTUSED

NOORTELE TÄISKASVANUTELE

Kas teil endal või mõnel teie tuttaval on raskusi sõltuvusega? Ärge kaotage lootust – kõik võib muutuda.

44

LASTELE JA TEISMELISTELE

VÄÄRKOHTLEMISE ENNETAMINE JA SELLEST TERVENEMINE

58, S12

NOORTELE

VAIMNE TERVIS JA TULEVASED MISJONÄRID

63

LAPSEVANEMATELE

KÜMNISEST ÕPETAMINE

S16, S18

Järgmisel aastal on tulemas

Kiriku ajakirjad noortele ja lastele! Telli kohe aadressilt store.ChurchofJesusChrist.org või jaotuskeskusest.

VIIMSE AJA PÜHADE
JEESUSE KRISTUSE
KIRIK

4 02167 25124 8
ESTONIAN

oktoober 2020

Sõbrake

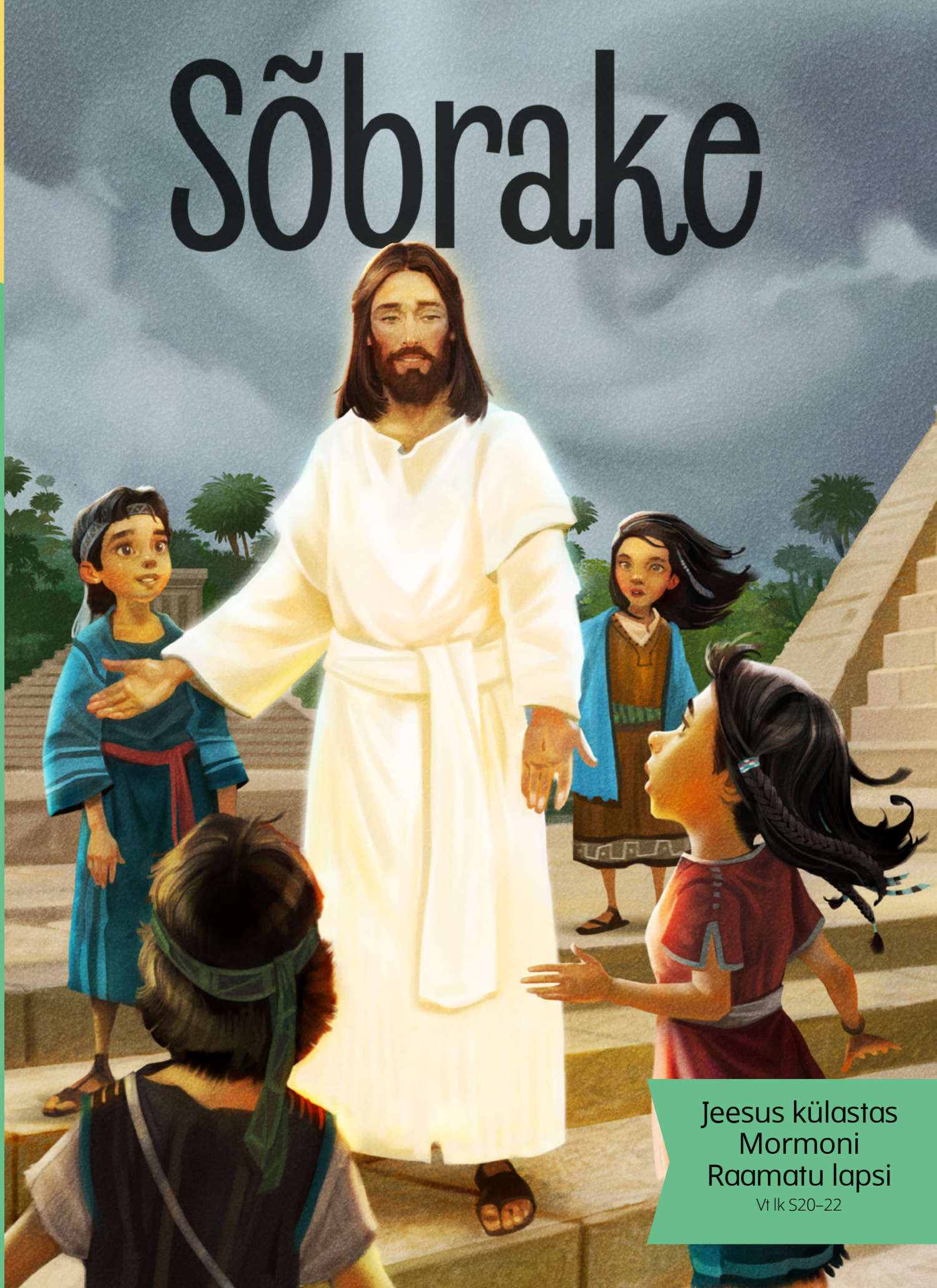

Jeesus külastas Mormoni Raamatu lapsi

Vt lk S20–22

Ajakiri *Liahoona* lasterubriik. Välja andnud Viimse Aja Pühade Jeesuse Kristuse Kirik,

President Dallin H. Oaks
Esimene nõuandja Esimeses Presidentkonnas

Sakrament ja mina

Sakramendil on sakramendikoosolekul tähtsaim osa. Sakramenti võttes lubame Päätjat alati meeles pidada. Selleks et sakrament oleks eriline, peame tegema järgmist:

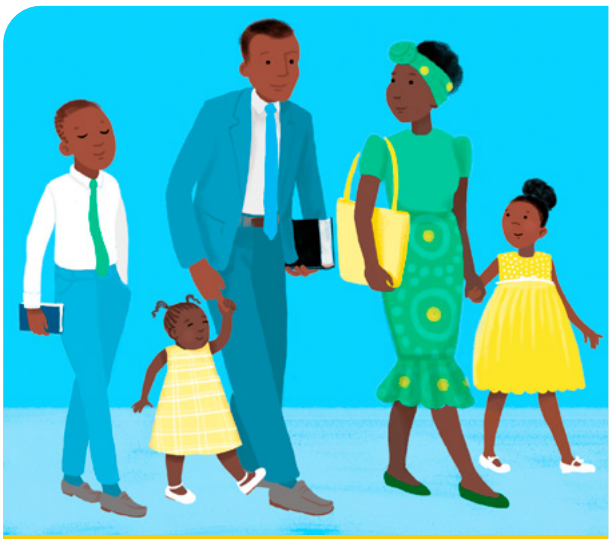

Näitame oma riietega, et me austame sakramenti.

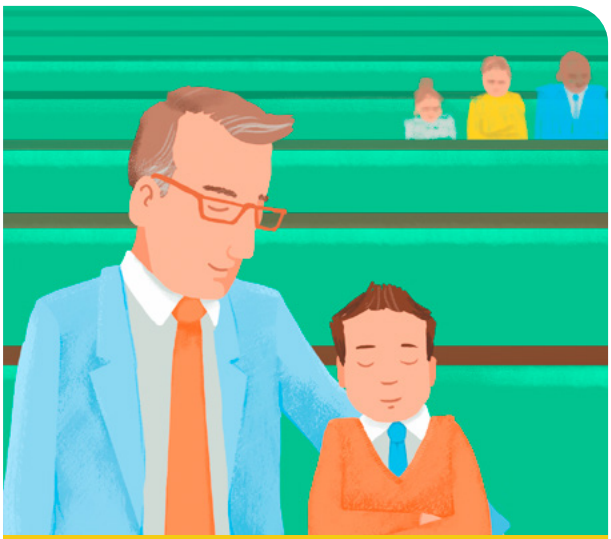

Istume enne koosoleku algust vaikselt.

Laulame sakramendilaulu.

Mõtleme Jeesusele ja lubame Tada alati meeles pidada.

Sakrament aitab meil tunda Püha Vaimu.
See aitab meil püsida meie taevasesse koju tagasi viival teerajal. ●

Kõnest „Sakramendikoosolek ja sakrament." – 2008. a sügisene üldkonverents.

Jeesusele armastuse näitamine

Me näitame Jeesusele oma armastust, kui oleme sakramendi ajal aupaklikud. Mida sina sakramendi ajal teed?

Istun vaikselt.

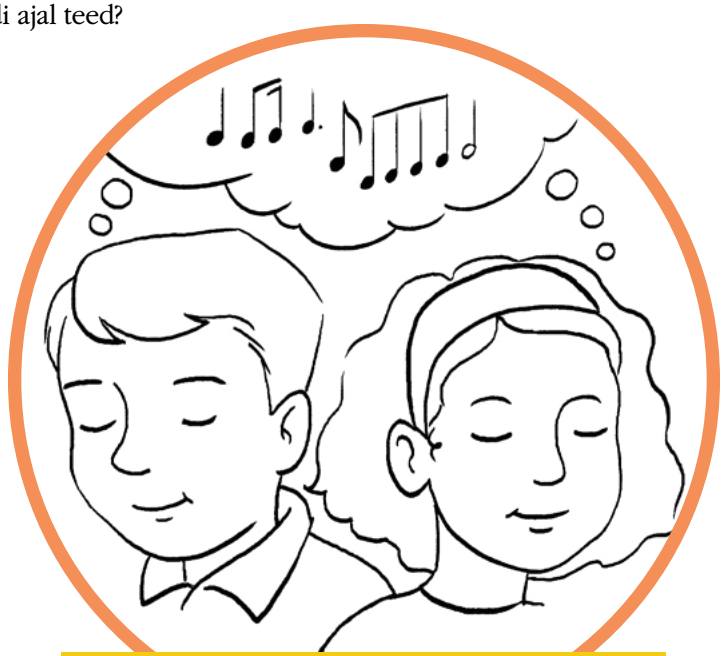

Mõtlen oma lemmikule sakramendilaulule.

Mõtlen mõnele loole Jeesusest.

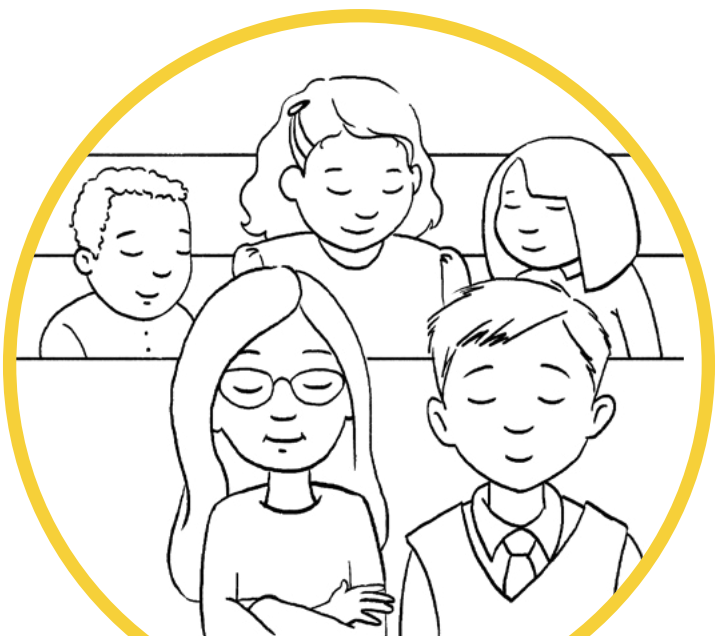

Palvetan Taevase Isa poole.

ILLUSTREERINUD JULIANN LAW

Kali tahtis endale sõpra.

Üksildane lõunaaeg

Stacy Lynn Carroll

(Põhineb tõestisündinud lool)

„Püha Vaim" (Laste lauluraamat, *nr 56).*

Kali läks sööklasse ja vaatas ringi. Kõik teised lapsed jooksid otse sõprade juurde ja kogunesid laudade ümber. Ruum oli täis elevil hääli ja rõõmsaid kilkeid. Oli alles teine koolipäev, kuid tundus, et kõigil peale Kali on keegi, kelle kõrval istuda.

Ta pigistas lõunasöögikarbi sangast ja läks ühe laua juurde. „Kas ma tohin sinu juurde istuda?" küsis Kali.

Pikkade pruunide juustega tüdruk tõstis pilgu. Ta puhises ja raputas pead. „Ei. See koht on kinni," ütles ta.

„Olgu." Kali läks teise vaba tooli juurde ja pani lõunasöögikarbi lauale.

„Sa ei saa siia istuda! Ma hoian seda kohta kellelegi," ütles poiss roheliisetriibulises särgis. Ta lükkas Kali lõunasöögikarbi põrandale. Kõik tema sõbrad naersid.

Kali kummardus ja tõstis oma lõunasöögikarbi üles. Ta läks söökla teise otsa ja istus tühja laua äärde. Ta märkas kedagi oma naabruskonnast ja püüdis lehvitada, kuid too vaatas eemale. Kali mossitas. Miks keegi ei taha tema sõber olla?

Kali põrnitses oma toitu. Tal polnud enam isu. Ta pühkis silmi, sulges lõunasöögikarbi ja läks välja.

Kõik olid juba oma sõpradega mängimas. Kali istus pingil omaette ja vaatas, kuidas teised ilma temata lõbutsevad. Siis märkas ta ühte omavanust poissi üksinda murul istumas. Poisil oli seljas määrdunud kollane särk ja ta juuksed olid tagant turris.

Kali vaatas eemale. Ta nägi, kuidas

tema klassi tüdrukud palli mängisid. Ta soovis, et nad kutsuksid teda endaga mängima.

Kali vaatas uuesti poisi poole. Poisi pea oli norus ja ta kitkus oma jalgade ümbert muru. Kalile meenus miski, mida ema ikka ütles: *„Otsi lapsi, kes on üksi jäänud."*

Kali mossitas. Ka *tema* oli üksi jäänud. Keegi ei püüdnud *ta* sõber olla!

Siis aga meenus Kalile, kui ta sai möödunud aastal ristitud. Ta lubas kuulata Püha Vaimu. Võib-olla aitas Püha Vaim tal ema sõnu meenutada. Võib-olla püüdis Püha Vaim talle öelda, et ta läheks kollases särgis poisiga mängima.

Kali ohkas ja tõusis püsti. Ta südant täitis soe tunne. Ta jalutas poisi juurde ja istus murule tema kõrvale.

„Tere!" ütles ta.

„Tere!" mõmises poiss vastu.

„Mis su lemmikvärv on?"

„Hmm, … roheline."

„Lahe. Mulle meeldib roosa," ütles Kali. „Kas sulle meeldivad loomad?"

Poiss ajas end sirgemalt istuma ja vaatas talle otsa. „Jah. Mulle meeldivad väga dinosaurused."

„Mulle ka. Mu lemmik on tritseeratops."

Poiss naeratas.

Siis helises kell. Kali tõusis püsti ja lehvitas poisile head aega. Ta naeratas, kui üksinda tagasi oma klassi läks. Tal ei pruugi küll olla parimat sõpra, kuid tal oli hea meel teada, et ta oli teinud kellegi teise vahetunni veidi paremaks. ●

Artikli autor elab Ameerika Ühendriikides Utah' osariigis.

Ma kiirustasin kooli. Kuid siis tekkis mul tunne, et peaksin kõigepealt kartulikrõpsupaki kodust kaasa haarama. Pärast lõunat näis mu sõber Drew kuidagi kurvana. Küsisin temalt, mis on lahti. Ta ütles, et oli oma lõunasöögi maha unustanud. Mulle meenus mu krõpsupakk ja andsin selle talle. Drew ütles: „Keegi pole mulle koolis kunagi midagi nii toredat teinud."

Durham M, 11-aastane, Utah, Ameerika Ühendriigid

ILLUSTREERINUD BARBARA BONGINI

Tervitused Madagaskarilt!

Tere! Me oleme Margo ja Paolo!

Me reisime maailmas ringi, et Jumala lapsi tundma õppida. Tule meiega Madagaskarile!

Madagaskar on Aafrika idaranniku ääres asuv saar. Seal on palju taimi ja loomi, mida ku-sagil mujal maailmas ei leidu, nagu see triibulise sabaga leemur.

Need poisid aitavad veekanistreid koju kanda. Kuidas sina oma perekonda aitad?

Kirik on Madagaskaril väike, kuid see kasvab. Praegu on seal 40 suuremat ja väiksemat kogudust.

Madagaskaril elab rohkem kameeleoniliike kui kusagil mujal maailmas.

Saage tuttavaks meie sõpradega Madagaskarilt!

Ma tean, et Jeesus Kristus on meie Päästja.

Nathan, 7-aastane, Antananarivo provints, Madagaskar

Russell M. Nelson on Jumala prohvet.

Nomena, 6-aastane, Antananarivo provints, Madagaskar

Kas sa oled Madagaskarilt? Kirjuta meile! Soovime sinult kirja saada.

Need tohutu suured ahvileivapuud võivad koguda oma tüve sisse palju vett – kuni 120 000 liitrit.

Paljud Madagaskari inimesed söövad kaks või kolm korda päevas riisi. Vahel söövad nad seda aedviljade, ubade või lihaga.

Namana!

„Sõber" on malagassi keeles *namana.* Kui sa peaksid endale Madagaskarilt uue sõbra saama, siis mida sa talle ütleksid?

Aitäh, et avastasid Madagaskarit koos meiega. Kohtumiseni järgmisel korral!

ILLUSTREERINUD KATIE MCDEE

Misjonär Faneva

Marissa Widdison
Kiriku ajakirjad

(Põhineb tõestisündinud lool)

Faneva vaatas aknast oma majaesisele elava liiklusega tänavale. Ta nägi rahvast köögivilja, riisi, kana ja muu müügiks mõeldud kauba kärusid vedamas. Ta kuulis autode tuututamist ja koerte haukumist. Siis aga kuulis ta veel ühte heli.

„Ema, keegi koputab!" hüüdis Faneva. Ema avas ukse. Ukselävel seisid kaks ülikonnas ja lipsuga noormeest. Faneva polnud näinud veel kunagi kedagi oma naabruskonnas Madagaskaril sellistes riietes.

„Me oleme Viimse Aja Pühade Jeesuse Kristuse Kiriku misjonärid," ütles üks neist. „Õpetame inimestele Jeesusest. Kas me saame teiega sõnumit jagada?"

Faneva oli elevil, kui ema nad sisse kutsus. Kogu pere tuli kokku, et kuulda Jeesusest Kristusest ja sellest, kuidas Ta Kirik on taas maa peal.

Pärast seda päeva külastasid misjonärid Faneva perekonda mitu korda. Nad tõid raamatu pealkirjaga „Mormoni Raamatu lood". Fanevale meeldis seda oma perega lugeda!

Ühel päeval saab ka minust misjonär ja ma jagan Mormoni Raamatut teistega, mõtles Faneva endamisi.

Kord, kui misjonärid tulid, õpetasid nad Faneva peret palvetama. Faneva sai teada, et ta saab rääkida Taevase Isaga ükskõik millal ja ükskõik kus.

Ühel päeval saab ka minust misjonär ja ma õpetan inimesi palvetama, mõtles Faneva.

Ühel päeval esitasid misjonärid tähtsa küsimuse.

„Kas te järgite Jeesuse Kristuse eeskuju ja saate ristitud?" küsis üks neist.

Faneva süda oli rõõmus. „Jah!" ütles ta.

„Jah!" ütlesid ta vend ja ema.

Isa ütles, et pole veel ristimiseks valmis. Kuid ta oli nõus, et ülejäänud pere ristitakse. Ja nii nad ristiti! Faneva ristis üks misjonär, kes oli õpetanud talle Jeesusest.

Ühel päeval saab ka minust misjonär ja ma aitan inimestel saada ristitud, mõtles Faneva.

Kiriku liikmeks olemise juures oli üks parimaid osi Algühingus käimine. Fanevale meeldisid sealsed tegevused ja talle meeldis kohata uusi sõpru. Kuid kõige enam meeldis talle laulda Algühingu laule. Ühel pühapäeval laulsid nad Algühingus laule evangeeliumi jagamise kohta.

„Ma tahaks juba olla misjonär," laulis Faneva. „Et ei ootama ma enam peaks."

Ma saan hakata juba nüüd misjonitööd tegema, mõistis Faneva. *Ma ei pea selleks ootama!*

Sellest ajast peale otsis Faneva võimalusi, kuidas ta saaks evangeeliumi jagada. Ta püüdis olla hea eeskuju. Ta kutsus inimesi kirikusse. Ta aitas oma naabreid. Mõne aasta pärast oli ta piisavalt vana, et aidata misjonäridel oma linna inimesi õpetada. Mõni aasta hiljem teenis ta ka ise misjonil – kohtus uute inimestega ja jagas evangeeliumi, nii nagu misjonärid olid seda temaga jaganud. ●

ILLUSTREERINUD SHANA KEEGAN

„Veedan pigem aega misjonäridega, kui teen midagi muud," ütleb Faneva. Ta kutsuti teenima misjonärina oma koduriigis Madagaskaril.

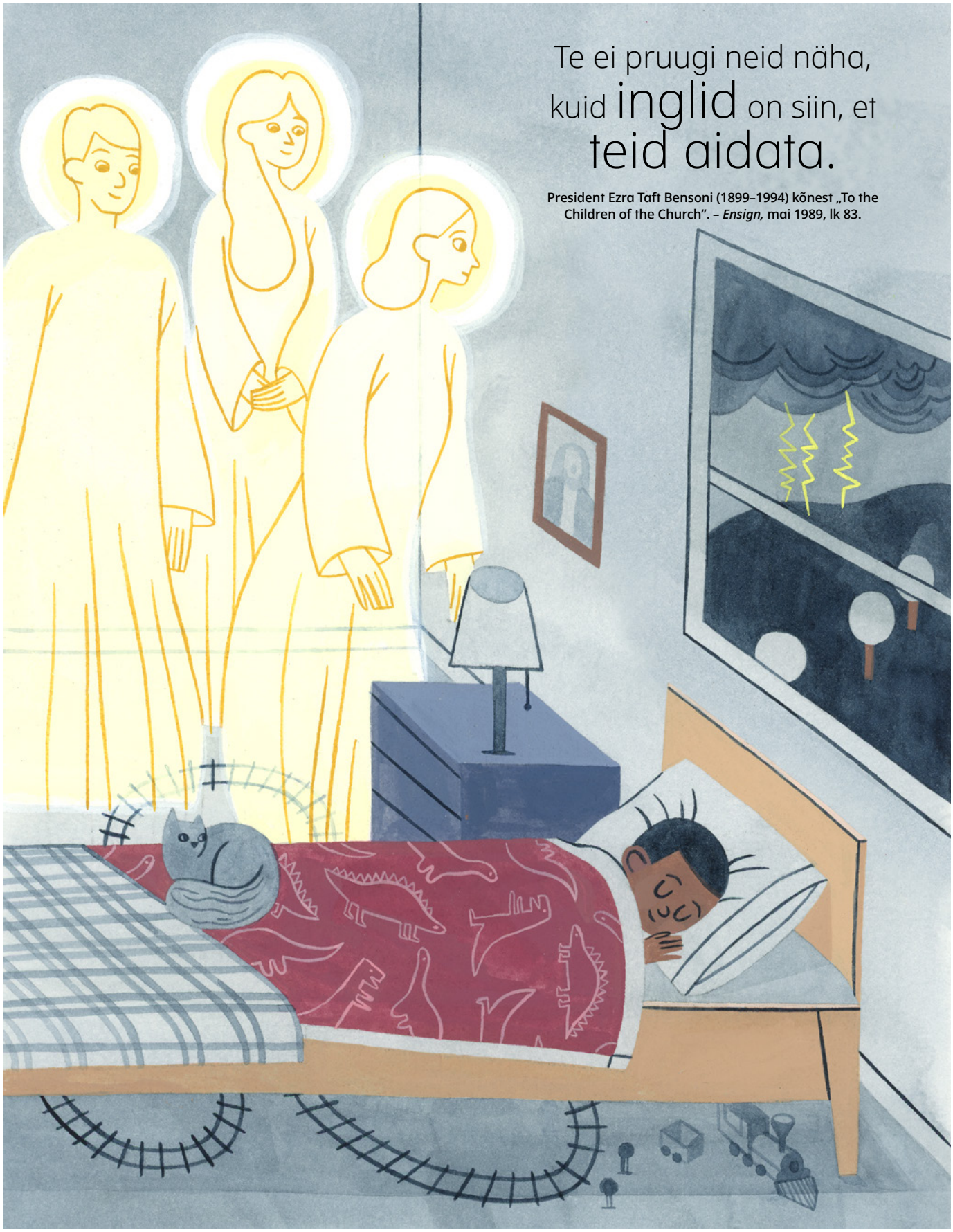

President Ezra Taft Bensoni (1899–1994) kõnest „To the Children of the Church". – *Ensign,* mai 1989, lk 83.

ILLUSTREERINUD BROOKE SMART

Näita ja räägi

Sel kuul on üldkonverents! Järgnevalt on toodud mõned asjad, mis lastele üldkonverentsi juures meeldivad.

Isabella B, 5-aastane, Guatemala departemang, Guatemala

Ilse N, 5-aastane, Nuevo Leóni osariik, Mehhiko

Gabriel F, 10-aastane, Minas Geraisi osariik, Brasiilia

5-aastasele Shelemile, 8-aastasele Josuéle, 6-kuusele Míale ja 3-aastasele Ruthile Mehhikost Durango osariigist meeldis kodus üldkonverentsi vaadata. See oli eriline konverents!

Mulle meeldib Tabernaaklikoori muusika. Tunnen alati rahu.

Jared B, 7-aastane, Normandia piirkond, Prantsusmaa

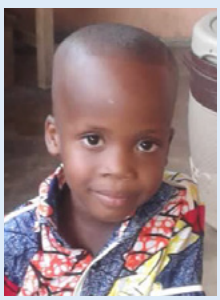

Kui ma vaatasin üldkonverentsi, sain teada, kuidas Joseph Smith tõlkis Mormoni Raamatu, et meil oleks Jumala sõna. Mormoni Raamat õpetab mulle Jeesusest Kristusest.

Shalom A, 6-aastane, Dakari piirkond, Senegal

8-aastasele Annellele, 2-aastasele Ruthile ning 6-aastastele Sarah'le ja Samirale Beninist Littorali departemangust meeldis vaadata konverentsi oma perega.

TAUST: GETTY IMAGES

„Ei" ütlemine, „ei" kuu

Taevane Isa armastab meid ja tahab, et meil oleks turvaline! Vajadusel „ei" ütlemine ja teiste austamine, kui nad meile „ei" ütlevad, on üks viis, kuidas meil ja teisel on turvaline olla.

Vahel on vaja viisakalt „ei" öelda.

„Ei, aitäh! Palun, kas ma saaksin hoopis vett?"

Nüüd on sinu kord! Kujuta ette, et pead viisakalt „ei" ütlema. Mida sa ütleksid?

Vahel on vaja kindlamalt „ei" öelda.

„Ma ei taha seda näha! Me ei peaks seda vaatama."

Nüüd on sinu kord! Kujuta ette, et pead kindlamalt „ei" ütlema Mida sa ütleksid?

ILLUSTREERINUD ALYSSA TALLENT

lamine

Vahel ütlevad inimesed meile „ei”, et meil oleks turvaline ja et me jääksime terveks.

„Mul on kahju, aga sa ei või minna. See pole turvaline.”

Nüüd on sinu kord! Kujuta ette, et mõni täiskasvanu ütleb sulle „ei” ja see ei meeldi sulle. Mida sa peaksid tegema?

Vahel ütlevad inimesed meile „ei”, kui neil on ebamugav.

„Lõpeta! Mulle ei meeldi see mäng.”

Nüüd on sinu kord! Kujuta ette, et keegi palub, et sa lõpetaksid millegi tegemise. Mida sa peaksid tegema?

Mis saab siis, kui keegi ei kuula, kui sa talle „ei” ütled? Mis saab siis, kui keegi teeb sulle haiget või halba?

- **Kui sa saad, siis mine ära.**
- **Räägi juhtunust mõnele täiskasvanule, keda sa usaldad.**
- **Pea meeles, et sina ei ole süüdi.**
- **Tea, et mis ka ei juhtuks, sinu Taevane Isa ja Jeesus Kristus armastavad sind alati!**

Helista isale

Kui ma kõvasti väntan, mõtles ta, jõuan koju enne üleujutust.

Julie Cornelius-Huang
(Põhineb tõestisündinud lool)
Artikli autor elab Utah's, Ameerika Ühendriikides.

„Olge rõõmsad, sest mina juhin teid edasi" (ÕL 78:18).

Yu astus ettevalmistuskursuse tunni lõppedes rahvast täis kõnniteele. Tund toimus pärast kooli ja ta pea oli matemaatilistest mõistetest paks. Mööda ruttasid vihmavarjudega inimesed. Langes suuri vihmapiisku ja tänav oli vett täis.

Yu sõber Lin astus välja tema kõrvale. „Peaksid helistama isale ja ta endale järele kutsuma," ütles Lin. „Härra Zhangi sõnul on osa linnast üle ujutatud."

„Ma saan ka ise koju minna."

„Aga vaata, kui palju seda vett on!" ütles Lin, viidates veele, mis suure kiirusega rentslisse voolas.

Yul tekkis hetkeks imelik tunne. Kas Linil on õigus? Võib-olla *peaks* ta helistama, et isa ta enne seda, kui

tänavad üle ujutatakse, koju viiks. Kuid ta oli isaga möödunud õhtul tülitsenud ja oli ikka veel vihane. Ta ei tahtnud isalt abi paluda.

Yu eemaldas rattaluku ja ütles Linile head aega. *Kui ma kõvasti väntan,* mõtles ta, *jõuan koju enne üleujutust.*

Ta väntas kõvasti, kuid peagi olid ta käed külmunud, riided läbimärjad ja ta ise rampväsinud. Taas tekkis mõte isale helistada. Kas see tunne tuli Pühalt Vaimult? Teda ristinud misjonärid ütlesid, et Püha Vaim saab teda juhatada. Yu heitis pilgu taevasse. Taevas oli nii hall, et ta ei näinud majade katuseid. Kuid ta oli ikka veel isa peale pahane.

Yu eiras tunnet ja väntas edasi. Vesi tõusis nii kõrgele, et poepidajad panid oma poed kinni. Inimesed tassisid oma asju ülemistele korrustele. Yu nägi, kuidas üks ema lükkas oma kahte last üle vee pisikeses plastmassist paadis.

Kuna vesi ulatus üle pahkluude, ei saanud Yu enam rattaga sõita. Ta tuli maha ja lükkas seda käekõrval. Nüüd oli ilmselt liiga hilja isale helistada ja vihma muudkui kallas. Tema kohal kärgatas äike ja lõi välku. Yu tundis hirmu. Ja ta oli nii väsinud! Ta vaatas ettepoole. Kodu oli ikka veel kaugel. Ta poleks pidanud mingi tobeda tüli pärast Püha Vaimu eirama.

Yu peatus, et öelda lühike palve. Ta ei kuulnud vihmas ja äikeses oma häält, kuid teadis, et Taevane Isa kuuleb teda.

„Taevane Isa," palvetas Yu. „Palun aita mul turvaliselt koju jõuda." Lõpetades tundis ta piisavalt jõudu edasi minna.

Lõpuks hakkas tema kodu mäe otsas paistma. Yu oli teadmata põhjusel ühe kinga kaotanud ning kõmpis nüüd mäest üles külmunu ja väsinuna. Ta nägi, kuidas isa teda õues ootas. Isa tormas läbi vee kahlates mäest alla talle vastu.

Yuni jõudes võttis isa ta oma käte vahele. „Ma olin nii mures!" ütles isa. „Sa oleks pidanud mulle helistama!"

„Ma arvasin, et me oleme teineteise peale pahased," ütles Yu.

„Ma pole kunagi liiga pahane, et sind aidata," ütles isa. Seejärel võttis ta Yu ratta ja lükkas selle kogu ülejäänud tee mäest üles."

Kuigi kõrgete majade vahel kõmises äike ja sadas paduvihma, täitis Yu südant soe tunne. Ta tundis rahu ja kindlust, kui ta isa järel koju läks. ●

ILLUSTREERINUD BILL YOUNG

„Meie Taevaisa teadis, et me seisame surelikkuses silmitsi probleemide[ga]. .. Selleks, et anda meile surelikku jõudu ja jumalikku juhatust, andis Ta Püha Vaimu."

Vanem Ronald A. Rasband Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist. Las meid juhib Püha Vaim. – 2017. a kevadine üldkonverents.

Kümnise peesod

Alan Iván Ruiz Ontiveros
(Põhineb tõestisündinud lool)

Sofía ärkas vara. Täna oli väga eriline päev. Ta läks oma tädi ja onu garaažimüügile morssi müüma. Ema valmistas talle suure kannutäie morssi.

Sofia valmistas sildi. Ta kirjutas sellele oranžide ja kollaste tähtedega „Morss!". Ta kinnitas selle

väikese laua külge ja võttis siis istet ning ootas.

Peagi möödus sealt üks mees. „Kas ma saaksin ühe topsitäie?" küsis ta. Ta pani Sofia purki mõned peesod.

„Loomulikult!" ütles Sofia. Ta valas mehele topsitäie morssi.

Inimesed tulid vähehaaval garaažimüüki kaema. Ja vähehaaval ostsid nad maitsvat morssi. Hommik möödus rõõmsalt. Peagi oli kogu morss otsas.

Sofia raputas oma purki. Peesod kõlisesid. Tal oli nii palju peesosid!

„Tubli töö!" ütles isa.

Sofial polnud kunagi nii palju raha olnud. „Ma ostan endale jojo!"

Isa naeratas. „Kas sa tead, mida meie emaga teeme, kui me raha teenime?"

CONSTANZA BASALUZZO ILLUSTRATSIOON

Sofia raputas pead.

„Me maksame kümnist," ütles isa. „Taevane Isa andis meile kõik. Ta palub, et annaksime Talle veidi tagasi. Me maksame kümnist, kuna me armastame Teda."

Sofia naeratas. Ta tahtis näidata Taevasele Isale, et ka tema armastab Teda.

Isa aitas Sofial peesod üle lugeda. Iga kord, kui ta jõudis kümneni, pani ta ühe peeso ümbrikusse. Isa aitas tal kirjutada numbrid valgele paberilehekesele. Nad panid paberilehe koos peesodega ümbrikusse. Seejärel kleepisid nad ümbriku kinni. Sofia pidi andma selle järgmisel päeval kirikus piiskopile.

„Kuidas sa end tunned?" küsis isa Sofialt.

„Nii õnnelikuna! Ja mul on ikka veel raha jojo jaoks." Ta tundis, et Taevane Isa oli ta valiku üle õnnelik. ●

Artikli autor elab Mehhikos Chihuahua linnas.

Kümniseaeg

Taevane Isa palub meil kümnist maksta. See tähendab anda ära kümnendiku saadud rahast. Harjuta selle lehekülje abil!

Loe kokku mündid. Kui oled kümme tükki kokku lugenud, värvi üks neist ära. Värvilised mündid on need, mille sa maksad kümniseks.

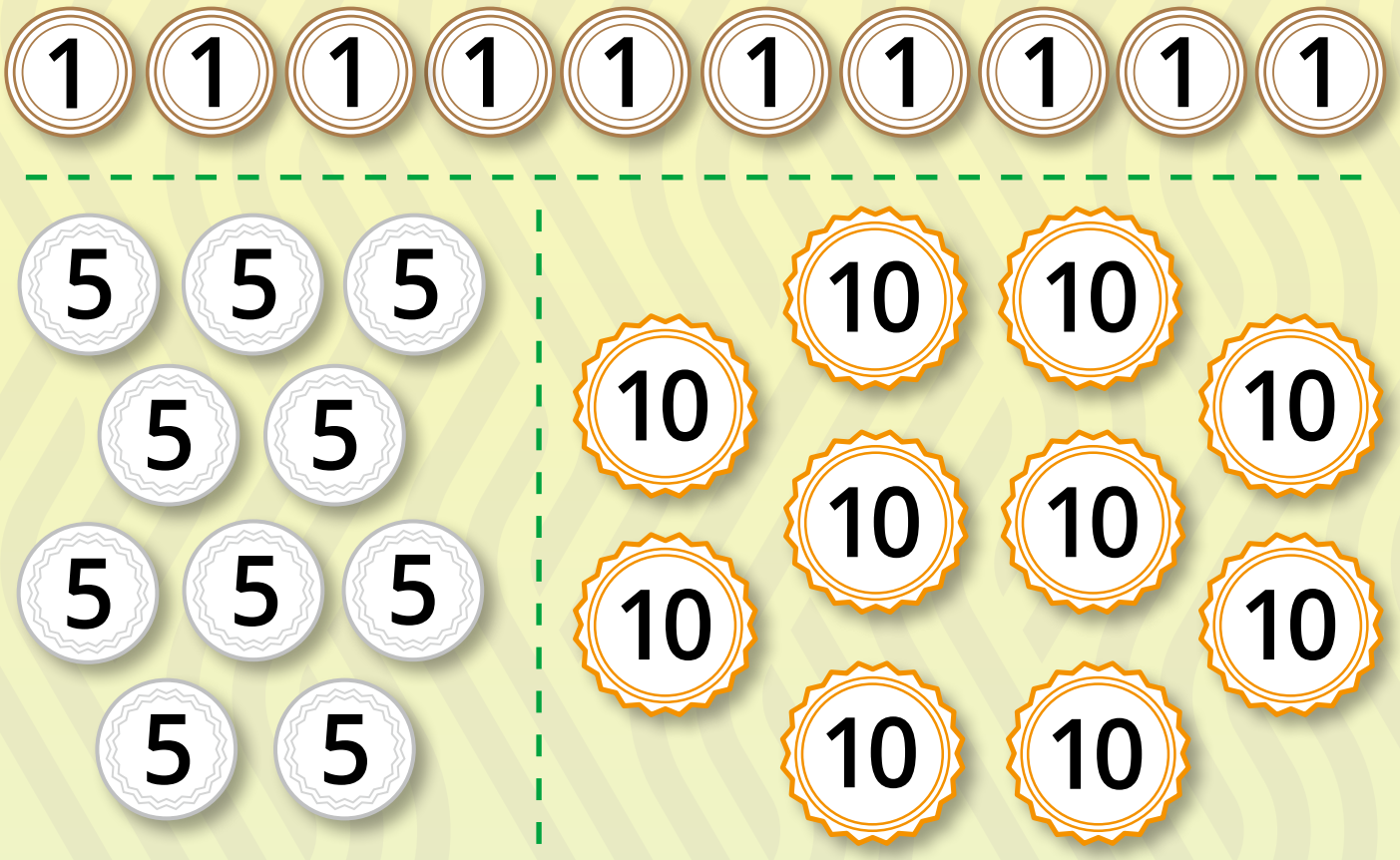

Oled valmis veidi raskemaks ülesandeks? Liida kokku allolev raha. Seejärel värvi ära, mitu münti sa kümniseks maksad. (Pea meeles, et iga kord, kui sa saad kokku kümme, annad sa ühe ära.) ●

ILLUSTREERIJAD TOM CHILD

Vanem Edward Dube
Seitsmekümnest

Evangeeliumi jagamine

„Õppige minust .. ja te leiate hingamise oma hingedele" (Mt 11:29).

Üks mees, kelle juures töötasin, andis mulle Mormoni Raamatu. Kuid ma ei lugenud seda pea kaks aastat. Ühel pühapäeval võtsin ma selle kätte ja läksin Zimbabwes oma elukohalinna äärse raudtee äärde. Võtsin istet ja hakkasin lugema.

Algul oli mul raske mõista. Lugesin Joseph Smithi tunnistust üha uuesti. Tema sõnad läksid mulle südamesse.

Hiljem kutsus keegi mind kirikusse. Mul oli algul imelik olla ja istusin seega tagumisse ritta. Kuid kui inimesed hakkasid tunnistama Päästjast Jeesusest Kristusest ja Mormoni Raamatust, tundsin ma oma sisemuses midagi imelist.

Veidi aja pärast tulid misjonärid minu naabruskonda. Sain peagi ristitud. Aastaid hiljem oli mul au teenida misjonil ja jagada evangeeliumi paljude teistega.

Kirik on Zimbabwes sellest ajast peale palju kasvanud. Kuid ükskõik kus me elame, saame ikka veel palju teha, et evangeeliumi jagada. Te saate tugevdada oma tunnistust ja püsida Taevase Isa lähedal, kui palvetate, uurite pühakirju ja peate pereõhtut. Oma tunnistusega saate te õnnistada paljude inimeste elu kogu maailmas. ●

ILLUSTREERINUD TIM ZELTNER

Ustavad inimesed järgisid Jeesust

Kui Jeesus külastas nefilasi, õpetas
Ta neile ristimisest ja kuidas võtta sakramenti.
Ta asutas oma Kiriku.

Jeesus õnnistas kõiki lapsi. Tulid inglid! Jeesus tegi inimesed terveks ja palvetas nende eest. Seejärel läks Ta tagasi taevasse.

Kui Jeesus oli ära läinud, tegid inimesed ikka seda, mida Ta oli õpetanud. Kõik töötasid üheskoos ja jagasid seda, mis neil oli, nii et keegi polnud vaene. Kiriku juhid õnnistasid neid, kes olid haiged.

Selle asemel et tülitseda, otsustasid inimesed üksteisega läbi saada. Kõik järgisid Jumala käske. Ja nad olid kaua aega õnnelikud!

ILLUSTREERINUD APRYL STOTT

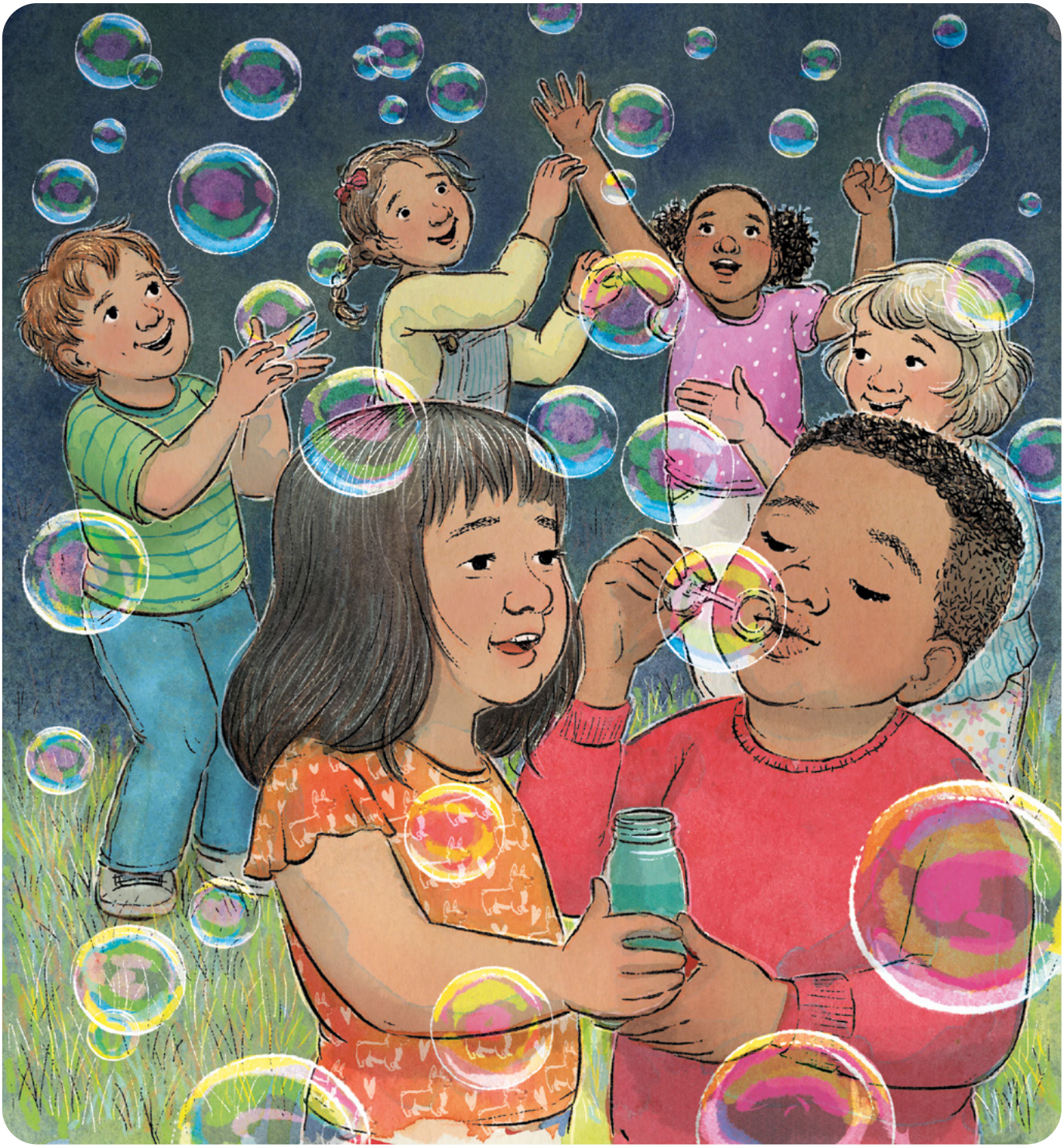

Minu elu on õnnelikum, kui järgin Jumala käske.
Ma saan seda, mis mul on, teistega jagada.
Ma saan aidata inimestel üksteisega läbi saada. ●

Loe sellest peatükkidest 3. Nefi 17 kuni 4. Nefi 1.

Inimesed elasid õnnelikult

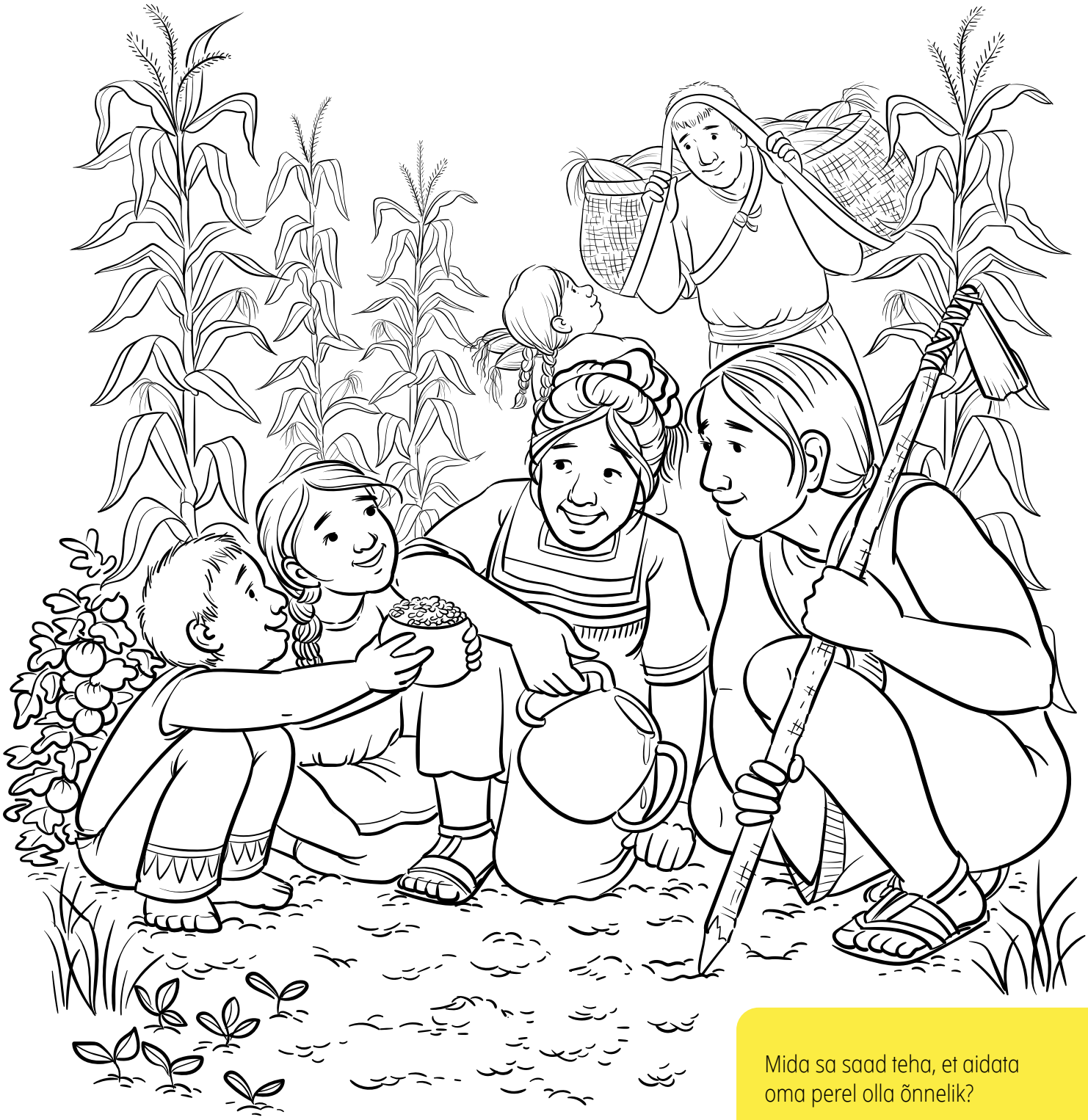

Mida sa saad teha, et aidata oma perel olla õnnelik?

ILLUSTREERINUD APRYL STOTT

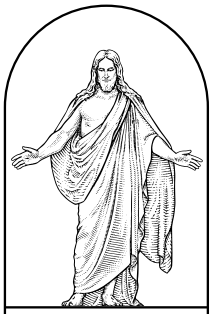

VIIMSE AJA PÜHADE
JEESUSE KRISTUSE
KIRIK

Kallid vanemad!

Iga laps peaks olema kaitstud ja tema eest peab hoolitsema. Jeesus näitas seda oma eeskujuga Mormoni Raamatus, kui Ta õnnistas igat last ja palvetas tema eest (vt lk S20–23). Kuidas me saame tuttavaid lapsi kaitsta ja õnnistada? Mõned mõtted:

- Me saame neid füüsiliselt kaitsta ja õpetada neid teiste inimeste keha austama (lk S12–13).
- Me saame aidata neid vaimselt kaitsta, kui innustame neid sakramenti võtma (lk S2–3).
- Me saame õpetada neid paluma abi, kui nad seda vajavad (lk S14–15).

Võiksite valida ühe neist sõnumitest ja lugeda seda koos perega. Veenduge, et teie lapsed teavad, kui väga neid armastatakse.

Me armastame teid!

Sõbrake

SAATKE OMA LAPSE KUNSTITEOS VÕI KOGEMUS *LIAHOONA* TOIMETUSELE. Minge kodulehele liahona.ChurchofJesusChrist.org ja klõpsake „Submit an Article or Feedback" (Esitage artikkel või andke tagasisidet). Või saatke see meile e-kirjaga aadressil liahona@ChurchofJesusChrist.org. Lisage ka oma lapse nimi, vanus, linn ja järgnev avaldamisluba: „Mina, [lisage oma nimi], annan Viimse Aja Pühade Jeesuse Kristuse Kirikule loa avaldada oma lapse loomingut Kiriku ajakirjades, Kiriku veebilehtedel ja sotsiaalmeediaplatvormidel ning võimalik, et ka muudes Kiriku materjalides." Ootame teie kirju väga!

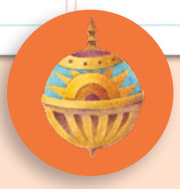

Leia ajakirjalehekülgedele peidetud Liahoona!

SISUKORD

S2 Esimeselt Presidentkonnalt: Sakrament ja mina

S4 Üksildane lõunaaeg

S6 Tervitused Madagaskarilt!

S8 Misjonär Faneva

S10 Hea mõte

S11 Näita ja räägi

S12 „Ei" ütlemine, „ei" kuulamine

S14 Helista isale

S16 Kümnise peesod

S18 Lõbus värk: Kümniseaeg

S19 Sõbralt sõbrale: Evangeeliumi jagamine

S20 Pühakirjalood: Ustavad inimesed järgisid Jeesust

S23 Värvimisleht: Inimesed elasid õnnelikult

***SÕBRAKESE* ESIKAANEL**
Illustreerinud Jim Madsen

© 2020 INTELLECTUAL RESERVE INC. ALL RIGHTS RESERVED

4 021672 51248 ESTONIAN